

RAPORT
PRIVIND IMPLEMENTAREA PLANULUI NAȚIONAL DE ACȚIUNI ÎN
DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI PENTRU ANII 2018–2022,
PENTRU ANUL 2022
aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 89 din 24.05.2018

Cancelaria de Stat, 2023

1. Domeniul de intervenție: Armonizarea cadrului normativ național cu standardele internaționale

Obiectivul I: Aderarea la instrumentele internaționale în domeniul drepturilor omului

Ținta strategică A: Cadrul normativ național revizuit și armonizat cu recomandările acceptate de Republica Moldova în cadrul ultimei evaluări periodice universale

Indicatori de rezultat:

1. Accesibilitate crescută a titularilor de drepturi la comitetele specializate ale ONU

2. Lipsa recomandărilor repetitive ale mecanismelor de monitorizare ale ONU privind ratificarea/armonizarea cadrului normativ național cu standardele internaționale în domeniul drepturilor omului

	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
9	Ajustarea legislației naționale conform Statutului Curții Penale Internaționale, adoptat la Roma, potrivit recomandărilor internaționale adresate Republicii Moldova, inclusiv în cadrul ciclurilor I și II ale evaluării periodice universale	9.1. Armonizarea cadrului normativ	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Procuratura Generală; comisia parlamentară de profil	2021–2022	1. Acțiunile întreprinse vizînd armonizarea cadrului normativ 2. Cadrul normativ armonizat	Realizată Proiectul de lege a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 320 din 10 noiembrie 2021 și adoptat de Parlament în lectură finală la 23 decembrie 2021 (Legea nr. 235/2021 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129343&lang=ro). http://www.justice.gov.md/public/files/dir_elab_acte_norm/Proiect_curtea_penala_.pdf Procuratura Generală a formulat Avizul nr.8/4-1d/22-92 din 04.04.2022, aferent proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative ce țin de asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală (număr unic 205/MJ/2022), în cadrul căruia au fost formulate propuneri în vederea ajustării cadrului normativ intern la standardele și practicile internaționale, inclusiv conform Statutului Curții Penale Internaționale.
10	Întreprinder ea acțiunilor aferente ratificării Convenției CE privind prevenirea și combaterea violenței	10.1. Ajustarea cadrului normativ și instituțional potrivit cu prevederile Convenției de la Istanbul	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; comisia parlamentară de profil	2019–2021	Cadrul normativ armonizat	Realizată Ministerul Muncii și Protecției sociale Urmare a ratificării Convenției CE privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice au fost adoptate/ adoptate următoarele acte normative: - Legea Nr. 321/2022 privind asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie; - Hotărîrea Guvernului Nr. 182/2022 pentru aprobarea Programului de creare și dezvoltare a Mecanismului național de referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor pe

	împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenției de la Istanbul)					anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru anii 2022-2024 privind implementarea acestuia - Hotărârea Guvernului Nr. 576/2022 cu privire la aprobarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2022-2025; - Aprobarea de către Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Ministerul Educației și Cercetării a Ordinului Interministerial nr.89 /22/172/56/20/121 din 28.02.2022 cu privire la instituirea mecanismului interministerial de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor; - Ordinul comun cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind mecanismul de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Sănătății, Ministerului Justiției nr. 48/298/610/162/5 din 22.06.2022. MAI În vederea neadmiterii încălcării drepturilor victimelor violenței domestice sau violenței sexuale la etapa de urmărire penală și la etapa examinării cauzelor în instanța de judecată, MAI, de comun cu partenerii autorităților publice centrale ale statului și sectorul asociativ, prin Legea nr. 316/2022 pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie, în vigoare din 09.01.2023), au fost operate mai multe modificări la Codul penal, Codul de procedură penală, Codul de procedură civilă, Codul de executare și Codul contravențional. Consolidarea capacităților instituționale în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, face parte din Obiectivul general nr. 1 (Sporirea siguranței populației la domiciliu, în comunitate și în spațiile publice) al Programului de ordine și securitate publică pentru anii 2022-2025 și Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia, aprobat la 21 decembrie prin Hotărâre de Guvern. Prin implementarea obiectivului specific dedicat acestui segment, a fost demarat procesul de modificare și ajustare a procedurilor interne de intervenție, și anume, a Instrucțiunii metodice privind intervenția Poliției în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie, aprobată prin Ordinul IGP nr. 360 din 08.08.2018. Totodată, la 28.02.2022, prin Ordinul comun nr.89/22/172/56/20/121 (MAI, MMPS, MS, MJ, PG, MEC) a fost aprobat Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie, soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor. La 23.03.2022, prin Ordinul MAI nr.120 a fost aprobată componența nominală a Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie, soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor. În cadrul MAI au avut loc 3 ședințe ale Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor (la 21.04.2022, 26.07.2022 și 11.11.2022). La 21.06.2022, de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Justiției și Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, a fost semnat Ordinul comun nr.48/298/604/1728/5 privind aprobarea Instrucțiunii mecanismului de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie.
--	---	--	--	--	--	--

						La 26.07.2022, Poliția a completat Chestionarul GREVIO, privind implementarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței domestice pentru anii 2020-2021 (Convenția de la Istanbul). În perioada de 15-16.11.2022, membrii Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie, soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor împreună cu persoanele responsabile de colectarea și gestionarea datelor au participat la atelierului de instruire întru asigurarea unui răspuns coordonat al sistemului pentru a preveni cazurile de femicid, organizat de către Ministerul Afacerilor Interne și Inspectoratul General al Poliției în parteneriat cu AO „Centrul de Drept al Femeilor” în cadrul proiectului „Crearea unui Centrul de Justiție Familială în Moldova” finanțat de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii, Secția de Justiție Penală și Aplicare a Legii (INL). La 01.12.2022, a fost semnat Acordul de colaborare între Direcția de Poliție a mun. Chișinău, și Asociația „Casa Mărioarei” în vederea coordonării și susținerii eforturilor comune pentru prevenirea și combaterea violenței în familie.
11	Configurare a opțiunilor de ratificare a Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare și ratificarea acesteia	11.1. Revizuirea și clarificarea angajamentelor care vor fi asumate pentru fiecare limbă	Biroul Relații Interetnice; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018	Rata angajamentelor revizuite și agreate	Nerealizată Reieșind din caracterul complex al subiectului, ratificarea Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare se consideră prematură. Dat fiind faptul că, unul din domeniile de activitate a ARI conform Regulamentului de organizare și funcționare a acesteia (HG 593/2018) este funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova și promovarea diversității lingvistice toate activitățile Agenției vizează asigurarea implementării efective a politicii statului în domeniul respectiv și identificarea celor mai bune abordări pentru armonizarea situației lingvistice într-un stat multilingv și multicultural, așa cum este Republica Moldova. Agenția asigură susținerea limbilor minorităților naționale prin intermediul Casei Naționalităților, organizând numeroase acțiuni național-culturale și evenimente multilingve, implicând în acest proces atât organizațiile etnoculturale, cât și reprezentanții majorității etnice. Limbile minorităților naționale sunt folosite în mod liber în viața culturală și socială a comunităților etnice, în activitatea editorială, în cadrul „școlilor duminicale” etc. Totodată, ARI se află într-un dialog permanent și menține consultări importante cu organizațiile etnoculturale pentru dezvoltarea ulterioară și punerea în aplicare adecvată a legislației lingvistice în vigoare.
		11.3. Ratificarea Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; comisia parlamentară de profil; Biroul Relații Interetnice	2021	Proiectul de lege de ratificare a Cartei elaborat și adoptat	
13	Ratificarea Protocolului opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, referitor la procedura de comunicare	13.1. Elaborarea proiectului de lege de ratificare a Protocolului opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, referitor la	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; comisia parlamentară de profil	2020	Proiectul de lege de ratificare a Protocolului opțional, elaborat și adoptat	Realizată. La 16 mai 2022 a fost promulgată Legea nr. 117 din 5 mai 2022 pentru ratificarea Protocolului facultativ la Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului privind procedura de comunicare. https://presedinte.md/app/webroot/Decrete/466.pdf

		procedura de comunicare				
15	Popularizarea recomandărilor formulate de mecanismele internaționale de monitorizare a drepturilor omului	15.1. Publicarea recomandărilor formulate de mecanismele internaționale de monitorizare a drepturilor omului	Cancelaria de Stat (Secretariatul permanent pentru drepturile omului)	2018–2022	1. Rapoartele/observațiile finale ale mecanismelor internaționale de monitorizare a drepturilor omului publicate 2. Discuții/dezbateri publice asupra rapoartelor organizate	Realizată Pe pagina oficială a Cancelariei de Stat la rubrica dedicată Consiliului național pentru drepturile omului, care conține compartimentul Rapoarte naționale/internaționale cu redirecționare către platforma https://tbinternet.ohchr.org, care conține toată informația privind ratificarea tratatelor internaționale pentru drepturile omului de către Republica Moldova, ciclurile de raportare, rapoartele/observațiile finale ale mecanismelor internaționale au fost plasate următoarele rapoarte: <u>-Raportul periodic privind implementarea Convenției împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane și degradante (CAT)</u> <u>-Raportul național privind implementarea Convenției CoE privind accesul la documentele oficiale</u> <u>-Raport pentru anul 2021 privind implementarea planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022</u> <u>-Raportul național privind implementarea pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (versiunea EN)</u> <u>-Raport – Implementarea Convenției CE privind combaterea violenței față de femei – 2022 https://social.gov.md/wp-content/uploads/2022/10/Raport-Implementarea-Convenției-CE-privind-combaterea-violentei-fata-de-femei-2022c-2.pdf</u> <u>-Raportul Departamentului de Stat al SUA privind traficul de ființe umane, ediția 2022, http://www.antitrafic.gov.md/public/files/TiP_2022_Moldova.pdf</u> - A fost monitorizată implementarea Recomandărilor Grupului de experți privind combaterea traficului de persoane din cadrul Consiliului Europei (GRETA) și elaborat Raportul Național cu privire la implementarea Recomandărilor Raportului GRETA și expediat în adresa MAEIE. 2. Pe parcursul anului 2022 au fost organizate următoarele discuții/dezbateri publice: Ședința de consultare publică a Raportului național privind punerea în aplicare a prevederilor Convenției Consiliului Europei (CoE) privind accesul la documentele oficiale: 4 sesiuni de consultări publice privind pașii de urmat pentru implementarea recomandărilor în urma evaluării Republicii Moldova în cadrul celei de-a 40-a sesiuni a Grupului de lucru al Evaluării Periodice Universale a ONU (perioada 18-30 martie 2022). 3 ateliere de instruire (1,4 și 5 aprilie 2022) pentru instituțiile implicate în procesul de raportare a Raportului Național privind implementarea Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale; Acordarea suportului metodologic MMPS în ghidarea procesului de scriere a Raportului național periodic privind Convenția privind protecția drepturilor copilului.

						1 masă rotundă privind gradul de implementare a recomandărilor GRETA și 1 ședință de consultare publică a Raportului Național cu privire la implementarea recomandărilor Raportului Grupului de experți privind combaterea traficului de persoane din cadrul Consiliului Europei (GRETA).
--	--	--	--	--	--	---

2. Domeniul de intervenție: Sistemul național de justiție

Obiectivul I: Asigurarea protecției drepturilor omului printr-o justiție accesibilă, independentă, transparentă și integră

Ținta strategică A: Accesul la justiție asigurat în mod egal pentru toți

Indicatori de rezultat:

1. Gradul de încredere în actul de justiție a crescut în percepția titularilor de drepturi
2. Numărul de plângeri către mecanismele internaționale respinse ca nefondate (persoanele beneficiind de remedii eficiente la nivel național)
3. Grad ridicat de acces la justiție pentru persoanele aparținând grupurilor vulnerabile, susceptibile de violarea drepturilor omului (persoanele cu dizabilități, femeile victime ale violenței în familie și sexuale, persoanele aparținând minorităților naționale)

Frecvența invocării standardelor internaționale în actele de dispoziție ale judecătorilor și procurorilor

Nr. o	Acțiuni	Subacțiuni	Instituția responsabilă	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	1. Asigurarea accesului la justiție prin implementarea dosarului electronic	1.1. Revizuirea cadrului normativ relevant (Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală, Codul contravențional, Codul de executare)	Ministerul Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal, Centrul Național Anticorupție; Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești; comisia parlamentară de profil	2018	Cadru normativ elaborat și adoptat	Realizată MAI În scopul implementării și operaționalizării SIA e-Dosar MAI, de către SC „DAAC System Integrator” SRL a fost elaborat sistemul informațional automatizat e-Dosar și transmis pentru pilotare. Fiind testat inițial de către membrii grupului de lucru, s-a constatat că acesta nu corespunde caietului de sarcini și nu poate fi acceptat. La 19.09.2022, STI al MAI a încheiat cu SC “DAAC SOFTWARE SYSTEMS” SRL contractul de achiziții al serviciilor de elaborare și implementare a SIA „e-Dosar” (software). La 18.10.2022 în cadrul STI a MAI s-a participat la ședința de prezentare a prototipului e-dosar, la care au participat membrii grupului de lucru (grupul de lucru instituit prin Ordinul MAI nr.356 din 26.08.2021), din care fac parte și 2 reprezentanți ai DGUP. În cadrul ședinței reprezentanții DAAC System Integrator au prezentat sistemul informațional automatizat „e-dosar”. La 24.10.2022 și 25.10.2022 în format online, membrii grupului de lucru din cadrul DGUP au participat la ședința inițiată de către reprezentanții DAAC System Integrator. La 31.10.2022 în adresa STI au fost expediate propunerile cu privire la specificația tehnică care a fost elaborată de către reprezentanții DAAC System Integrator. La 02.11.2022, reprezentanții DGUP (membrii grupului de lucru), au participat la ședința de lucru desfășurată în cadrul STI a MAI, fiind discutată procedura de aplicare a semnăturii electronice în sistemul e-Dosar. La 17.11.2022, reprezentanții DGUP (membrii grupului de lucru), au participat la ședința de lucru desfășurată în cadrul STI a MAI, fiind discutată interoperabilitatea „e-Dosar” cu RICC. De asemenea, a fost efectuată analiza privind câmpurile obligatorii în blanchetele selectate de către DAAC System Integrator (în număr de trei), fiind remisă la 24.11.2022 în adresa STI a MAI.

						La 28.11.2022 în adresa STI a MAI au fost remis avizul pe următoarele proiecte: - Specificația tehnică pentru prototip al sistemului informațional automatizat „e-Dosar”; - Sarcina tehnică cu privire la integrarea cu sisteme externe și sarcina tehnică cu privire la extinderea funcționalității. PG Realizări suplimentare: 1.Proiect de Lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 http://procuratura.md/file/2022-01-18_proiect%20Lege%20art.297%20alin.2%20CPP.pdf 2.Proiect de Lege pentru modificarea Codului Penal nr.985 din 18.04.2002 și Codului contravențional nr.218 din 24.10.2008 http://procuratura.md/file/2022-02-07_proiect%20de%20lege_modif%20CP&CC.pdf 3.Proiect de Lege pentru modificarea Codului de procedură penală nr. nr.122/2003 http://procuratura.md/file/proiectul%20%2025.05.222.pdf
2	2. Extinderea cercului de justițiabili care au acces la justiție prin intermediul aplicației informatice e-Dosar judiciar	2.3. Asigurarea utilizării obligatorii de către avocați a adreselor electronice de serviciu, create pe platforma justice.md, în scopul instituirii unui mecanism electronic de comunicare între aceștia și instanțele de judecată	Ministerul Justiției; Uniunea Avocaților	2018–2022	1.Cadru normativ revizuit și modificat 2. 100% dintre avocați au acorduri semnate privind utilizarea platformei justice.md 3. Rata avocaților care utilizează platforma justice.md în comunicarea cu instanțele de judecată	MJ În curs de realizare 2-3. Aplicația e-Dosar judiciar a fost pilotată în Judecătoria Bălți și Ungheni, în acest sens fiind instruiți 163 de avocați și încheiate 86 acorduri de colaborare cu avocații, Baroul de avocați Bălți și cu Uniunea Avocaților din Moldova. Instruirile s-au axat pe sarcinile și principiile de funcționare a sistemului informațional e-Dosar judiciar. De asemenea, a fost semnat un acord de colaborare dintre Judecătoria Ungheni și Curtea de Apel Chișinău în vederea implementării sistemului informațional judiciar e-Dosar. Din considerentul că aplicația e-Dosar judiciar este la etapa de testare/pilotare și nu se utilizează în toate instanțele de judecată, nu este posibil de încheiat 100% acorduri de colaborare cu avocații. Acest proces urmând a fi realizat odată cu extinderea pilotării aplicației e-Dosar judiciar.
3	3. Accesibilizarea sediilor instanțelor de judecată, a informației și proceselor judiciare potrivit cu	3.2. Luarea unor măsuri concrete pentru a facilita accesul persoanelor cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți, la sediile instanțelor de judecată	Consiliul Superior al Magistraturii ; Ministerul Justiției; instanțele de judecată	2018–2022	Rata de sedii ale instanțelor de judecată avînd acces liber pentru persoanele cu dizabilități conform criteriilor/standardelor aprobate	Realizată Consiliul Superior al Magistraturii a informat că în perioada 2018-2022, unele instanțe au demarat procesul de amenajare a sediilor instanțelor în conformitate cu Normativul național în construcții NCM C.01.06-2007. La moment, din cele 20 de instanțe judecătorești care își desfășoară activitatea în 44 clădiri, în 40 de clădiri sunt create condiții de acces pentru persoanele cu dizabilități, alte 4 clădiri – nu pot fi accesibilizate pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, sau necesită eforturi financiare considerabile pentru accesibilizarea lor, și anume: • Judecătoria Cahul (sediul central) – își desfășoară activitatea într-o clădire închiriată de la un agent economic, toate încăperile sunt amplasate la etajul 2, nu există ascensor, iar condițiile fizice nu permit instalarea rampei de acces;

	necesitățile persoanelor cu dizabilități				• Judecătoria Soroca (sediul central) – grupul sanitar se află în subsol, nu există posibilitatea de a construi un grup sanitar accesibil la nivelul terenului, totodată în anul 2021 instanța a beneficiat de o donație a unei rampe de acces din partea PNUD; • Judecătoria Orhei (sediul central) – își desfășoară activitatea într-o clădire, care este un monument istoric, fiind interzise intervenții care ar afecta aspectul arhitectural al clădirii; în anul 2022, în cadrul Judecătoriei Orhei, sediul Telenești, au fost efectuate lucrări de reparație în vederea amenajării grupurilor sanitare pentru persoane cu nevoi speciale și a fost instalată rampa de acces; • Judecătoria Chișinău sediul Râșcani – accesul la primul etaj este posibil doar prin scări interioare, însă nu există spațiul suficient pentru amenajarea unei rampe accesibile. Totodată, pentru a asigura accesibilitatea persoanelor cu dizabilități la infrastructura sistemului judecătoresc în instanțele de judecată au fost amenajate grupuri sanitare accesibile pentru persoane cu dizabilități locomotorii. La fel în scopul realizării acțiunilor privind accesibilitatea informațională în instanțele de judecată în anul 2020 au fost modernizate paginile web ale instanțelor judecătorești de fond și de apel din Moldova și pagina web a Consiliul Superior al Magistraturii fiind introduse interfețe îmbunătățite și funcționalități avansate ce sunt accesibile persoanelor cu deficiențe de vedere și auz. Totodată, menționăm că pe parcursul anului 2021 au fost contractate servicii de interpretare în limbajul mimico-gestual în Judecătoria Soroca (sediul Central), Judecătoria Bălți (sediul central), Curtea de Apel Comrat, Judecătoria Cahul (sediul central). La Curtea de Apel Bălți serviciile vizate au fost bugetate. În unele instanțe din cauza lipsei de specialiști întâmpină dificultăți la contractarea serviciilor interpreților în limbajul semnelor, pentru a asigura comunicarea între instanța și participant la proces cu dizabilitate de auz. În anul 2022 au fost alocate mijloace financiare pentru lucrările de accesibilizare la Judecătoria Bălți sediul central, Judecătoria Strășeni, sediul central, Judecătoriei Orhei, sediul Telenești, și cele două clădiri ale Curții Supreme de Justiție. Lucrările de amenajare a spațiilor de acces au fost finalizate până la finele anului 2022. În perioada de referință a demarat Proiectului „Instanțe Judecătorești Model”, USAID care acordă asistență sistemului judecătoresc pentru sporirea accesibilității, transparenței și eficienței serviciilor judiciare. Instanțele beneficiare ale proiectului sunt Judecătoria Ungheni, Judecătoria Bălți, Judecătoria Edineț. Astfel, în instanțele pilot au fost elaborate și publicate materiale informative/ghiduri video care conțin informații despre facilitățile ce sunt oferite în cadrul instanțelor pentru minori și persoane cu dizabilități. Au fost lansate campanii de comunicare (spot video) despre accesul la justiție al persoanelor cu dizabilități ”Accesul la justiție - un drept esențial al persoanelor cu dizabilități”. În cadrul instanțelor judecătorești pilot antrenate în proiectul „Instanțe Judecătorești Model” au fost instalate ghișee de informare a cetățenilor care facilitează accesul la justiție inclusiv a persoanelor cu dizabilități, fiind oferite informații imediate cu privire la necesitățile speciale a acestor persoane. De asemenea, toate Curțile de apel și Curtea Supremă de Justiție sunt dotate cu rampe de acces și dispun de grup sanitar destinat persoanelor cu dizabilități.
--	--	--	--	--	--

	Ținta strategică B: Facilitarea accesului la asistența juridică garantată de stat Indicatori de rezultat: 1. Creșterea gradului de cunoaștere a drepturilor proprii, inclusiv în rândul persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile 2. Creșterea gradului de revendicare a drepturilor proprii, inclusiv în rândul persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile 3. Creșterea gradului de încredere a beneficiarilor în serviciile de asistență juridică garantată de stat 4. Reducerea cazurilor de excludere a avocaților din sistemul de asistență juridică garantată de stat ca urmare a nerespectării standardelor de calitate 5. Gradul de satisfacție a beneficiarilor serviciilor de reabilitare					
	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	1. Alfabetizarea juridică a populației	1.1. Extinderea, cu 10 unități anual, a rețelei de parajuriști din localitățile rurale și urbane pentru acordarea asistenței juridice primare	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; oficiile teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției; Ministerul Finanțelor	2018–2021	1. Rețeaua de parajuriști extinsă cu 10 unități anual 2. Numărul de beneficiari ai asistenței juridice primare oferite de către parajuriști 3. Rata de beneficiari asistați care au fost repuși în drepturi	1. Realizată (restantă din 2021). În conformitate cu obiectivul stabilit, în anul 2021 urma a fi atins nr. total de 72 de unități de parajurist, iar în anul 2022 cota de 82 de unități. Însă, remunerația modestă, a determinat un flux continuu de cadre, fiind înregistrat mereu un număr mare de unități vacante. În aceste condiții, CNAJGS nu a considerat rezonabil extinderea rețelei, până la ocuparea tuturor pozițiilor vacante. Totuși, pe parcursul anului 2022, rețeaua a fost extinsă cu 10 unități suplimentare, ajungând la 72 unități per total. Restanța de încă 10 unități de parajurist este programată a fi lichidată pe parcursul anului 2023, iar faptul că din 1 februarie 2023 remunerația parajuriștilor va crește cu 150% creează premise pozitive pentru realizarea acestui obiectiv. 2. Numărul de beneficiari ai asistenței juridice primare oferite de către parajuriști: 2021 = 9 521 2022 = 10 078 3. CNAJGS nu duce o evidență cu privire la indicatorul dat. Prin urmare, nu poate oferi un calificativ, fără al putea argumenta, inclusiv prin explicarea criteriilor și metodelor utilizate pentru monitorizarea indicatorului și indicarea sursei concrete de informații.
2	2. Asigurarea calității în asistența juridică garantată de stat	2.1. Monitorizarea externă și internă a calității serviciilor de asistență juridică calificată garantată de stat, acordată de către avocați	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției; Ministerul Finanțelor; Uniunea Avocaților	2018–2021	1. Numărul/rata avocaților care au trecut monitorizarea internă și externă a calității serviciilor juridice prestate 2. Raportul anual elaborat și făcut public	Realizată parțial În perioada 2018-2021 a fost realizată doar monitorizarea internă a calității serviciilor prestate de către coordonatori. Monitorizarea externă nu a putut fi realizată din cauza lipsei cadrului normativ secundar. În iulie 2021, de către CNAJGS a fost aprobat Regulamentul privind monitorizarea calității asistenței juridice calificate garantate de stat acordată de către avocați, care a fost înregistrat și publicat în Monitorul Oficial la data 20-05-2022. Urmează a fi elaborate și aprobate standardele de calitate pentru toate tipurile de cauze, iar în baza acestora urmează a fi elaborate instrumentele de evaluare externă a calității. 2. Din cauza că procesul de monitorizare externă nu a avut loc, nici raportul nu a fost întocmit.

		2.2. Elaborarea suportului metodologic pentru avocați sub formă de ghiduri practice și standarde minime de calitate pentru activitatea avocaților pe anumite categorii de cauze	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	2018–2022	1. Standardele minime de calitate elaborate și aprobate 2. Numărul de ghiduri elaborate și distribuite avocaților	Realizată 1. În perioada anului 2022 cu suportul financiar al partenerilor, au fost elaborate și aprobate <u>Standardele de calitate ale activității avocaților pe cauzele cu implicarea persoanelor</u> cu dizabilități intelectuale și psiho-sociale. https://cnaigs.md/uploads/asset/file/ro/1751/ilovepdf_merged_1_.pdf La moment, sunt în proces de elaborare Standardele de calitate ale activității avocaților pe cauzele cu implicarea victimelor ale infracțiuni și Standardele de calitate ale activității avocaților pe cauzele de azil. Standardele sunt plasate pe pagina web a CNAJGS fiind accesibile pentru toți avocații din cadrul sistemului.
		2.3. Instruirea avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Institutul Național al Justiției	2018–2022	1. Numărul de instruiți/numărul de avocați instruiți anual 2. Rata avocaților instruiți	Realizată Pe parcursul anului 2022 avocații care acordă AJGS au beneficiat de cursuri de instruire organizate de către Institutul Național al Justiției, pe următoarele tematici: 1 Seminar: „Particularitățile examinării litigiilor ce țin de stabilirea programului/graficului de întreveneri cu copilul în procedura generală contencioasă și în procedura contenciosului administrativ” (31 ianuarie, 19 septembrie 2022), persoane instruite: 46 avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. 1 Seminar: „Aspecte practice în examinarea litigiilor de familie, inclusiv cu implicarea copiilor” (1 februarie, 20 septembrie 2022), persoane instruite: 51 avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. 1 Seminar: „Particularitățile examinării cauzelor cu privire la aplicarea măsurilor de protecție pentru victimele violenței în familie/violența față de copii” (2 februarie, 21 septembrie 2022), persoane instruite: 51 avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. 1 Seminar: „Particularitățile acordării asistenței juridice garantate de stat persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale la examinarea cauzelor penale și civile” (3 februarie, 22 septembrie 2022), persoane instruite: 73 avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. 1 Seminar: „Procedura examinării plângerilor împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală, organului care exercită activitate specială de investigații și procurorului” (4 februarie, 23 septembrie 2022), persoane instruite: 54 avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. Cursuri electronice de formare continuă la distanță (e-Learning) „Cooperarea juridică internațională în materie penală” (15 august – 30 august 2022) Persoane instruite: 1 avocat CNAJGS. „Urmărirea penală și Convenția europeană a drepturilor omului” (15 august – 30 august 2022) Persoane instruite: 1 avocat CNAJGS. „Violența împotriva femeilor și violența domestică” (25 mai – 25 iulie 2022) Persoane instruite: 8 avocați CNAJGS. „Discursul de ură” (19 septembrie – 7 octombrie 2022) Persoane instruite: 3 avocați CNAJGS.

					„Introducere în sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului” (15 august – 30 august 2022) Persoane instruite: 2 avocați CNAJGS. „Raționamentul judiciar și drepturile omului” (3 aprilie – 17 aprilie 2022) Persoane instruite: 2 avocați CNAJGS. „Standardele Comitetului european pentru prevenirea torturii și a tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT)” (1 martie - 30 aprilie 2022) Persoane instruite: 1 avocat CNAJGS „Mediul ambiant și drepturile omului” (19 septembrie 2022) Persoane instruite: 1 avocat CNAJGS. „Garanțiile procedurale în procedurile penale și drepturile victimelor” (1 – 4 februarie 2022) Persoane instruite: 5 avocați CNAJGS. Total în cadrul INJ au fost instruiți: 299 avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. CNAJGS în colaborare cu: -Millennium DPI Partners, LLC în cadrul proiectului “Accesul la Justiție în Moldova”, finanțat de Departamentul pentru Democrație, Drepturile Omului și Muncă(DRL) al SUA a organizat următoarele instruirii:,, 1. Concepte noi introduse de codul administrativ; 2. Judecata în prima instanță; 3. Apelul și recursul în contenciosul administrativ; 5. Utilizarea videoconferinței în procesele judiciare din Republica Moldova: condiții legislative și aspecte practice de realizare ; 6. Programul integrat de gestionare a dosarelor: reper informativ pentru avocați; 7. Modernizarea Codului Civil: aspecte generale; 8. Succesiunea în lumina noului Cod Civil modernizat; 9. Creditarea consumatorilor. - În colaborare cu Institutul de Reforme Penale au fost organizate seminare pe următoarele subiecte: 1. Formularea cererii la CEDO; 2.Particularitățile procesului penal cu implicarea minorilor; 3. Intervenția executorului judecătoresc în litigiile familiale. Procedura retragerii titlului de executare; 4. Măsurile de ocrotire judiciară ; 5. Încălcarea regulilor de circulație (aspecte contravenționale): constatare, proceduri de contestare a procesului verbal de contravenție, consecințe; 6. Recuperarea daunelor în urma accidentelor rutiere. - În colaborare cu Oficiul Consiliului Europei la Chișinău în colaborare cu CNAJGS au fost organizate seminare pe următorul subiect: Acordarea asistenței juridice refugiaților și solicitanților de azil.
--	--	--	--	--	--

						-În colaborare cu Asociația Obștească “Centrul pentru drepturile persoanelor cu dizabilități” organizează un curs de instruiți cu tematica: Drepturile persoanelor cu dizabilități. -În colaborare cu ABA ROLI Moldova au fost organizate instruiți cu tematica: Aspecte practice ale procesului de acordare a serviciilor de asistență juridică garantată de stat. 2. Rata avocaților instruiți constituie 90%. Se atestă o rată majoră datorită aportului adus de către partenerii de dezvoltare și a interesului manifestat de către avocați.
--	--	--	--	--	--	---

Obiectivul II: Asigurarea respectării drepturilor omului pentru persoanele aflate în custodia statului

Ținta strategică A: Toate persoanele private de libertate sînt deținute cu respectarea normelor naționale și a standardelor internaționale

Indicatori de rezultat:

Creșterea ratei persoanelor aflate în custodia statului, în special a femeilor și persoanelor cu dizabilități, care beneficiază de condiții materiale și de securitate conforme standardelor internaționale

Toți deținuții beneficiază de servicii medicale, inclusiv servicii psihiatrice independente și de calitate

Scăderea ratei incidentelor ce implică violența între deținuți

Creșterea ratei angajat-deținut potrivit normelor internaționale pentru asigurarea securității în locurile de detenție

Sporirea gradului de beneficiere de garanții fundamentale de protecție a persoanelor aflate în detenție provizorie

Scăderea incidenței cazurilor de abuz asupra persoanelor ce intră în contact cu sistemul de justiție penală, asupra persoanelor aflate în detenție și, în special, asupra persoanelor cu dizabilități psihosociale

Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
	Realizarea politicii de stat privind punerea în aplicare a pedepselor și măsurilor privative de libertate în scopul reintegrării sociale a persoanelor reținute	2.2. Consolidarea capacităților instituționale la nivelul instituțiilor penitenciare și dezvoltarea profesională a personalului din sistemul penitenciar	Ministerul Justiției	2018–2022	1. Numărul de psihologi/ asistenți sociali angajați în instituțiile penitenciare în creștere raportat la numărul de deținuți 2. Programe de instruire a personalului din serviciul penitenciar axate pe dezvoltarea competențelor și pe drepturile omului 3. Rata personalului instruit din sistemul penitenciar	Realizată 1. În anul 2022 în instituțiile penitenciare au fost angajați 10 psihologi și 3 asistenți sociali. Actualmente, în sistemul administrației penitenciare activează: 25 de specialiști psihologi (2020-33, 2021-39) și 22 asistenți sociali (2020-22, 2021-25). Respectiv, în contextul în care în instituțiile penitenciare se dețin 6084 de persoane, în mediu, la un specialist psiholog îi revin - 243 de deținuți și la un asistent social - 277 de deținuți. 2. Centrul de Instruire al ANP, în colaborare cu Oficiul Avocatului Poporului au organizat și desfășurat instruiți (178 ore) cu personalul sistemului administrație penitenciare (curs de formare inițială și perfecționare) în domeniul neadmiterii torturii, tratamentului inuman și degradant, asigurarea drepturilor omului în penitenciare, Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități. La instruiți au participat 474 de angajați. 3. Rata personalului instruit din sistemul administrației penitenciare este de 100%.
		2.3. Planificare a/alocarea anuală a mijloacelor	Ministerul Finanțelor; Ministerul Justiției	2018–2022	1. Suma mijloacelor financiare alocate pentru implementarea	În curs de realizare În bugetul de stat pentru anul 2022, în scopul continuării construcției / reconstrucției penitenciarelor, pentru investiții capitale au fost aprobate în total 172. 650,0 mii lei, dintre care: - 61.150,0 mii lei din contul resurselor generale;

		financiare necesare pentru implementarea proiectelor de construcție/reconstrucție a penitenciarelor (Centrul penitenciar Chișinău, Casa de arest Bălți, Penitenciarul nr. 2 –Lipcani, Penitenciarul nr. 3 – Leova, Penitenciarul nr. 5 – Cahul, Penitenciarul nr. 6 – Soroca, Penitenciarul nr. 15 – Cricova, Penitenciarul nr. 17 – Rezina, Penitenciarul nr. 18 – Brănești)			proiectelor de construcție/reconstrucție a penitenciarelor 2. Planurile individuale de construcție/reconstrucție pentru fiecare penitenciar 3. Gradul de absorbție a mijloacelor financiare alocate construcției/reconstrucției penitenciarelor 4. Numărul de instituții penitenciare construite/reconstruite	- 111.500,0 mii lei din contul surselor externe. La etapele de rectificare a bugetului de stat pentru anul 2022, în baza propunerilor Ministerului Justiției, limita aprobată a fost diminuată cu 133.585,0 mii lei (sau cu 77,4%) și suma precizată a constituit 39.065,0 mii lei (resurse generale). Diminuarea în cauză, în mare parte, este condiționată de suspendarea implementării proiectului de construcție a noului penitenciar în mun. Chișinău (pentru proiectul nominalizat în total au fost aprobate 122.650,0 mii lei). În curs de realizare Au fost prevăzute mijloace financiare pentru: Construcția casei de arest din mun. Bălți ☐ precizat - 13.924,1 mii lei; ☐ executat - 7.019,0 mii lei (50,4%); Reconstrucția Penitenciarului nr.5, mun. Cahul ☐ precizat - 1.000,0 mii lei; ☐ nu au fost executate; Reconstrucția perimetrului de pază al Penitenciarului nr. 7, s. Rusca, r. Hâncești ☐ precizat - 5.000,0 mii lei; ☐ executat - 4.783,1 mii lei (95,7%); Reconstrucția perimetrului de pază al Penitenciarului nr.10, s. Goian, mun. Chișinău ☐ precizat - 19.140,9 mii lei; ☐ executat - 13.334,9 mii lei (69,7%). În anul 2022, din suma totală de 39.065,0 mii lei prevăzută pentru 4 proiecte de investiții capitale au fost executate doar 25.136,9 mii lei. Gradul de absorbție a mijloacelor financiare constituie 64,4% din volumul de alocații precizat pe an. Cheltuielile în cauză au fost executate doar din contul resurselor generale ale bugetului de stat. Din contul surselor externe nu au fost executate cheltuieli. În anul 2022 au fost executate lucrări de investiții capitale la 4 proiecte din 4 penitenciare. Nici un proiect nu a fost finalizat, toate 4 fiind în curs de execuție și necesitând alocații bugetare suplimentare în perioada viitoare.
		2.4. Aprobarea normelor minime de echipare a spațiilor de detenție necesare pentru deținerea în condiții corespunzătoare a persoanelor cu dizabilități	Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Proiecte de acte normative elaborate și aprobate 2. Numărul/rata deținuților cu dizabilități care beneficiază de spațiile special amenajate	Realizată 2. În instituțiile penitenciare din țară își ispășesc pedeapsa 257 de deținuți cu dizabilități (grad sever – 15 deținuți, grad accentuat – 133 de deținuți, grad mediu – 109 deținuți), dintre care: 234 - bărbați, 18 - femei și 5 - minori.

		private de libertate				
		2.5.Continuare a procesului de modernizare a sistemului penitenciar prin amenajarea/reutilizarea spațiilor de detenție, conform normelor și standardelor europene	Ministerul Justiției	2019–2022	1. Planul de modernizare actualizat 2. Spațiile de detenție amenajate/reutilitate 3. Rapoartele privind gradul de executare a lucrărilor, elaborate	În curs de realizare 2. Pe parcursul anului 2022 a continuat procesul de reparație / reamenajare a spațiilor de detenție din cadrul penitenciarelor, fiind efectuate lucrări în majoritatea penitenciarelor din țară. Au fost modernizate și reparate sisteme de încălzire, apă, canalizare, rețele electrice/iluminatul, schimbarea țimplăriei. Lucrări per instituții au fost executate în valoarea alocațiilor bugetare de circa 4000,0 mii lei. 3. Direcția economico-financiară a ANP, precum și serviciile financiare ale penitenciarelor întocmesc procese-verbale privind lucrările executate.
		2.6.Actualizarea normelor privind asigurarea persoanelor private de libertate cu: a) rație alimentară conform regulilor nutriționale; b) echipament individual; c) produse de igienă și întreținere	Ministerul Justiției	2019	Proiecte de acte normative elaborate și aprobate	Parțial realizată. Urmare a analizei normelor aprobate prin Hotărârea Guvernului 609/2006 privind normele minime de alimentare zilnică și obiecte de toaletă și menaj ale deținuților s-a constatat că acestea corespund regulilor nutriționiste în vigoare. Totodată, alimentarea în instituțiile penitenciare unde se află copii în vârstă de până la 3 ani împreună cu mamele lor se efectuează conform prevederilor pct. 55 din Regulamentul privind organizarea alimentației deținuților în penitenciare, aprobat prin Ordinul ministerului justiției nr. 512/2007, care prevede că alimentația copiilor din casele de copii de pe lângă penitenciare și a copiilor ce se află cu mamele lor în penitenciare se efectuează conform normelor și în modul stabilit pentru casele de copii din sistemul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Pentru a include aceste norme într-un singur act normativ, a fost demarată procedura de modificare a Hotărârii Guvernului nr. 609/2006, unde vor fi operate modificări, inclusiv la capitolul ce ține de alimentarea copiilor în vârstă de până la 3 ani, care se află cu mamele lor în instituțiile penitenciare. 2022 Info suplimentară de la ANP Pentru a garanta că statul asigură o aplicare conformă a politicilor de justiție juvenilă, în conformitate cu standardele internaționale, în particular, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, a fost planificată elaborarea propunerilor de modificare a Hotărârii Guvernului nr. 609/2006, în sensul reglementării unor norme îmbunătățite de alimentare și întreținere pentru mamele deținute și copiii în vârstă de până la 3 ani cu care locuiesc, precum și pentru celelalte categorii de deținuți minori, astfel încât, ratele de alimentație să fie adaptate pentru categoriile speciale de deținuți, în dependență de necesitățile nutriționale specifice ale acestor categorii: minori, mame cu copii etc., ținând cont de vârstă, starea de sănătate, etc. Astfel, în scopul executării deciziei Comisiei parlamentare "Comisia drepturile omului și

						relații interetnice" CDO-06 nr. 256 din 01.06.2022 și Planului de acțiuni al Ministerului Justiției pentru anul 2022, prin ordinul directorului ANP nr.337 din 22.06.2022 a fost instituit Grupul de lucru pentru elaborarea proiectului de modificare a Hotărârii Guvernului nr. 609/2006 privind normele minime de alimentare zilnică și obiecte de toaletă și menaj ale deținuților. Pe parcursul examinării modificărilor ce urmează a fi operate în actul normativ citat, grupul de lucru a sesizat necesitatea implicării în unui specialist nutriționist. În acest sens, s-a intervenit cu o solicitare către Comitetul Director al Proiectului Consiliului Europei, care a acceptat contractarea unui specialist nutriționist-dietolog pentru a asista/ consulta procesul de elaborare a actului normativ respectiv. Urmare a desfășurării procedurii de selectare, în luna ianuarie 2023 a fost desemnată doamna Galina Obreja în calitate de expert nutriționist, împreună cu care în ședința Grupului de lucru din 12 ianuarie curent, au fost determinate ariile de intervenție reieșind din aspectele problematice constatate în practică, planurile/ recomandările conținute în documentele de politici publice și cele internaționale de referință. În baza aspectelor discutate, de către expertul nutriționist a fost elaborat Raportul de analiză la Hotărârea Guvernului nr. 609/2006, analizat în ședința de lucru din 30 ianuarie 2023, în cadrul căreia au fost sistematizate propunerile expertului la Normele minime de alimentare a deținuților clasificate pe categorii. La momentul actual, sunt în proces de elaborare noile Norme de alimentare a deținuților, după care Grupul de lucru va purcede la elaborarea proiectului hotărârii de Guvern. Precizăm, că conform măsurilor consemnate în Planul de acțiuni al Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru an. 2023, aprobat prin Ordinul directorului nr.72 din 07.02.2023, termenul de realizare a obiectivului în cauză a fost fixat pentru Sem. I al anului în curs, iar la finele acestei perioade, proiectul documentului urmează să fie expediat pentru inițierea procedurii de promovare către Ministerul Justiției.
		2.7. Aprobarea normelor minime de echipare a angajaților instituțiilor penitenciare cu dispozitive pentru paza, escortarea și supravegherea persoanelor private de libertate	Ministerul Justiției	2019	Proiect de act normativ elaborat și aprobat	Realizată La data de 22 decembrie 2022 a fost aprobat Ordinul Directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, numărul 639: „Cu privire la aprobarea Normelor minime de dotare cu echipament special al personalului sistemului administrației penitenciare”.
3	Implementarea mecanismului compensatoriu pentru încălcarea	3.1. Soluționarea eficientă a cererilor persoanelor	Ministerul Justiției	2019 – 2022	1 . Numărul de deținuți cărora li s-a redus termenul pedepsei în condițiile stabilite	Realizată 1. Numărul de deținuți cărora li s-a redus termenul pedepsei în condițiile stabilite de lege este de 2677, dintre care, 2184 - execută pedeapsa, 493 - eliberați în urma reducerii. 2. În anul 2022 au fost despăgubiți 53 de deținuți.

	dreptului garantat de art. 3 al CEDO	aflate în detenție în condiții precare			2. Numărul persoanelor reținute/deținute care au fost despăgubite financiar 3. Cuantumul sumelor achitate ca despăgubire	3. Cuantumul sumelor achitate ca despăgubire în anul 2022 este de 1566203,00 lei.
4	Diminuarea numărului de deținuți escortați la instanțele de judecată	4.1.Amenajare a în sediile instituțiilor penitenciare a unor spații speciale pentru examinarea chestiunilor ce țin de executarea pedepsei prin intermediul sistemului de videoconferință	Ministerul Justiției	2019–2022	1. Numărul spațiilor special amenajate 2. Rata ședințelor desfășurate în spații speciale amenajate și prin intermediul sistemului de videoconferință	Realizată 1. Instituțiile penitenciare dispun în total 34 de spații pentru examinarea chestiunilor ce țin de executarea pedepsei prin intermediul sistemului de videoconferință. 2. În anul 2022, prin intermediul sistemului de videoconferință au fost desfășurate 30483 de ședințe de judecată, cu persoanele aflate în detenție.
8	Asigurarea respectării garanțiilor fundamentale din domeniul drepturilor omului	8.1. Evaluarea codurilor de etică și deontologie a personalului din instituțiile ce asigură detenția persoanelor și, după caz, includerea în textul acestora a obligațiilor de respectare a garanțiilor fundamentale din domeniul drepturilor omului	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal; Ministerul Apărării	2018–2019	1. Codurile de etică și deontologie evaluate și modificate, după caz 2. Obligații incluse în codurile de etică și deontologie 3. Numărul de plângeri din partea persoanelor deținute privind nerespectarea garanțiilor legale fundamentale 4. Numărul de încălcări ale garanțiilor legale fundamentale și sancțiunile aplicate	Realizată Ministerul Apărării Prin ordinul Ministrului apărării nr.620/2021 a fost aprobat Codul de conduită profesională a militarilor prin contract ai Armatei Naționale. Codul de conduită profesională a militarilor prin contract ai Armatei Naționale stabilește un set de norme obligatorii de etică și deontologie profesională, de conduită și comportament necesare prevenirii cazurilor care ar putea afecta imaginea, onoarea și reputația militarilor prin contract ai Armatei Naționale. Pe parcursul anului 2022, din partea militarilor deținuți în arestul Comendurii militare a Armatei Naționale, nu au parvenit plângeri. Pe parcursul perioadei de raportare, nu au fost înregistrate încălcări ale garanțiilor legale ale militarilor deținuți în arestul Comendurii militare a Armatei Naționale. CNA La 07.07.2022, prin Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova nr. 185 a fost aprobat Codul deontologic al angajatului Centrului Național Anticorupție, intrat în vigoare la 12.08.2022. Nu au fost înregistrate plângeri din partea persoanelor deținute privind nerespectarea garanțiilor legale.

Ținta strategică B: Autoritățile manifestă toleranță zero față de cazurile de tortură**Indicatori de rezultat:**

Creșterea gradului de conștientizare privind inadmisibilitatea absolută de limitare a dreptului de a nu fi supus la tortură și alte rele tratamente, în special în rîndul reprezentanților sistemului judecătoresc

Sporirea eficienței procesului de investigare și sancționare a persoanelor culpabile de acte de tortură și alte forme de rele tratamente

Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Asigurarea unui nivel adecvat de instruire a subiecților implicați în prevenirea și combaterea torturii conform standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul și consacrate în jurisprudența CtEDO	1.1. Dezvoltarea curriculumurilor or universitare pentru specializările relevante (drept, medicină, ordine publică, securitate) cu module ce prevăd studiul standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul și consacrate în jurisprudența CtEDO	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; instituțiile de învățămînt superior (în cadrul cărora sînt specialități de drept, medicină, ordine publică și securitate); Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019–2022	1. Curriculumuri elaborate, aprobate și implementate 2. Numărul de absolvenți instruiți în domeniul standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul	Realizată MEC În Republica Moldova la 10 instituții de învățămînt superior se realizează programe de studii superioare de licență în domeniul dreptului, iar programe de studii superioare pentru specialitățile ordine publică și securitate - la 2 instituții. Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” este unica instituție din țară care realizează programe în domeniul Sănătate. În temeiul principiului autonomiei universitare, dar și a responsabilității publice, universitățile din Republica Moldova elaborează curricula la discipline și planurile de învățămînt în dependență de necesitățile pieței muncii și a capacității instituționale, în limitele cadrului normativ stabilit de Planul-cadru pentru studii superioare și standardele de acreditare. Toate instituțiile de învățămînt au acreditat/autorizat programele de licență, iar acestea conțin curricula disciplinare actualizate și revizuite anual, prin decizia senatului universitar. La specialitatea Drept, în anul 2022 s-au înregistrat 2052 absolvenți, dintre care 1202 la studii superioare de licență și 850 la studii superioare de master, în domeniul ordinii și securității publice - 362 de absolvenți, iar pentru specialitățile medicale - 618 absolvenți (toți ca învățămînt cu frecvență). MAI Pe parcursul anului 2022, au fost elaborate, revizuite și coordonate cirriculele pentru Ciclul I și Ciclul II de studii din cadrul Facultății drept, administrație, ordine și securitate publică a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, la 25 discipline, inclusiv privind ”Calificarea infracțiunilor contra persoanei”, fiind instruite în total 1372 persoane. Subiectul de refriță a fost abordat și în cadrul temei „Leaderul și activitatea de combatere a fenomenului discriminării”, cu audienții formării manageriale, în cadrul a 7 cursuri, cu instruirea a 262 persoane. În conformitate cu prevederile ordinului IGP nr. 551 din 27.12.2021 „Cu privire la organizarea și desfășurarea procesului de formare profesională continuă la locul de muncă în anul 2022”, salariații cu statut special, conform prevederilor ”Regulamentului cu privire la formarea profesională continuă a funcționarilor publici cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne”, aprobat prin Ordinul MAI nr.114/2017, au studiat prevederile „Protocolului de la Istanbul și standardele privind documentarea semnelor de rele tratamente”. De asemenea, în cadrul Poliției pe parcursul anului 2022 au fost desfășurate 14 sesiuni de instruire, la acest compartiment, inclusiv a angajaților care asigură paza, detenția și escortarea persoanelor aflate în custodia Poliției, la care au participat 219 angajați. Concomitent:

					La 11.08.2022 și 08.09.2022 au fost organizate 2 ședințe preliminare de coordonare în contextul desfășurării seminarelor cascadă în domeniul garanțiilor fundamentale împotriva torturii și altor rele tratamente în perioada inițială de detenție, la care au participat 10 salariați ai Poliției; La 01-02.11.2022, 03-04.11.2022 și 30.11-01.12.2022, au fost desfășurate seminare cascadă în domeniul garanțiilor fundamentale împotriva torturii și altor rele tratamente în perioada inițială de detenție în mun. Bălți, mun. Chișinău și or. Cahul, în cadrul cărora în calitate de formatori au participat angajații Inspectoratului General al Poliției instruiți în acest sens, la care au participat 58 salariați ai Poliției;
	1.2. Instruirea inițială și continuă a judecătorilor și procurorilor cu privire la aplicarea standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul	Institutul Național al Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii	2019–2022	1. Curriculumuri disciplinare/ programe de instruire incluse în planurile de formare inițială 2. Tematici incluse în planurile de formare continuă 3. Numărul de instruiți raportat la numărul de judecători și procurori instruiți	Realizată INJ Conform planului de formare inițială în programul de instruire atât pentru anul 2020-2022 precum și pentru anul 2021-2023 este inclus un curs de instruire la distanță: Interzicerea relelor tratamente în contextul aplicării legii, securității și în alte contexte coercitive. Conform planului de formare, în cadrul modulului „Tactica și metodică investigării anumitor categorii de infracțiuni” este introdusă disciplina „Investigarea infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei”, care conform curiculei include metode și tactici de investigare a infracțiunii prevăzute de art.166¹ Cod penal al RM - tortura, tratamentul inuman și degradant. 2. Tematicile incluse în Planurile de formare inițială a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror la disciplinele sus enumerate sunt: • Caracterizarea generală a infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei; • Tipurile infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei; • Particularitățile cercetării la fața locului în cazul infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei; • Pornirea urmăririi penale în cazul infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei. Aici urmează a fi menționat că pentru infracțiunea prevăzută la art.166¹ Cod penal al RM legiuitorul a instituit un termen special (restrâns) și anume termenul de 15 zile pentru a porni urmărirea penală. Acțiunile de urmărire penală care nu suferă amânare în cazul cercetării infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei. Dispunerea expertizelor în cazul cercetării infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei. Tactica audierii martorilor în cazul cercetării infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei. Audierea bănuțului, învinutului în cazul cercetării infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei Pentru perioada menționată la punct 1 precum și la disciplinele enunțate la formarea inițială a judecătorilor și procurorilor au fost instruiți 25 audienți candidați la funcția de judecător și 35 audienți- candidați la funcția de procuror, total – 60 persoane. În planul de formare continuă modular pentru judecători și procurori în anul 2022 au fost prevăzute instruiți în domeniul: 4 seminare „Standardele internaționale în domeniul combaterii torturii, tratamentului inuman sau degradant” (17 martie, 26 aprilie, 13 octombrie, 31 octombrie) Persoane instruite: 24 judecători, 10 procurori, 18 asistenți judiciari, 17 specialiști, 1 șef secretariat 3 seminare „Evoluțiile recente ale jurisprudenței CEDO” (15 martie, 28 aprilie, 10 octombrie)

					Persoane instruite: 33 judecători, 13 procurori, 16 asistenți judiciari, 28 specialiști, 1 șef de secretariat Cursuri electronice de formare continuă la distanță (e-Learning) „Interzicerea relor tratamente în contextul aplicării legii, securității și în alte contexte coercitive” Persoane instruite: 5 procurori, 4 asistenți judiciari, 1 greșier, 2 consultanți ai procurorilor, 1 șef de secretariat. Total persoane instruite: 161, dintre care 57 judecători, 28 procurori și 60 audienți candidați la funcția de judecător și procuror. PG 3.Pe parcursul anului 2022, în cadrul INJ au fost organizate sesiuni de 4 instruire cu tematica:” Accesul la justiție a femeilor-particularitățile aplicabilității prevederilor Convenției de la Istanbul” în cadrul căreia au fost instruiți 32 procurori și 30 consultanți ai procurorului. CSM Pe parcursul anului 2022 din numărul total de 434 de judecători în funcție, CSM au fost delegați 69 de judecători pentru participare la seminare de instruire cu tematici privind respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor cu dizabilități, după cum urmează: Standardele internaționale în domeniul combaterii torturii, tratamentului inuman sau degradant; Nediscriminare și egalitate; Particularitățile infracțiunilor motivate de prejudecăți, dispreț sau ură prin prisma jurisprudenței CEDO. Astfel, 15,89% de judecători au fost instruiți pe parcursul anului în domeniul prevenirii și combaterii torturii conform standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul și consacrate în jurisprudența CtEDO.
2	Elaborarea și implementarea standardelor privind utilizarea forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc	2.1. Elaborarea ghidului privind utilizarea forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Ministerul Justiției; Serviciul Vamal; Centrul Național Anticorupție	2018–2022	1. Ghid elaborat, aprobat și publicat 2. 100% a colaboratorilor structurilor de forță instruiți 3. Numărul de plângeri privind încălcarea standardelor de utilizare a forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc Realizată MAI -Pe parcursul anului 2022 în cadrul IGPF, au fost instruiți 100% de funcționari publici cu statut special. Suplimentar, au fost organizate și desfășurate 9 cursuri de instruire externe privind utilizarea forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, în cadrul cărora au fost instruiți 69 angajați ai Poliției de Frontieră. -În cadrul IGPF, în perioada anului 2022, au fost înregistrate 5 plângeri privind încălcarea standardelor menționate supra de către polițiștii de frontieră Pe parcursul anului 2022 , în cadrul IGP au fost instruiți 361 angajați ai Poliției (femei-79, bărbați-282). Annual, angajaților subdiviziunilor IGP le sunt evaluate cunoștințele la compartimentele pregătirii profesionale și anume la compartimentele:„Intervenția profesională” și „Instrucția tragerii”. Pe parcursul anului 2022, IGP a fost sesizat în 31 cazuri privind încălcarea standardelor de utilizare a forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, din ele: • 27 pentru încălcarea standardelor de utilizare a forței; • 4 pentru încălcarea standardelor de utilizare a mijloacelor speciale; • 0 pentru încălcarea standardelor de utilizare a armelor de foc.

					-Pe parcursul anului 2022, de către Academia Ștefan cel Mare a MAI a fost elaborat și publicat „Ghidul privind mânuirea armei”. Ghidul a fost expediat tuturor angajaților Academiei. -Conform Ordinului Inspectoratului de Management Operațional(IMO) al MAI nr. 52/2021 cu privire la organizarea și desfășurarea procesului de formare profesională continuă la locul de muncă în cadrul IMO pentru anul 2022, au fost realizate 3 ore de instruire ale funcționarilor publici cu statut special, la compartimentul utilizării forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, fiind instruiți 31 angajați. -Pe parcursul anului 2022, conform Planului de cooperare dintre MAI Republica Moldova și MAI România au fost desfășurate programe de instruire cu genericul ”Intervenția profesională” care cuprind subiectele ce țin de aplicarea forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, de care au beneficiat 37 persoane din cadrul subdiviziunilor MAI. Conform ordinului MAI nr. 536/2021 privind organizarea procesului de formare continuă la locul de muncă în anul 2022, de fiecare subdiviziune pe parcursul anului potrivit orarului stabilit, sunt organizate instruirii în domeniul Intervenției profesionale pentru toți angajații din subordine. -Pe parcursul anului 2022 angajații Inspectoratului General de Carabinieri(IGC) al MAI, au participat la următoarele cursuri de perfecționare: • „Intervenția profesională” (7 angajați ai IGC) • „Intervenția profesională (14 angajați) • „Intervenția profesională” (4 angajați). -În perioada anului 2022, 153 de ofițeri din cadrul Biroului Migrațiune și Azil au fost instruiți în cadrul instruirilor de trageri desfășurate cu privire la utilizarea armelor de foc și 8 ofițeri ai BMA au fost instruiți cu privire la utilizarea forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, în cadrul cursurilor de formare profesională inițială pentru ofițeri în cadrul Academiei Ștefan cel Mare. -Pe parcursul anului 2022 au fost instruiți 100% din colaboratorii subdiviziunilor specializate a Centrului Național Anticorupție (instruire continuă). Plângeri privind încălcarea normelor de utilizare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc nu au parvenit. -În cadrul Ministerului finanțelor au fost desfășurate 15 activități de instruire cu genericul „Ședințe individuale de tragere de foc”, fiind instruiți 603 funcționari vamali. -Administrația Națională a Penitenciarelor a aprobat: 1. „Instrucțiunea privind aplicarea mijloacelor de imobilizare” (Prin Ordinul directorului ANP nr. 506 din 10.10.2022) 2. „Instrucțiunea privind aplicarea mijloacelor iritant-lacrimogene” (prin Ordinul directorului ANP nr. 564 din 15.11.2022 3. Ordinul directorului ANP nr. 211/2022 cu privire la organizarea și desfășurarea instruirilor privind utilizarea și aplicarea mijloacelor speciale, desfășurate de către angajații Detașamentului cu destinație specială „Pantera” (au fost instruiți – 293 de funcționari publici cu statut special (specialiști din cadrul subdiviziunilor siguranță și regim penitenciar/pază și escortare).
--	--	--	--	--	--

						Angajații Penitenciarelor nr.10 - Goian, nr.13 - Chișinău și nr.18 - Brănești au desfășurat instruire suplimentare cu implicarea angajaților DDS „Pantera” privind aplicarea mijloacelor de imobilizare și iritant-lacrimogene. Pe parcursul anului 2022, la ANP a fost depusă o singură plângere privind încălcarea standardelor de utilizare a forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc.
5	Crearea de condiții pentru asigurarea înțrevederilor confidențiale între apărători și persoanele reținute/deținuți	5.1. Amenajarea unor spații destinate înțrevederilor confidențiale dintre apărători și persoanele reținute/deținuți în cadrul inspectoratelor de poliție și al procuraturilor de orice nivel	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală	2019–2022	Numărul de spații amenajate	Realizată MAI Ministerul Afacerilor Interne a relansat activitatea a 15 Izolatoare de detenție provizorie din cadrul Inspectoratelor de poliție, fiind renovate și modernizate în conformitate cu standardele internaționale în materia respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor aflate în detenție provizorie. Totodată, în cadrul Inspectoratelor de poliție în care nu sunt prevăzute Izolatoare de detenție provizorie, în conformitate cu obiectivul nr. 2 (Alinierea serviciilor de ordine și securitate publică la abordarea bazată pe drepturile omului), stabilite în Programul de ordine și securitate publică pentru anii 2022 – 2025 și Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia, aprobat la 21 decembrie prin Hotărâre de Guvern, se propune în perioada anilor 2023 -2025, a fi proiectate și amenajate 36 încăperi (camere de tranzit/așteptare, celule/camere de audieri, camere de prezentare spre recunoaștere a persoanei, camere de înțvedere confidențiale cu avocații). De asemenea, în cadrul parteneriatului dintre Ministerul Afacerilor Interne cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Proiectului „Suport pentru reforma instituțiilor de aplicare a legii din Republica Moldova”, a fost amenajată, conform standardelor internaționale privind respectarea drepturilor omului, o încăpere model de prezentare spre recunoaștere, inclusiv pentru utilizarea acesteia în scopul desfășurării activităților de audiere și înțvederi confidențiale. PG Majoritatea inspectoratelor de poliție teritoriale dețin spații special amenajate, unde apărătorilor și persoanelor reținute/deținute li se asigură înțvederi confidențiale. Cu referire la procuraturile specializate remarcăm, că Procuratura Anticorupție este amplasată în sediul Centrului Național Anticorupție, iar datorită acestui fapt, beneficiază de facilitățile edificiului. Astfel, la CNA este amenajat izolator de detenție preventivă, conform tuturor cerințelor, sub aspectul asigurării bunelor condiții de detenție. Totodată, sunt amenajate birouri speciale pentru înțvederile dintre apărători și deținuți/reținuți, care de asemenea sunt utilizate de Procuratura Anticorupție la instrumentarea cauzelor penale, fapt pentru care măsura vizată supra nu necesită careva suport bugetar. Cu referire la Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, menționăm că în perioada de raport, în incinta procuraturii vizate, la etajul 1, a fost amenajat biroul nr. 104, destinat pentru audieri și înțvederi confidențiale dintre apărători și persoanele reținute/arestate, escortate pentru participare la efectuarea acțiunilor de urmărire penală. Mai mult, este de menționat că, avocații aleși sau desemnați din oficiu, se deplasează în incinta Izolatorului de Detenție Preventivă al Direcției de Poliție Chișinău sau Penitenciarului 13 Chișinău, unde în spații special amenajate, împreună cu persoana reținută sau arestată, în prealabil își formează poziția de apărare.

6	Asigurarea obligativității înregistrării audio și videoa tuturor audierilor din cadrul poliției, procuraturii și al locurilor de detenție	6.1. Revizuirea cadrului normativ, inclusiv a prevederilor Codului de procedură penală, în vederea introducerii obligativității de înregistrare audio și video a audierilor, cu simplificarea procedurii	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Ministerul Justiției; Centrul Național Anticorupție ; Serviciul Vamal	2018–2019	Proiectul de modificare a cadrului normativ elaborat, aprobat și adoptat	2022 În curs de realizare Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional), nr. înregistrare Cancelaria de Stat: 68/MJ/2023 Proiectul de lege a fost elaborat în vederea realizării mai multor acțiuni ce derivă din: (i) Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025, (ii) Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 235/2021; (iii) Planul de acțiuni pentru implementarea măsurilor propuse de către Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a RM la UE, aprobat de către Comisia națională pentru Integrare Europeană pe data de 4 august 2022; (iv) Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare (MPEF). Condițiile ce au impus elaborarea prezentului proiect sunt structurate în 3 categorii: 1) executarea Hotărârilor Curții Constituționale; 2) executarea unor acțiuni/măsuri din documente de politici; și 3) soluționarea deficiențelor sau îmbunătățirea cadrului legal. Printre cele mai relevante modificări aduse în proiect se rezumă la: - ajustarea cadrului normativ în vederea prevenirii încălcării termenului rezonabil; - procedura de examinare a cauzelor penale cu participarea persoanelor aflate în detenție prin utilizarea aplicației de teleconferință; - drepturi egale preveniților și persoanelor condamnate la liberarea din detenție în cazul îmbolnăvirii de o boală gravă; - eficientizarea unor proceduri la faza de urmărire penală; - competența materială a Procuraturii Anticorupție la investigarea cazurilor de corupție de nivel înalt; - modernizarea anumitor proceduri în vederea asigurării unei mai mari accesibilități și operativitate la efectuarea anumitor acțiuni, în contextul transformării digitalizării proceselor în societate, inclusiv în domeniul justiției (cum ar fi extinderea cazurilor de utilizare a teleconferințelor în cazul audierilor, sau în cazul traducătorilor aflați la distanță etc). Proiectul este publicat pe pagina particip.gov.md pentru a fi consultat public. Pentru mai multe detalii a se accesa proiectul nemijlocit și nota informativă care-l însoțește. https://particip.gov.md/ru/document/stages/proiectul-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-modificarea-codului-de-procedura-penala-si-codului-contravențional/10031
		6.2. Asigurarea echipamentelor necesare pentru înregistrările audio și video	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție ;Serviciul Vamal; Ministerul Justiției	2019–2021	1. Costurile estimate 2. Echipamentul achiziționat, instalat și aplicat 3. Rata înregistrărilor audio și video	Realizată CNA În perioada anilor 2020-2022 Centrul Național Anticorupție a fost dotat cu 8 echipamente de tehnică audio-video care poate fi utilizată în cadrul acțiunilor de urmărire penală.

3. Domeniul de intervenție: Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane Obiectivul I: Realizarea politicii naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane Ținta strategică A: Asigurarea prevenirii și combaterii traficului de ființe umane						
N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en	Indicatori de monitorizare	Realizări 2018-2020
1	Realizarea politicii de stat în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane	1.2. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018–2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018–2020	Cancelaria de Stat (Secretariatul permanent al CNCTFU)	2018 – 2022	1. Numărul de acorduri/memorandumuri încheiate între subiecții relevanți guvernamentali și non-guvernamentali din domeniul combaterii traficului de ființe umane și proiectele implementate în comun 2. Numărul de note informative, de rapoarte elaborate și discutate 3. Numărul de campanii de informare și sensibilizare a publicului larg privind fenomenul traficului de ființe umane 4. Numărul de persoane – victime/prezuma te victime ale	Realizată 1. În anul 2022 a fost semnat 1 Acord de colaborare și a fost inițiată implementarea a 3 proiecte (care vor continua pînă în 2024) cu suportul partenerilor de dezvoltare în domeniul prevenirii și combaterii TFU, inclusiv în contextul agresiunii din Ucraina. 2. Pe parcursul anului 2022 au fost elaborate 4 Rapoarte/ note informative: - Raport național de realizare a politicii de prevenire combatere a traficului de ființe umane pentru anul 2021, realizat de Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă din Cancelaria de Stat, - Notă informativă privind realizarea Campaniei naționale „Săptămâna de luptă împotriva traficului de ființe umane” 17-23 octombrie 2022, realizată de Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă din Cancelaria de Stat, - Evaluarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023 , realizată de expertul internațional Hanna Antonova, - Raport de cercetare “Cartografierea serviciilor existente în Republica Moldova pentru persoanele strămutate din Ucraina. Identificarea riscurilor de exploatare și trafic de ființe umane”, realizat de C.I. “La Strada”. 3. Au fost realizate 2 Campanii de informare și sensibilizare pe parcursul anului: 1) Campania națională „Săptămâna de luptă împotriva traficului de ființe umane” (17-23 octombrie 2022), desfășurată în vederea marcării Zilei Europene de luptă împotriva traficului de ființe umane - 18 octombrie. Campania a fost desfășurată de autoritățile publice la nivel central și local în comun cu parteneri de dezvoltare și societatea civilă. 2) C.I. „La Strada” în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație a lansat la 18 octombrie 2022, Campania de sensibilizare a publicului larg despre riscurile traficului de ființe umane (TFU) la care pot fi expuse persoanele strămutate forțat în contextul agresiunii din Ucraina. Mesajul Campaniei „Ai grijă de tine și nu permite nimănui să creadă că nu are cine să te ajute!” e despre disponibilitatea specialiștilor să ofere suport oricărei persoane supuse exploatării, prin suport informațional, consiliere și asigurarea accesului la servicii în caz de necesitate. 4. Au fost organizate 2 misiuni de repatriere a persoanelor adulte aflate în dificultate (1 bărbat și un cuplu mama-copil) și 4 misiuni de repatriere a copiilor, fiind repatriați 5 copii: - cu sprijinul OIM a fost repatriată o persoană (bărbat) din Egipt și ulterior acesta a fost referit către o instituție spitalicească pentru a beneficia de tratament medical.

					traficului de ființe umane – beneficiare de asistență în cadrul procedurii de repatriere, cu date dezagregate pe criterii de sex și vîrstă (adulți/copii) 5. Numărul de victime/ victime prezumate ale traficului de ființe umane care au beneficiat de asistență și protecție 6. Numărul sentințelor de condamnare pentru infracțiuni de trafic de ființe umane 7. Numărul de victime ale infracțiunilor de trafic de ființe umane și valoarea compensațiilor financiare de care au beneficiat acestea	- cea de-a doua misiune de repatriere a fost realizată din bugetul MMPS - a fost repatriat un cuplu mamă-copil din România – cuplul a fost admis ulterior în plasament în cadrul Centrului de Plasament și Reabilitare Pentru Copii de Vîrstă Fragedă. Cu referire la repatrierea victimelor traficului de copii și a copiilor neînsoțiți, au fost organizate 4 misiuni de repatriere a copiilor, fiind repatriați 5 copii (3 băieți și 2 fete): - din Federația Rusă au fost repatriați 3 copii (2 misiuni) și din România 2 copii (2 misiuni). - din numărul total de copii repatriați pe parcursul anului 2022, 3 copii au fost reintegrați în familiile biologice/ extinse, 1 copil – plasat în casă e copii de tip familial și 1 copil – plasat în centru de plasament temporar. 5. Pe parcursul anului 2022, în cadrul Centrelor de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane, finanțate din bugetul de stat, au fost asistate 65 victime ale traficului de ființe umane, dintre care 49 victime adulți (30 femei și 19 bărbați) și 16 victime minori (fete). 6. În temeiul art. 165 Cod Penal (Trafic de ființe umane) au fost pronunțate 4 sentințe de condamnare în privința la 4 inculpați, iar în temeiul art. 206 Cod Penal au fost pronunțate 2 sentințe de condamnare privind în privința la 2 inculpați. 7. În conformitate cu prevederile Legii nr.137 din 29.07.2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor, victimele traficului de ființe umane pot beneficia de compensații financiare acordate de stat. Cu toate acestea, în perioada anului 2022 nici o victimă a traficului de ființe umane nu a beneficiat de compensații din partea statului. În vederea repunerii în drepturi a victimelor TFU au fost înaintate 178 acțiuni civile, prin care au solicitat recuperarea prejudiciului material și moral de la traficanți în valoare totală de 11.795.256 lei, 15.330 Euro, 9.000 dolari SUA, 300.000 ruble rusești.
Ținta strategică B: Sistemul național de referire pentru protecția și asistența victimelor/prezumatelor victime ale traficului de ființe umane (SNR) consolidat și funcțional în proporție de 100% la orice nivel de administrație publică						
N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022

2	Instruirea obligatorie orientată pe aspectele de gen pentru judecatori, procurori, polițiști și alți angajați ai organelor de ocrotire a normelor de drept privind prevederile legale referitoare la traficul de ființe umane	2.1. Organizarea instruirii judecătorilor, procurorilor, polițiștilor și a altor angajați ai organelor de ocrotire a normelor de drept privind normele legale referitoare la traficul de ființe umane și procedura de referire a victimelor traficului de ființe umane	Institutul Național al Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Consiliul Superior al Magistraturii; Procuratura Generală	Perm anent	1. Nurmărul de persoane instruite 2. Numărul de cursuri organizate 3. Numărul de cazuri investigate și trimise în judecată 4. Numărul de condamnări pe cauze de trafic de ființe umane 5. Rapoartele generate	Realizată Pe parcursul anului 2022, INJ a realizat 13 activități de formare în domeniu, fiind instruiți un număr total de 337 beneficiari : 33 asistenți judiciari, 22 grefieri, 27 consultanți ai procurorilor, 14 specialiști din cancelarie, 61 judecatori, 104 procurori, 52 avocați care acordă asistență juridică garantată de stat, 15 audienți INJ, 6 ofițeri de urmărire penală, 2 personal INJ, 1 avocat CNAJGS., după cum urmează: <i>2 Seminare:</i> „Particularitățile examinării cauzelor cu privire la aplicarea măsurilor de protecție pentru victimele violenței în familie/violența față de copii” (2 februarie, 21 septembrie) Persoane instruite: 51 avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. <i>4 Seminare:</i> „Particularitățile investigării și judecării infracțiunilor în domeniul combaterii traficului de ființe umane și a infracțiunilor conexe” (11 martie, 8 aprilie, 23 septembrie, 16 decembrie) Persoane instruite 149: 15 judecatori, 40 procurori, 32 asistenți judiciari, 22 grefieri, 27 consultanți ai procurorilor, 13 specialiști. <i>1 Școală de vară:</i> „Răspunsul statului la cazurile de trafic de ființe umane, din perspectiva echității, eficienței și centrării procesului penal pe victimă” (29 iunie – 1 iulie) Persoane instruite 22: 7 judecatori, 8 procurori, 6 ofițeri de urmărire penală, 1 avocat. <i>1 Școală de iarnă</i> în domeniul cauzelor privind traficul de ființe umane și infracțiunilor conexe (30 noiembrie - 2 decembrie) Persoane instruite 26: 15 judecatori, 11 procurori. <i>2 Seminare:</i> „Drepturile victimelor în contextul Legii nr. 137 privind reabilitarea și compensarea victimelor infracțiunilor” (7 octombrie, 9 decembrie) Persoane instruite 32: 15 judecatori, 17 procurori. <i>2 Seminare:</i> „Particularitățile investigării și judecării cauzelor privind criminalitatea transfrontalieră, transnațională și organizată. Aspecte privind combaterea terorismului” (17 martie, 17 noiembrie) Persoane instruite 44: 8 judecatori, 34 procurori, 1 asistent judiciar, 1 specialist. <i>1 Simulare de proces:</i> „Răspunsul statului la cazurile de trafic de ființe umane din perspectiva echității, eficienței și centrării procesului penal pe victime” (24-26 octombrie) Persoane instruite 29: 8 judecatori, 3 procurori, 15 audienți INJ, 1 avocat CNAJGS, 2 personal INJ. PG 1.Pe parcursul anului 2022, în cadrul Procuraturii Generale, în domeniul combaterii TFU au fost instruiți: 91 procurori, și respectiv 30 consultanți ai procurorului. 2.Pe parcursul anului 2022 au fost realizate 9 instruiți pentru procurori, și respectiv 2 instruiți pentru consultanți ai procurorului în domeniul traficului de ființe umane și procedura de referire a victimelor traficului de ființe umane. 3.Pe parcursul anului 2022 a fost finisată urmărirea penală și expediate în instanța de judecată pentru examinare în fond 51 cauze penale, pe faptul săvârșirii infracțiunii de trafic de ființe umane, infracțiuni asimilate sau conexe acestora. 4.Pe parcursul anului 2022, instanțele de judecată au pronunțat în total 19 sentințe privind traficul de ființe umane, infracțiuni asimilate sau conexe acestora, în privința a 25 inculpați.
---	---	--	--	------------	--	---

					MAI Pe parcursul anului 2022, Ministerul Afacerilor Interne a desfășurat 31 instruiți, fiind instruiți 161 angajați ai Poliției, după cum urmează: 1) La 07-18.02.2022, 1 angajat al CCTP (F) a participat la un curs de instruire online cu tematica ”Traficul de ființe umane - migrația ilegală”, organizat de Centrul Internațional avansat pentru prevenirea crimei organizate din or. Caserta, Italia. 2) La 24.03.2022, 8 angajați ai CCTP (B) au participat la un training psihologic ”Resurse psiho-emoționale în situații de criză”, în baza scrisorii IGP nr. 34/3-1980 din 25.02.2022. 3) La 29-31.03.2022, 2 angajați ai CCTP (B) au participat la un curs de instruire în domeniul analizei comportamentale a infractorilor de către ofițerii de poliție și poliția de frontieră din România și Republica Moldova, în cadrul proiectului ”Cooperare Regională pentru Prevenirea și Combaterea Criminalității Transfrontaliere România-Moldova. 4) La 06.04.2022, 2 angajați ai CCTP (1F, 1B) au participat la un curs de instruire privind traficul de copii, pentru oficialii de aplicare a legii din statele membre UE, organizat de UNICEF în comun cu CEPOL, cu participarea Europol și Frontex. 5) La 13.04.2022, 1 angajat al CCTP (F) a participat la un curs de instruire cu tematica ”Crima cibernetică-Abuz sexual și exploatarea sexuală a copiilor”, organizat de Europol. 6) La 27.04.2022, 2 angajați ai CCTP (1F, 1B) au participat la un curs de instruire cu genericul ”Gender-based Violence (GBV) survivors as non GBV actors (violența pe bază de gen)”, organizat de UNFPA. 7) La 05.05.2022, 3 angajați ai CCTP (B) au participat la un curs de instruire cu genericul ”Dark web. Online investigations”, organizat de CEPOL în cadrul Proiectului TOPCOP. 8) La 09-27.05.2022, 1 angajat al CCTP (B) a participat la un curs de instruire cu tematica ”Dezvoltarea liderismului în organele de drept”, organizată de Academia Internațională a Organelor de Drept (ILEA) la Budapesta, Ungaria. 9) La 23.05.2022-13.06.2022, 1 angajat al CCTP (B) a participat la un curs de instruire cu tematica ”combaterea traficului de persoane în regiunea balcanică”, organizat de CEPOL, în cadrul proiectului THB Balkans-INTERPOL. 10) La 26.05.2022, 29 angajați ai CCTP (5F, 24B) au participat la un curs de instruire cu tematica ”Combaterea traficului de persoane în regiunea balcanică”, organizat de UNICEF. 11) La 27.05.2022, 3 angajați ai CCTP (1F, 2B) au participat la un curs de instruire cu tematica ”Traficul de ființe umane”, organizat de Camera de Comerț al Marii Britanii. 12) La 06-10.06.2022, 2 angajați ai CCTP (2B) au participat la un curs de instruire cu genericul ”Organizarea migrației ilegale și tehnicile de intervievare în conformitate cu respectarea drepturilor omului”, în cadrul Proiectului regional ”Parteneriat împotriva crimei organizate (TOPCOP), implementat de CEPOL și EUROPOL desfășurat în or. Budapesta, Ungaria. 13) La 08-10.06.2022, 3 angajați ai CCTP (3B) au participat la un curs de instruire în domeniul combaterii traficului de ființe umane și infracțiunilor conexe exploatarea sexuală, abuzului și hărțuirii, organizate de către Centrul internațional pentru copii dispăruți și exploatați (ICMEC) și Centrul Internațional ”La Strada”. 14) La 21.06.2022, 9 angajați ai CCTP (2F și 7B) au participat la cursul de instruire cu genericul ”Prezentarea metodologiei de analiză a cazurilor de trafic de ființe umane în rapoartele CCTP”, organizat în cadrul proiectului ”Contribuția la un răspuns consolidat al organelor de drept și de elaborare a politicilor la traficul de persoane în Republica Moldova”, implementat de Organizația Internațională pentru Migrație în Moldova cu sprijinul Departamentului de Stat al SUA, Biroul
--	--	--	--	--	---

					Internațional de combatere a drogurilor și aplicare a legii (INL) și în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova. 15) În perioada 23-24.06.2022, 15 angajați ai CCTP (3F și 12B) au participat la cursul de instruire „Fortificarea capacităților procurorilor și polițiștilor specializați în combaterea traficului de ființe umane prin prisma ultimelor tendințe și a recomandări formulate în rapoartele de evaluare internațională”, organizat în cadrul proiectului „Contribuția la un răspuns consolidat al organelor de drept și de elaborare a politicilor la traficul de persoane în Republica Moldova”, implementat de Organizația Internațională pentru Migrație în Moldova cu sprijinul Departamentului de Stat al SUA, Biroul Internațional de combatere a drogurilor și aplicare a legii (INL) și în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova. 16) La 28.06.2022, 4 angajați ai CCTP (2F și 2B) au participat la un curs de instruire privind Activitățile de Investigație Criminală, organizată sub egida Unității de Analiză Comportamentală a FBI în colaborare cu Secția Justiție Penală și Aplicare a Legii a Ambasadei SUA în Republica Moldova. 17) În perioada 29.06.2022-01.07.2022, 3 angajați ai CCTP (1F și 2B) au participat la un curs de instruire cu genericul ”Deblocarea impunității traficantilor și sprijinirea justiției pentru victimele traficului de persoane în Europa de Sud-Est” implementat în Moldova, organizat în cadrul proiectului UNODC. 18) În perioada 08-10.06.2022, 3 angajați ai CCTP (3B) au participat la un curs de instruire în domeniul combaterii traficului de ființe umane și infracțiunilor conexe exploataării sexuale, abuzului și hărțuirii, organizat de către INTERPOL la sediul DCPI. 19) La 10.08.2022, 1 angajat al CCTP (1B) a participat la un curs de instruire organizat de către UNHCR la PC Palanca cu tematica indicatorii traficului de ființe umane. 20) La 05.09.2022, 1 angajat al CCTP (1B) a participat la un curs de instruire online ”Contrabanda digitală de migranți, modul de operare, instrumente și metode pentru investigații online”, organizat de CEPOL (Agenția Uniunii Europene pentru formare în Materie de aplicare a Legii), în contextul implementării proiectului TOPCOP. 21) În perioada 05-09.09.2022, 4 angajați ai CCTP (4B) au participat la un curs de instruire cu genericul ”Utilizarea dispozitivelor de urmărire prin Global Positioning System” (GPS), organizat de către IGP în comun cu Republica Franceză, la sediul INI. 22) În perioada 12-16.09.2022, 3 angajați ai CCTP (3F) au participat la un curs regional de instruire ”Traficul de Ființe umane - Cauze fundamentale și incriminare, fraudă documentară. Identificarea, protecția și asistența victimelor”, organizat în cadrul proiectului TOPCOP de către CEPOL, în or. București, România. 23) La 15.09.2022, 2 angajați ai CCTP (2B) au participat la un cur de instruire cu genericul ”Cercetarea cazurilor de violență pe bază de gen”, organizat de către Centrul de Drept al Femeilor cu suportul Ambasadei Suediei în Chișinău în parteneriat cu Direcția generală urmărire penală. 24) Curs de instruire cu genericul ”Creșterea nivelului de cunoștințe al reprezentanților poliției RM în domeniul combaterii traficului de ființe umane și exploataării sexuale a copiilor”, implementat de către Academia de Poliție din Szczytno, Polonia, desfășurat în cadrul programului polonez de cooperare pentru dezvoltare a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone cu genericul ”Ajutorul polonez pentru Dezvoltare 2022”. Au participat 14 angajați ai CCTP. 25) În perioada 26-30.09.2022 și 24-28.10.2022 Curs de instruire cu genericul ”Creșterea nivelului de cunoștințe al reprezentanților poliției RM în domeniul combaterii traficului de ființe umane și exploataării sexuale a copiilor”, implementat de către Academia de Poliție din Szczytno, Polonia, desfășurat în cadrul programului polonez de cooperare pentru dezvoltare a Ministerului
--	--	--	--	--	--

					Afacerilor Externe al Republicii Polone cu genericul "Ajutorul polonez pentru Dezvoltare 2022", au participat 40 angajați (5F, dintre care 1 funcție de conducere și 4 de execuție, 35 B dintre care 7 funcții conducere și 28 de execuție); 26) În perioada 18-20.10.2022 Atelier regional "Consolidarea răspunsului justiției penale în vederea abordării aspectelor esențiale pentru investigarea cazurilor de trafic de persoane în Sud-Estul Europei" organizat sub egida UNODC în colaborare cu Ministerul de Interne al Republicii Serbia și Convenția Cooperare Polițienească pentru Europa de Sud-Est (PCC SEE) (participare 1 angajat (B); 27) În perioada 21-25.11.2022 Instruire cu privire la utilizarea bazei de date I2 bases, organizat de Directoratul privind combaterea TFU și contrabanda cu migranți din cadrul secretariatului OIPC Interpol a Proiectului THB Balcans (participare 1 angajat(B); 28) La 25.11.2022 Atelier "Accesul la justiție și remedii eficiente pentru copii victime ale exploatării sexuale" organizat de CI "La Strada" (participare 1 angajat(B); În perioada 13.12.2022 și 20.12.2022 1 angajat (B) a participat la atelierul de instruire cu genericul "Consolidarea platformelor locale de coordonare în reabilitarea victimelor infracțiunilor" organizat de MMPS și ANAS sponsorizat de OIM Moldova. Pe parcursul perioadei de raportare, de către IGPF au fost organizate și desfășurate 22 cursuri de instruire privind normele legale referitoare la traficul de ființe umane și procedura de referire a victimelor traficului de ființe umane, urmare cărora au fost instruiți 650 angajați ai PF. Numărul de cazuri investigate – 4 (pornite în anul 2022) și trimise în judecată – 1 (pornit în anul 2022); Numărul de condamnări pe cauze de trafic de ființe umane - 0; În perioada 06-08.06.2022, 13 angajați ai IGC al MAI au participat la cursul de perfecționare „Combaterea traficului de ființe umane și infracțiuni conexe exploatării sexuale, abuzului și hărțuirii”, organizat sub egida OICP INTERPOL la Chișinău. Pe parcursul anului 2022, în cadrul Academiei "Ștefan cel Mare", pe domeniul de referință au fost desfășurate următoarele cursuri: - grupa academică 106, conform ordinului Rectorului Academiei nr.146ef/st din 12.11.2021, în perioada 15.11.2021-08.02.2022, fiind instruiți 30 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI, delegați la cursul menționat prin dispoziția IGP nr.595 din 12.11.2021 și dispoziția IGP nr.607 din 15.11.2021; - grupa academică 107, conform ordinului Rectorului Academiei nr.9 din 19.01.2022, dispoziției IGP nr.10 din 19.01.2022 și dispoziției IGP nr.14 din 21.01.2022, în perioada 24.01-29.04.2022, fiind instruiți 16 funcționari publici cu statut special; - grupa academică 108, conform ordinului Rectorului Academiei nr.14ef/st din 11.02.2022, ordinului IGPF nr.76 din 14.02.2022 și dispoziției BMA nr.5/2-7d din 11.02.2022, în perioada 14.02-20.05.2022, fiind instruiți 10 funcționari publici cu statut special; - grupa academică 109, fiind instruiți, 23 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI delegați la cursul menționat prin dispoziția IGP nr.163 din 26.04.2022, ordinul Academiei nr.59 din 27.04.2022, ordinul MAI nr.177 din 27.04.2022, în perioada 03.05-19.08.2022; - grupa academică 110, conform ordinului Rectorului Academiei nr.116ef/st din 19.07.2022, dispoziției IGP nr.329 din 28.07.2022 și ordinului BMA nr.35 din 20.07.2022, în perioada 01.08-18.11.2022, fiind instruiți 23 funcționari publici cu statut special;
--	--	--	--	--	---

					- grupa academică 111, conform ordinului Rectorului Academiei nr.194ef/st din 04.11.2022, dispoziției IGP nr.491 din 02.11.2022, ordinului Rectorului Academiei nr.160 din 03.11.2022, ordinului IGPF nr.867 din 01.11.2022, în perioada 07.11-24.02.2023, fiind instruiți 27 funcționari publici cu statut special. În cadrul cursurilor de formare inițială menționate mai sus, au fost studiate următoarele unități de curs/module: Organizarea și efectuarea urmăririi penale la cercetarea infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei și în cauzele privind traficul de ființe umane; Cadrul legal și instituțional privind intervenția profesională în cazurile de trafic de ființe umane; Prevenirea traficului de ființe umane; Standarde și proceduri operaționale privind intervenția profesională în cazurile de trafic de ființe umane; Protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane; Răspunderea juridică pentru traficul de ființe umane și pentru faptele ilegale conexe, cu un număr total de 42 ore. La fel, pe parcursul anului 2022, au fost organizate și desfășurate următoarele cursuri de dezvoltare continuă pe domeniul dat: 1) curs de perfecționare/ specializare „Activitatea de prevenire și combatere a traficului de ființe umane”, conform pct.7 din Regulamentul cu privire la formarea profesională continuă a funcționarului public cu statut special din cadrul MAI, aprobat prin ordinul MAI nr.114/2017, ordinului MAI nr.301/2021 cu privire la organizarea cursurilor de formare continuă în anul de studii 2021-2022, în perioada 21.02-24.02.2022, pentru 24 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI, delegați la cursul de instruire prin dispoziția IGP nr.43 din 16.02.2022, ordin IGPF nr.85 din 18.02.2022; 2) curs de perfecționare/ specializare „Activitatea de combatere a traficului de ființe umane”, organizat în perioada 28.11-02.12.2022, conform ordinului MAI nr.364 din 27.07.2022, fiind instruiți 24 funcționari publici cu statut special. Totodată, în perioada 20.09-22.09.2022, comisarul principal Vitalie Ionașcu, Prodecan al Facultății drept, administrație, ordine și securitate publică, a desfășurat un seminar-training în cadrul proiectului „Prevenirea traficului de ființe umane printre refugiații de război din Ucraina”, pentru 90 de funcționari publici cu statut special din cadrul Inspectoratelor teritoriale de Poliție ale raioanelor Călărași, Strășeni, Orhei. Evenimentul a fost organizat de către Asociația Femeia pentru Societatea Contemporană; IGP al MAI și Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF). Total cursuri – 9 Total persoane instruite – 267 Totodată, pe parcursul anului 2022, au fost organizate și desfășurate următoarele activități, conexe cursurilor de instruire menționate mai sus: 1. la 06.04.2022, comisarul Ion Corcimari, ofițer principal al Serviciului mobilitate academică al Direcției cooperare internațională, a participat online la seminarul cu tematica: „Investigații privind traficul de droguri”. Evenimentul a fost organizat de către CEPOL în cadrul proiectului TOPCOP. Principalele subiecte abordate au vizat: metodele de audiere și interogare; aplicarea drepturilor omului în contextul audierii făptașilor în cauzele legate de traficul ilicit de droguri; cooperarea polițienească la nivel internațional în vederea combaterii traficului ilicit de droguri; 2. la 14.04.2022, a fost desfășurat seminarul cu genericul „Prevenirea și combaterea violenței domestice și trafic de ființe umane, asigurarea drepturilor omului și egalității de gen”, la care au participat 105 de studenți ai Facultății drept, administrație, ordine și securitate publică. Evenimentul a fost organizat de către A.O. „Asociația Femeilor de Carieră Juridică din Republica Moldova” și cadrul științifico-didactic al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, care a avut loc în incinta instituției, str. Gh. Asachi, 21;
--	--	--	--	--	--

					3. în perioada 09.04-06.05.2022, comisarul principal Vitalie Ionașcu, prodecan al Facultății drept, administrație, ordine și securitate publică, a participat la cursul online cu tematica „Traficul de ființe umane-investigarea modelului de afaceri digitale”. Evenimentul a fost organizat de către Colegiul European de Poliție CEPOL; 4. în perioada 23.05-24.05.2022, în cadrul Academiei a fost desfășurat cursul de instruire cu tematica „Traficul de ființe umane”, care a fost organizat de către COUNTER TRAFFIKING NETWORK. La eveniment au participat studenți, cursanți și angajați ai instituției. La final, participanții au primit certificate, care atestă competențele dobândite în cadrul instruirii; 5. în perioada 11.09-16.09.2022, a fost desfășurat cursul regional „Traficul de ființe umane – cauze fundamentale și incriminare, fraudă documentară. Identificarea, protecția și asistența victimelor”, în orașul București, România, la care a participat dl Vitalie Ionașcu, prodecan al Facultății Drept, administrație, ordine și securitate publică, comisar principal. Evenimentul este parte a proiectului TOPCOP al CEPOL; 6. în perioada 20.09-22.09.2022, comisarul principal Vitalie Ionașcu, Prodecan al Facultății drept, administrație, ordine și securitate publică, a desfășurat un seminar-training în cadrul proiectului „Prevenirea traficului de ființe umane printre refugiații de război din Ucraina”, pentru 90 de funcționari publici cu statut special din cadrul Inspectoratelor teritoriale de Poliție ale raioanelor Călărași, Strășeni, Orhei. Evenimentul a fost organizat de către Asociația Femeia pentru Societatea Contemporană; IGP al MAI și Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF) ; 7. în perioada 26.09-30.09.2022, comisarul principal Vitalie Ionașcu, prodecan al Facultății drept, administrație, ordine și securitate publică, a desfășurat seminare în cadrul proiectului „Prevenirea traficului de ființe umane printre refugiații de război din Ucraina”, în cadrul cărora au fost instruiți membrii echipelor multidisciplinare teritoriale din Călărași, Strășeni, Orhei. Evenimentul a fost organizat de către Asociația Femeia pentru Societatea Contemporană; IGP al MAI și Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF), la care au participat 210 persoane; 8. la 12.10.2022, 23 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI, delegați la cursul de formare profesională inițială (grupa academică 110), au participat la masa rotundă cu genericul „Traficul de ființe umane și migrația ilegală: tendințe actuale și strategii de prevenire”. Evenimentul a fost organizat de către Direcția dezvoltare profesională a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI; 9. la 12.11.2022, comisarul principal Vitalie Ionașcu, Prodecan al Facultății drept, administrație, ordine și securitate publică, comisarul-șef Vasile Zavatin și dl Ghenadie Prețivatii, angajați ai Catedrei Drept polițienesc, au participat la seminarul de instruire cu tematica „Prevenirea traficului de ființe umane printre refugiații de război din Ucraina”. Evenimentul a fost organizat în parteneriat cu Asociația Femeia pentru Societatea Contemporană; 10. la 05.12.2022, comisarul principal Vitalie Ionașcu, Prodecan al Facultății drept, administrație, ordine și securitate publică, a participat în calitate de formator la seminarul de instruire cu tematica „Prevenirea traficului de ființe umane printre refugiații de război din Ucraina”. Evenimentul a fost desfășurat în raionul Anenii Noi și organizat în comun cu Asociația „Femeia pentru Societatea contemporană”, susținut financiar în cadrul proiectului de țară „Sprijin pentru refugiați sub umbrela APSCF” În cadrul BMA au fost consolidate capacitățile în domeniul TFU a 6 angajați. La instruirii/ateliere/ședințe s-a participat: 4 (patru).
--	--	--	--	--	--

						1. La 05.04.2022 atelierul de validare a constatărilor și recomandărilor elaborate urmare revizuirii și analizei naționale a cazurilor de trafic de persoane (TiP) în Moldova, care s-a desfășurat în incinta Centrului de conferințe Summit Events, Chișinău 2. În perioada 06 – 08.06.2022 cursul de instruire în domeniul ”combaterii traficului de ființe umane și infracțiunilor conexe exploataării sexuale, abuzului și hărțuirii”, organizat sub egida OIPC Interpol; 3. La data de 21.07.2022, Atelierul de lucru cu tematica „Identificarea timpurie a victimelor traficului de ființe umane în fluxuri migratorii mixte” organizat de către AO Centrul Internațional „La Strada” cu suportul financiar al Ambasadei SUA la Chișinău, care s-a desfășurat în hotelul „Zentrum” din mun. Chișinău; 4. La data de 12.12.2022, un angajat al BMA a participat la ședința grupului operativ, privind traficul de persoane, care a avut loc sub egida Cancelariei de Stat, OIM, „La Strada”. 5. La data 23.03.2022 ședința de lucru organizată de către Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate, cu privire la identificarea necesităților autorităților privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane în contextul fluxului refugiaților din Ucraina. ----- Pe parcursul anului 2022 a fost începută urmărirea penală pe 67 cauze privind infracțiunile de trafic de ființe umane (TFU) și traficul de copii (TC) (în 2021 perioada vizată - 63 cauze) dintre care: - 45 cauze penale în baza art.165 Cod penal (în 2021 - 50 cauze); - 22 cauze penale în baza art.206 Cod penal (în 2021 - 21 cauze); Din ele, 45 cauze penale pornite în baza art. 165 CP, 2 au fost expediate în instanța de judecată, iar din cele 22 cauze penale pornite în baza art. 206 CP, a fost expediată 10 cauză în instanța de judecată.).
3	Negocierea și semnarea unor acorduri bilaterale și multilaterale cu țările de destinație pentru traficul de ființe umane	3.1. Organizarea activităților în vederea semnării de acorduri bilaterale și multilaterale	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Afacerilor Interne; Cancelaria de Stat (Secretariatul permanent al CNCTFU	2018 – 2022	1. Numărul de negocieri organizate 2. Numărul de acorduri semnate	Realizată MAI Pe parcursul anului 2022 au fost semnate: La 07 iulie 2022 în or. Budapesta, Ungaria a fost semnat Memorandumul de înțelegere dintre Inspectoratul General al Poliției și Poliția Națională a Ungariei, pentru dezvoltarea unei cooperări durabile interinstituționale și interesul reciproc în domeniul combaterii criminalității transfrontaliere. La 30 noiembrie 2022 în cadrul Reuniunii plenare a T-CY, organizate de Consiliul Europei în or. Strasbourg, Franța, Republica Moldova a semnat cel de-al doilea Protocol Adițional la Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică referitor la cooperarea consolidată și dezvăluirea probelor electronice, adoptat la 17 noiembrie 2021. Cu referire la semnarea Proiectului Acordului de cooperare polițienească cu Poliția națională a Ungariei și Proiectul Acordului cu Poliția Națională a Ucrainei, care conțin și domeniul vizat, acest proces a fost sistat urmare războiului din Ucraina. În perioada anului 2022 de către Biroul Migrațiune și Azil au fost inițiate 7 (șapte) negocieri privind semnarea Acordului de readmisie cu țările Camerun, Coasta de Fildeș, Egipt, India, Nepal, Nigeria, Tunis. Au fost avizate 2 proiecte de Acorduri de readmisie cu Tadjikistan și Armenia. La finele lunii decembrie 2022 a intrat în vigoare Acordul de readmisie între Republica Elenă și RM. La fel, în decembrie 2022 a fost inițiată negocierea Acordului de Readmisie cu Suedia.

4. Domeniul de intervenție: Instituțiile naționale de protecție a drepturilor omului
Obiectivul I: Conformarea mandatului și practicii Oficiului Avocatului Poporului și ale Consiliului pentru egalitate cu Principiile de la Paris
Ținta strategică A: Oficiul Avocatului Poporului acreditat cu statutul „A”

Indicatori de rezultat:
Oficiul Avocatului Poporului acreditat cu statutul „A”, conform Principiilor de la Paris
Creșterea ratei politicilor publice/actelor normative elaborate/îmbunătățite prin prisma abordării drepturilor omului
Creșterea ratei recomandărilor implementate de către autorități privind îmbunătățirea cadrului normativ în domeniul drepturilor omului, înaintate de Oficiul Avocatului Poporului
Creșterea ponderii persoanelor repuse în drepturi ca urmare a intervențiilor Oficiului Avocatului Poporului

N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Asigurarea funcționalității Oficiului Avocatului Poporului conform Principiilor de la Paris	1.2. Modificarea Legii cu privire la Avocatul poporului potrivit recomandărilor evaluării periodice universale, ale Raportorului special al ONU privind tortura, ale Raportorului special al ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, ale Comitetului ONU împotriva torturii, ale Subcomitetului i ONU pentru prevenirea torturii și a altor tratamente și pedepse crude,	Ministerul Justiției; Oficiul Avocatului Poporului	2018	Proiect de lege elaborat și adoptat	<u>Realizată</u> Ministerul Justiției în comun cu Oficiul Avocatului Poporului au elaborat proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului) în baza recomandărilor din <u>Avizul Comisiei de la Venetia nr. 808/2015, și potrivit Principiilor de la Paris</u> . Prin proiectul de lege se propune ajustarea legislației naționale în domeniu, la cele mai noi tendințe și standarde internaționale pentru asigurarea activității unei instituții eficiente a Ombudsmanului. Proiectul de lege a fost adoptat de către Parlament în lectură finală la data de 01.12.2022 (Legea nr. 328/2022).

		inumanе sau degradante, ale avizului Comisiei de la Veneția și avizului Directoratului pentru drepturile omului și statul de drept al Consiliului Europei				
		1.3. Reconstrucția sediului Oficiului Avocatului Poporului conform cerințelor minime de securitate și sănătate a muncii, inclusiv adaptarea acestuia la necesitățile persoanelor cu dizabilități și crearea unor condiții prietenoase pentru copii	Oficiul Avocatului Poporului	2018 – 2020	1. Resursele financiare alocate 2. Sediul reconstruit conform cerințelor minime de securitate și accesibilitate	Realizată parțial În Anexa nr.6 la Legea bugetului de stat pentru anul 2022, pentru elaborarea studiului de fezabilitate, pregătirea documentației tehnice și demararea lucrărilor de restaurare a sediului Oficiului Avocatului Poporului, str. Sfatul Țării, nr.16, mun. Chișinău, la cheltuieli de investiții capitale au fost aprobate 3.500,0 mii lei. În perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2022 din 3.500,0 mii lei au fost executate doar 144,0 mii lei. Gradul de absorbție a mijloacelor financiare constituie 4,1% din volumul de alocații aprobate pe an
2	Crearea unui mecanism de monitorizare a implementării recomandărilor formulate de Avocatul Poporului	2.1. Analiza și evaluarea opțiunilor de instituire a mecanismului de monitorizare a implementării recomandărilor formulate de	Oficiul Avocatului Poporului; Ministerul Justiției	2019 – 2022	1. Mecanismul de monitorizare implementat 2. Rata recomandărilor integrate în planurile anuale de activitate ale autorităților vizate	Realizată În anul 2020, cu suportul CoE a fost elaborată Metodologia pentru Strategia de monitorizare a implementării recomandărilor și acțiunilor ulterioare folosite de Mecanismul național de prevenire a torturii din Republica Moldova. Rata recomandărilor în 2022 integrate în planurile anuale de activitate ale autorităților vizate, în mediu este de 40%. Rata recomandărilor în 2022 implementate de autoritățile vizate în mediu este 60%.

		Avocatul Poporului			3. Rata recomandărilor implementate de către autoritățile vizate	
Ținta strategică C: Servicii accesibile din partea Consiliului pentru egalitate						
Indicatori de rezultat: Creșterea ratei de implementare a recomandărilor Consiliului pentru Egalitate înaintate autorităților vizate privind îmbunătățirea cadrului normativ din perspectiva nediscriminării și a egalității. Creșterea ponderii persoanelor repuse în drepturi ca urmare a intervențiilor Consiliului pentru Egalitate Creșterea gradului de cunoaștere și de încredere față de Consiliul pentru Egalitate din partea persoanelor/titularilor de drepturi și a autorităților publice/purtătorilor de obligații						
N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Perfecționar ea cadrului normativ în domeniul prevenirii și combaterii discriminării	Revizuirea Legii nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și a Legii nr. 298/2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru pre-venirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității în conformi-tate cu recomandările experților CE formulate în rapoartele de evaluare a legilor respective	Ministerul Justiției; Consiliul pentru Egalitate; comisia parlamentară de profil	2018	Proiectul de modificare și completare a cadrului normativ, elaborat și adoptat	Realizată În scopul consolidării mecanismelor de prevenire și combatere a actelor discriminatorii, Ministerul Justiției a elaborat și promovat un proiect amplu de modificare a Legii nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și a Legii nr. 298/2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Proiectul de lege a fost adoptat de către Parlament în lectură finală (Legea nr. 2/2023 pentru modificarea unor acte normative (revizuirea cadrului normativ privind nediscriminarea și asigurarea egalității)).

5. Domeniul de intervenție: Transparența, accesul la informație și libertatea de exprimare
Obiectivul I: Asigurarea libertății de exprimare, a pluralismului și a transparenței
Ținta strategică A: Directiva Uniunii Europene cu privire la serviciile mass-mediei audiovizuale (SMA) transpusă în legislația națională de profil
Indicatori de rezultat:
Cadrul normativ național din domeniu armonizat cu standardele conținute în Directiva Uniunii Europene cu privire la serviciile mass-mediei audiovizuale
Creșterea gradului de transparență în ceea ce privește proprietatea asupra mass-mediei
Reducerea concentrării proprietății asupra mass-mediei
Creșterea numărului de radiodifuzori locali pe piața media națională
Cunoștințe și abilități îmbunătățite ale elevilor/tinerilor în domeniul media/media literacy
Creșterea accesibilității produselor media pentru persoanele cu dizabilități senzoriale și minoritățile lingvistice
Avansarea poziției Republicii Moldova în clasamentele internaționale privind libertatea mass-mediei
Creșterea gradului de transparență a activității Consiliului Coordonator al Audiovizualului
Creșterea actelor de reacționare ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului în cazurile de incitare la ură și discriminare în mass-media audiovizuală

N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
	Implementarea măsurilor de stimulare a producerii și difuzării de emisiuni în limbile minorităților lingvistice	2.1. Revizuirea cotei de utilizare a limbilor pentru a extinde timpul de emisie al emisiunilor în limbile minorităților lingvistice	Consiliul Coordonator al Audiovizualului; comisia parlamentară de profil	2018–2022	1. Cadrul normativ elaborat și adoptat 2. Cota de utilizare a limbilor revizuită conform standarde lor/recomandărilor 3. Rata emisiunilor în limbile minorităților lingvistice difuzate anual	Realizată Codul serviciilor media audiovizuale adoptat, Legea nr.174/2018 – care transpune Directiva 2010/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 martie 2010 privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 95 din 15 aprilie 2010. Codul serviciilor media audiovizuale, nr. 174/2018, la art. 4 alin. (8) stabilește expres: „Furnizorii de servicii media ale căror servicii media audiovizuale se adresează comunităților din unitățile administrativ-teritoriale în care o minoritate etnică reprezintă o pondere majoritară au obligația de a transmite programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 25% în limba română, precum și programe audiovizuale de producție proprie în limba minorității respective”. În anul 2022, pe teritoriul Republicii Moldova 12 furnizori de servicii media difuzează 75 la sută de programe de televiziune și radiodifuziune sonoră în limba minorităților naționale: Bulgară: postul TV: NTS; postul de radio: Albena. Găgăuză: posturi TV: TV-Găgăuzia, ATV Coguk și ATV; posturi de radio: GRT, Bugeac FM, Bizim Dalgamiz FM, PRO 100 Radio și Radio Jean. Romă: postul TV: NOAH TV; postul de radio: Romano Patrin FM.

Obiectivul II: Asigurarea accesului la informație Ținta strategică A: Accesul la informație asigurat pe întreg teritoriul Republicii Moldova Indicator de rezultat: Autoritățile publice asigură accesul la informațiile de interes public fără constrângeri și în mod deplin						
N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicato ri de monitori zare	Realizări 2022
3	Supravegher ea spațiului audiovizual autohton prin monitorizare a serviciilor de programe informativ-analitice	3.1. Elaborarea de rapoarte privind supravegherea spațiului audiovizual autohton	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2018–2022	Rapoarte elaborate și publicate	Realizată În anul 2022, o direcție importantă în activitatea CA a fost asigurarea controlului referitor la prevederile ce țin de informarea corectă a cetățenilor (art. 13) din CSMA. Astfel, pe parcursul anului 2022, Consiliul Audiovizualului a examinat 262 de rapoarte de monitorizare a conținuturilor audiovizuale și doar pentru abaterile de la art. 13 a aplicat 95 de sancțiuni, dintre care 62 de avertizări și 33 de amenzi în sumă totală de 320 000 lei. Totodată, o atenție sporită, CA a acordat modului în care, în programele informative și analitice, a fost reflectată agresiunea armată a Federației Ruse împotriva Ucrainei, precum și criza de securitate din regiune. Un grup de posturi de televiziune nu au asigurat informarea corectă, încălcând principiile bunei credințe, imparțialității, echilibrului de opinii, separării faptelor de opinii. În mod particular, acestea au prezentat într-o lumină extrem de negativă statul ucrainean, respectiv - în lumină pozitivă conducerea rusă, iar o parte din ele au omis din buletine știri despre mersul războiului. Drept urmare, în legătură cu reflectarea agresiunii militare din Ucraina, CA a aplicat 55 de sancțiuni, suma totală a amenzilor fiind de 213000 de lei. Astfel: 1. Prin Decizia nr. 1 din 12 ianuarie 2022, Consiliul Audiovizualului a examinat rezultatele monitorizării principalelor buletine de știri ale serviciilor media audiovizuale de televiziune: „Moldova-1”, „Moldova-2”, „Pro TV Chișinău”, „TV8”, „NTV Moldova”, „Primul în Moldova”, „Jurnal TV”, „TVR Moldova”, „TV6”, „Prime”, „Publika TV”, „Canal 2”, „Canal 3” și ale postului de radio „Radio Moldova”, în perioada 05-10 octombrie 2021. Monitorizarea a fost dispusă urmare a demersului președintei Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, Liliana Nicolaescu-Onofrei, care a solicitat efectuarea controlului serviciilor media audiovizuale de televiziune „Moldova-1”, „NTV Moldova” și „Primul în Moldova”, la capitolul asigurării informării corecte a publicului, în perioada 05-10 octombrie 2021. Dat fiind faptul că membrii Consiliului Audiovizualului au constatat că monitorizarea serviciilor media audiovizuale de televiziune și radiodifuziune sonoră sus-menționate a fost efectuată în baza unui singur criteriu al art. 13 din CSMA, s-a propus să fie inițiată o nouă monitorizare, pentru o altă perioadă, iar art. 13 din prezentul Cod să fie aplicat în toată complexitatea sa. 2. Prin Ordinul nr. 17 A Cu privire la dispunerea procedurii de monitorizare a unor posturi de televiziune din 25 februarie 2022, Consiliul Audiovizualului a decis monitorizarea, pe perioada stării de urgență, a programelor audiovizuale de știri și de dezbateri, de informare în probleme de interes public, inclusiv cele achiziționate/retransmise, ale serviciilor media audiovizuale de televiziune: „NTV Moldova”, „Primul în Moldova” și „RTR Moldova”,

					pentru perioada 24 februarie 2022, ora 00:00 – 27 februarie 2022, ora 23:59, privind reflectarea crizei de securitate din regiune, prin prisma prevederilor art. 13 din CSMA. Prin Decizia nr. 61 din 02 martie 2022, CA sancționat serviciile media audiovizuale de televiziune „NTV Moldova” și „RTR Moldova” cu avertizări publice și amenzi. 3. Prin Decizia nr. 24 din 26 ianuarie 2022, CA a decis monitorizarea programului audiovizual „Новые русские сенсации”: „Я вам не Петя!”, difuzată de serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” la 23 ianuarie 2022. Prin Decizia nr. 68 din 04 martie 2022, CA a sancționat PP „Exclusiv Media” SRL, cu amendă în mărime de 10 000 de lei, pentru încălcarea repetată a prevederilor art. 13 alin. (1) lit. b) din CSMA. 4. Prin Decizia nr. 28 din 02 februarie 2022, CA a dispus monitorizarea furnizorului public de servicii media „Moldova-1” privind respectarea art. 13 alin. (9) din CSMA, urmare a autosesizării membrului Ruslan Mihalevski. Prin Decizia nr. 64 din 02 martie 2022, CA a luat act de rezultatele monitorizării. 5. Prin Decizia nr. 46 din 16 februarie 2022, ca urmare a autosesizării membrului Consiliul Audiovizualului, Ruslan Mihalevski, a fost dispusă monitorizarea serviciilor media audiovizuale de televiziune: „Moldova-1”, „Jurnal TV”, „NTV Moldova”, „Prime” și „Primul în Moldova” privind respectarea prevederilor art. 13 alin. (1), (4), (5), (6) și art. 17 alin. (3) din CSMA, în contextul subiectului potențialului conflict militar din Ucraina și a crizei de securitate din Europa de Est. Perioada de monitorizare: 11-15 februarie 2022, pentru programele locale și retransmise, difuzate în orele de maximă audiență, 19:00-22:00. Prin Decizia nr. 62 din 02 martie 2022, CA a sancționat serviciile media audiovizuale de televiziune „Primul în Moldova” și „NTV Moldova” pentru încălcările atestate, cu sancțiuni sub formă de avertizări publice și amenzi. 6. Prin Decizia nr. 58 din 23 februarie 2022, CA a decis extinderea monitorizării serviciilor media audiovizuale de televiziune: „Moldova-1”, „Jurnal TV”, „NTV Moldova”, „Prime” și „Primul în Moldova” privind respectarea prevederilor art. 13 alin. (1), (4), (5), (6) și art. 17 alin. (3) din CSMA, ca urmare a autosesizării membrului Ruslan Mihalevski. Prin Decizia nr. 74 din 11 martie 2022, CA a sancționat serviciile media audiovizuale de televiziune „Primul în Moldova” și „NTV Moldova” pentru încălcările atestate, cu sancțiuni sub formă de avertizări publice și amenzi. 7. Prin Ordinul nr. 17 A Cu privire la dispunerea procedurii de monitorizare a unor posturi de televiziune din 25 februarie 2022, CA a decis monitorizarea, pe perioada stării de urgență, a programelor audiovizuale de știri și de dezbateri, de informare în probleme de interes public, inclusiv cele achiziționate/retransmise, ale serviciilor media audiovizuale televiziune: „NTV Moldova”, „Primul în Moldova” și „RTR Moldova”, pentru perioada 24 februarie 2022, ora 00:00 – 27 februarie 2022, ora 23:59, în care este reflectată criza de securitate din regiune, prin prisma prevederilor art. 13 din CSMA. Prin Decizia nr. 75 din 11 martie 2022, CA a sancționat serviciului media audiovizual de televiziune „Primul în Moldova” cu amenzi în sumă de 10 000 de lei. 8. Prin Ordinul nr. 18 A din 25 februarie 2022 Cu privire la dispunerea procedurii de monitorizare a unor posturi de radio a fost dispusă monitorizarea programelor audiovizuale de știri și de dezbateri, de informare în probleme de interes public inclusiv cele achiziționate/ retransmise, ale serviciilor media audiovizuale de radiodifuziune sonoră: „Radio ALLA” și „Hit FM”, în care se reflectă conflictul armat din regiune. Prin Decizia
--	--	--	--	--	---

					nr. 90 din 23 martie 2022, CA a sancționat serviciile media audiovizuale de radiodifuziune sonoră „Hit FM”, și „Radio Alla” cu 5 avertizări publice fiecare. 9. Prin Decizia nr. 67 din 02 martie 2022, CA a dispus monitorizarea serviciului media audiovizual de televiziune „RTR Moldova”, pentru perioadele: 06 februarie, orele 19:00-24:00; 11, 12, 13, 14 și 15 februarie, orele 19:00-24:00; 20 februarie, orele 19:00-24:00; 21 februarie, orele 20:00-24:00 și 22 februarie, orele 00:00-24:00, privind respectarea prevederilor art. 13 alin. (1), (4), (5), (6) și art. 17 alin. (3) din CSMA. Prin Decizia nr. 82 din 17 martie 2022, CA examinat rezultatele monitorizării și a sancționat „RTR Moldova” cu amendă în mărime de 10 000 de lei, pentru încălcarea repetată prevederilor art. 13 alin. (6) lit. a) din CSMA – neasigurarea prezentării celei de-a doua poziții în știrile conflictuale. 10. Prin Decizia nr. 80 din 11 martie 2022, CA a dispus monitorizarea programului informativ „Вести-Moldova”, difuzat de serviciul media audiovizual de televiziune „RTR Moldova”, la 03.03.2022, ora 19:00, și 04.03.2022, ora 19:00, privind respectarea prevederilor art. 13 alin. (1) lit. (b), alin. (4) și art. 66 alin. (3) din CSMA. Prin Decizia nr. 89 din 23 martie 2022, CA a sancționat serviciului media audiovizual de televiziune „RTR Moldova” cu două amenzi a câte 5 000 de lei pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (1) lit. b) și alin. (4) din CSMA). 11. Prin Decizia nr. 81 din 11 martie 2022, CA a dispus monitorizarea programului informativ „Știrile orei 19:00” din 09 martie 2022, difuzat de serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, privind respectarea prevederilor art. 13 din CSMA, ca urmare a autosesizării membrului Consiliul Audiovizualului, Orest Dabija. Prin Decizia nr. 83 din 17 martie 2022, CA a sancționat PP „Exclusiv Media” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” cu avertizare publică și cu trei amenzi în sumă de 25 000 de lei. 12. Prin Decizia nr. 88 din 17 martie 2022, CA a dispus monitorizarea principalelor buletine de știri difuzate în cadrul serviciilor de programe ale furnizorilor naționali de servicii media, în contextul reflectării subiectului refugiaților din Ucraina în Republica Moldova, privind respectarea prevederilor art. 11 alin. (2) lit. a), art. 13 alin. (1) lit. a) și b), alin. (6) lit. b) din CSMA, ca urmare a autosesizării președintei Consiliului Audiovizualului, Liliana Vițu. Prin Decizia nr. 98 din 30 martie 2022, CA a examinat și a luat act de rezultatele monitorizării principalelor buletine de știri, difuzate de serviciile media naționale audiovizuale de televiziune: „Moldova – 1”, „Moldova-2”, „Radio Moldova”, „Primul în Moldova”, „NTV Moldova”, „TVR Moldova”, „Prime”, „TV8”, „Publika TV”, „Canal 2”, „Canal 3”, „TV6”, „Jurnal TV”, și „PRO TV Chișinău”, în perioada 14-20 martie 2022. 13. În cadrul ședinței din 17 martie 2022, membrul CA, Ruslan Mihalevschi, a propus monitorizarea unor reportaje difuzate în cadrul programului informativ „Время новостей”, în serviciile media audiovizuale de televiziune: „TV 6” și „Orhei TV”, difuzate la 09, 10 și 11 martie, ora 21:00, în serviciul de programe „TV6”, și la ora 22:00, în serviciul de programe „Orhei TV”, la capitolul respectării prevederilor art. 13 alin. (1), (4), (5) și (6) din CSMA. Prin Decizia nr. 106 din 08 aprilie 2022, CA a sancționat cu a câte 7 000 de lei serviciile media audiovizuale de televiziune „Orhei TV” și „TV6” și cu 6 avertizări publice fiecare.
--	--	--	--	--	---

					14. Prin Decizia nr. 138 din 22 aprilie 2022, în contextul promulgării legii ce interzice în Republica Moldova afișarea însemnelor asociate cu agresiunea militară a Federației Ruse în statul suveran Ucraina, membra Consiliului Audiovizualului, Larisa Turea, a solicitat, în temeiul prevederilor art. 13 alin. (1) și (4) din CSMA, dispunerea unei monitorizări din oficiu a modului în care a fost reflectat acest subiect în programele audiovizuale în orele de maximă audiență (06:00-09:00; 17:00-23:00) pentru trei zile consecutive – 19, 20 și 21 aprilie 2022. Astfel, Larisa Turea a propus să fie supuse monitorizării programele audiovizuale difuzate de top 10 posturi private, conform datelor măsurătorului de audiență prezentate la Consiliul Audiovizualului pentru trimestrul I al anului 2022, precum și serviciul media audiovizual public de televiziune „Moldova-1”. Prin Decizia nr. 160 din 16 mai 2022, CA a sancționat cu amendă în mărime de 13 000 de lei serviciul media audiovizual de televiziune „RTR Moldova”, pentru încălcarea repetată a prevederilor art. 13 alin. (1) lit. b) din CSMA. Prin Decizia nr. 176 din 27 mai 2022 CA a examinat rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de televiziune: „Jurnal TV”, „TV 8”, „Primul în Moldova” și „PRO TV Chișinău”, serviciile media audiovizuale de televiziune, vizate, nu au comis încălcări de la prevederile art. 13 din CSMA. Prin Decizia nr. 186 din 03 iunie 2022, CA a sancționat serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” cu două avertizări publice și amendă de 18 000 de lei, pentru încălcarea art. 13 CSMA. 15. Prin Decizia nr. 158 din 06 mai 2022, CA a dispus monitorizarea programului informativ „Știrile orei 19:00” din 02 mai 2022, difuzat în cadrul serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, privind respectarea prevederilor art. 13 din CSMA. Prin Decizia nr. 177 din 27 mai 2022, CA a luat act de rezultatele monitorizării serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”. 16. Prin Deciziei nr. 192 din 03 iunie 2022, CA a dispus monitorizarea serviciilor media audiovizuale de televiziune: „TV8”, „Canal 2”, „PEH TV”, „Canal 3”, „ITV”, „Exclusiv TV”, „Accent TV”, „Mega TV”, „Ren TV Moldova” și „Canal 5” referitor la respectarea prevederilor art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale, în contextul reflectării evenimentelor privind perchezițiile și reținerea fostului președinte al Republicii Moldova, Igor Dodon. Prin Decizia nr. 212 din 24 iunie 2022, CA a examinat rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de televiziune: „TV8”, „Canal 2”, „Canal 3”, „ITV”, „MEGA TV” și „Canal 5”, iar pentru încălcările atestate au fost aplicate sancțiuni sub formă de avertizări publice și o amendă de 5 000 de lei. Prin Decizia nr. 216 din 01 iulie 2022, CA a examinat rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de televiziune: „Ren Moldova” și „PEH TV”, iar pentru comiterea abaterilor de la art. 13 din CSMA, unele servicii media audiovizuale au fost avertizate public. Prin Decizia nr. 227 din 08 iulie 2022, CA a examinat rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de televiziune: „Exclusiv TV” și „Accent TV”, pentru abaterile atestate de la art. 13 din CSMA „Exclusiv TV” a fost sancționat cu 3 avertizări publice, iar „Accent TV” cu două avertizări publice. 17. Prin Decizia nr. 246 din 22 iulie 2022, CA a dispus monitorizarea a două reportaje referitor la respectarea prevederilor art. 13 din CSMA: „Percheziții la sediile PP „ȘOR” și „Tauber, din nou fără imunitate”, difuzate în cadrul știrilor din 21 iulie 2022, ora 19.00, în ore de maximă audiență. Prin Decizia nr. 260 din 05 august 2022, CA a examinat
--	--	--	--	--	---

					rezultatele monitorizării acestor servicii media audiovizuale de televiziune, iar urmare a controlului efectuat s-a atestat că nu au comis derogări de la prevederile art. 13 din CSMA. 18. Prin Decizia nr. 271 din 12 august 2022, CA a dispus monitorizarea buletinului informativ din 13 iulie 2022, ora 19.00, difuzat de serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, privind respectarea prevederilor art. 13 din CSMA, ca urmare a autosesizării președintei CA, Liliana Vițu. Astfel, prin Decizia nr. 273 din 26 august 2022, au fost examinate rezultatele monitorizării, iar pentru încălcările atestate, CA a sancționat PP „Exclusiv Media” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” cu amendă în mărime de 15 000 de lei și avertizare publică pentru încălcarea unor puncte ale art. 13 din CSMA. 19. Prin Decizia nr. 303 din 23 septembrie 2022, CA a dispus monitorizarea serviciilor media audiovizuale de televiziune „Orhei TV” și „TV6” la capitolul respectării prevederilor art. 13 din CSMA, urmare a autosesizării membrului CA, Ruslan Mihalevski. Prin Decizia nr. 333 din 04 noiembrie 2022, CA a examinat rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de televiziune menționate supra. Pentru încălcările atestate „MEDIA RESURSE” SRL, fondatoarea serviciilor media audiovizuale de televiziune „Orhei TV” și „TV6” a fost sancționată cu amendă în sumă de 40 000 de lei și două avertizări publice. Totodată, ca urmare a controalelor tematice ce au avut ca obiect de monitorizare: reflectarea conflictului militar din Ucraina și a crizei de securitate din Europa de Est; reflectarea subiectului refugiaților din Ucraina în Republica Moldova; afișarea însemnelor asociate cu agresiunea militară a Federației Ruse în statul suveran Ucraina, asigurarea echilibrului și pluralismului politico-social, au fost redactate 12 rapoarte: 1) RAPORT de monitorizare a posturilor de televiziune: „NTV Moldova”, „Primul în Moldova” și „RTR Moldova”, pentru perioada 24-27 februarie 2022, în care este reflectată criza de securitate din regiune (Decizia nr. 61 din 02 martie 2022) 2) RAPORT Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării furnizorilor de servicii media „Moldova-1”, „Prime”, „Jurnal TV”, „NTV Moldova” și „Primul în Moldova”, în contextul crizei de securitate din regiune (Decizia nr. 62 din 02 martie 2022) 3) RAPORT Cu privire la examinarea Raportului de monitorizare a serviciilor media audiovizuale „Moldova-1”, „Prime”, „Jurnal TV”, „NTV Moldova” și „Primul în Moldova”, în contextul crizei de securitate din regiune (Decizia nr. 74 din 11 martie 2022) 4) RAPORT de monitorizare a serviciului media audiovizual de televiziune „Primul în Moldova”, în perioada 24-27 februarie 2022, în care este reflectată criza de securitate din regiune (Decizia nr. 75 din 11 martie 2022) 5) RAPORT de monitorizare a serviciului media audiovizual de televiziune „RTR Moldova”, în contextul crizei de securitate din regiune (Decizia nr. 82 din 17 martie 2022) 6) RAPORT de monitorizare a furnizorilor naționali de servicii media „Moldova-1”, „Moldova-2”, „Radio Moldova”, „Primul în Moldova”, „NTV Moldova”, „TVR Moldova”, „Prime”, „TV8”, „Publika TV”, „Canal 2”, „Canal 3”, „TV6”, „Jurnal TV” și „PRO TV Chișinău”, în perioada 14-20 martie 2022, în contextul reflectării subiectului refugiaților din Ucraina (Decizia nr. 98 din 30 martie 2022)
--	--	--	--	--	--

						7) RAPORT de monitorizare a furnizorilor de servicii media: „Moldova-1”, „Prime”, „Publika TV”, „N4”, „TV6” și „RTR Moldova”, în contextul promulgării legii ce interzice în Republica Moldova afișarea însemnelor asociate cu agresiunea militară a Federației Ruse în statul suveran Ucraina (Decizia nr. 160 din 16 mai 2022) 8) RAPORT de monitorizare a furnizorilor de servicii media: „Jurnal TV”, „TV 8”, „Primul în Moldova”, „PRO TV Chișinău” și „NTV Moldova”, în contextul promulgării legii ce interzice în Republica Moldova afișarea însemnelor asociate cu agresiunea militară a Federației Ruse în statul suveran Ucraina (Decizia nr. 176 din 27 mai 2022) 9) RAPORT de monitorizare a furnizorului de servicii media „NTV Moldova”, în contextul promulgării legii ce interzice în Republica Moldova afișarea însemnelor asociate cu agresiunea militară a Federației Ruse în statul suveran Ucraina (Decizia nr. 186 din 03 iunie 2022) 10) RAPORT de monitorizare a furnizorilor de servicii media audiovizuale de televiziune: „TV8”, „Canal 2”, „Canal 3”, „ITV”, „Exclusiv TV”, „Accent TV”, „MEGA TV” și „Canal 5”, la capitolul respectării prevederilor art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale - reflectarea evenimentelor privind perchezițiile și reținerea ex-președintelui Republicii Moldova, Igor Dodon, în cadrul programelor de știri, de dezbateri sau alte emisiuni informative (Decizia nr. 212 din 24 iunie 2022) 11) RAPORT de monitorizare a furnizorilor de servicii media audiovizuale de televiziune: „PEH TV” și „REN MOLDOVA”, la capitolul respectării prevederilor art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale - reflectarea evenimentelor privind perchezițiile și reținerea ex-președintelui Republicii Moldova, Igor Dodon, în cadrul programelor de știri, de dezbateri sau alte emisiuni informative (Decizia nr. 216 din 01 iulie 2022) 12) RAPORT de monitorizare a furnizorilor de servicii media audiovizuale de televiziune: „Exclusiv TV” și „Accent TV”, la capitolul respectării prevederilor art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale - reflectarea evenimentelor privind perchezițiile și reținerea ex-președintelui Republicii Moldova, Igor Dodon, în cadrul programelor de știri, de dezbateri sau alte emisiuni informative (Decizia nr. 227 din 08 iulie 2022). Rapoartele de monitorizare pot fi consultate pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului: consiliuaudiovizual.md, la următorul link: https://consiliuaudiovizual.md/thematic-monitoring-reports/
6. Domeniul de intervenție: Nediscriminarea și egalitatea Obiectivul I: Protecția împotriva discriminării Ținta strategică A: Creșterea gradului de acceptare a unor grupuri de persoane din Republica Moldova (persoanele cu dizabilități mintale și intelectuale, comunitatea LGBT, persoanele cu statut HIV pozitiv, imigranții, foștii deținuți, persoanele aparținând minorităților naționale) Indicatori de rezultat: <i>Creșterea ratei de politici publice/acte normative elaborate/îmbunătățite prin prisma nediscriminării și a egalității</i> <i>Reducerea distanței sociale față de grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului conform indicelui distanței sociale</i> <i>Creșterea ratei de produse media cu tematică ce reflectă nediscriminarea și asigurarea egalității</i> <i>Creșterea ratei de incriminare a faptelor ilegale motivate de prejudecăți, dispreț sau ură</i> <i>Mecanismul național de colectare a datelor dezagregate în domeniul drepturilor omului, conform cu recomandările ONU, instituit</i>						
N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabili	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022

6	Incriminarea și pedepsirea faptelor ilegale motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	6.1. Promovarea proiectului de lege pentru modificarea legislației penale și contravenționale privind introducerea motivelor de prejudecăți, dispreț sau ură (conform listei criteriilor protejate de legislația internă și CEDO) pentru comiterea infracțiunilor și contravențiilor ce atentează la integritatea fizică și psihică a persoanelor	Comisia parlamentară de profil; Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii	2018 – 2022	1. Actul normativ adoptat 2. Rata anuală a proceselor intentate pe baza unor fapte raportate, motivate de prejudecăți, dispreț sau ură 3. Rata anuală a sentințelor de condamnare pentru comiterea de fapte ilegale motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	Realizată MJ 1. În partea ce vizează promovarea proiectului de lege privind incriminarea infracțiunilor săvârșite din motiv de ură și prejudecată, crearea mecanismelor de eradicare a stigmatizării și discriminării, informăm despre realizarea ei urmare a adoptării Legii nr. 111 din 21.04.2022. Prin această lege au fost operate modificări la Codul penal și Codul contravențional la compartimentul faptelor săvârșite din motive de prejudecată, dispreț sau ură. Urmare a modificărilor legislative Codul penal a fost completat cu un articol distinct (art. 134²¹) care definește faptele săvârșite din „motive de prejudecată”. În cadrul incriminării tuturor faptelor motivate de prejudecată, dispreț sau ură, s-a ținut cont, în primul rând, de infracțiunile care au ca obiect principal integritatea fizică și/sau psihică a persoanei. MAI În cadrul Proiectului regional ”Consolidarea accesului la justiție prin mecanisme non-judiciare de compensare pentru victimele discriminării, ale infracțiunilor motivate de ură și ale discursurilor de incitare la ură în țările Parteneriatului Estic”, proiect finanțat de UE și CoE, a fost elaborat proiectul Instrucțiunii privind completarea noilor câmpuri informaționale cu privire la infracțiunile motivate de prejudecată în cadrul SIA RICC, cu explicații și exemple de operare și introducere a informațiilor aferente infracțiunilor motivate de prejudecată, destinat polițiștilor cu atribuții de completare a bazei de date și/sau ofițerilor de urmărire penală responsabili de caz. În comun cu STI și DPPCC ale MAI, IGP a inițiat modificarea Ordinului interdepartamental nr.254/2008 în partea ce privește de completarea formularului F.1 cu informații aferente infracțiunilor motivate de prejudecată, cum ar fi, percepția victimei, criteriul protejat, etc. La 29.06.2022 a fost inițiat proiectul de modificare și completare a anexelor 2 și 3 la Ordinul interdepartamental nr.254/2008, și aprobat prin Ordinul MAI nr.14 din 16.01.2023 ”Cu privire la modificarea anexelor nr.2 și nr.3 la Instrucțiunile privind evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, aprobate prin Ordinul comun al Procurorului General, Ministrului afacerilor interne, Directorului general al Serviciului Vamal, Directorului Centrului Național Anticorupție nr.121/254/286-O/95 din 18.07.2008”. Elaborarea ordinului are drept scop îmbunătățirea sistemelor de înregistrare și colectare a datelor pe segmentul infracțiunilor motivate de prejudecare și realizare a angajamentelor asumate în vederea implementării recomandărilor Consiliului Europei „Consolidarea accesului la justiție pentru victimele discriminării, infracțiunilor motivate de ură și discursurilor de instigare la ură”.
8	Instituirea mecanismul ui de colectare a datelor dezagregate privind infracțiunile și contravențiil	8.1. Modificarea cadrului normativ privind metodologia de colectare a datelor dezagregate privind numărul și tipul infracțiunilor și contravențiilor motivate de	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu	2019	1. Cadrul de indicatori elaborat 2. Cadrul normativ modificat	2022 MAI Realizată În cadrul Proiectul regional ”Consolidarea accesului la justiție prin mecanisme non-judiciare de compensare pentru victimele discriminării, ale infracțiunilor motivate de ură și ale discursurilor de incitare la ură în țările Parteneriatului Estic”, proiect finanțat de UE și CoE, a fost elaborat proiectul Instrucțiunii privind completarea noilor câmpuri informaționale cu privire la infracțiunile motivate de prejudecată în cadrul SIA RICC, cu explicații și exemple de operare și introducere a informațiilor aferente infracțiunilor motivate de prejudecată,

	e motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	prejudecăți, dispreț sau ură	Caracter Personal; Consiliul pentru Egalitate			destinat polițiștilor cu atribuții de completare a bazei de date și/sau ofițerilor de urmărire penală responsabili de caz; În comun cu STI și DPPCC ale MAI s-a inițiat modificarea Ordinului interdepartamental nr.254/2008 în partea ce privește completarea formularului F.1 cu informații aferente infracțiunilor motivate de prejudecată, cum ar fi, percepția victimei, criteriul protejat, etc. și aprobat prin Ordinul MAI nr.14 din 16.01.2023 ”Cu privire la modificarea anexelor nr.2 și nr.3 la Instrucțiunile privind evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, aprobate prin Ordinul comun al Procurorului General, Ministrului afacerilor interne, Directorului general al Serviciului Vamal, Directorului Centrului Național Anticorupție nr.121/254/286-O/95 din 18.07.2008”.
		8.2. Punerea în aplicare a mecanismului de colectare a datelor dezagregate privind numărul, tipul și categoriile (în baza criteriilor protejate de lege) de infracțiuni și contravenții motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii; Biroul Național de Statistică; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Consiliul pentru Egalitate	2020 – 2022	1. Mecanismul instituit și funcțional 2. Datele dezagregate colectate și accesibile 3. Datele dezagregate privind cauzele inițiate și sentințele pronunțate, colectate și accesibile per fiecare unitate administrativ-teritorială	Realizată Prin Ordinul comun a PG, MAI, CNA, SV și SFI din 16.01.2023, au fost modificate anexele nr. 2 și nr. 3 la Instrucțiunile privind evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, aprobate prin Ordinul comun al Procurorului General, Ministrului afacerilor interne, Directorului general al Serviciului Vamal, Directorului Centrului Național Anticorupție nr.121/ 1254 /1286-0 195 din 18.07.2008. Biroul Național de Statistică diseminează date statistice privind infracționalitatea, pe categorii și tipuri de infracțiuni și alte dezagregări, furnizate de către MAI conform Programului anual de lucrări statistice (PLS) . Urmare a completării, în anul 2022, a Codului contravențional cu articole (Articolul 46 ³) și aliniate noi cu referire la motivele de prejudecată și ură, presupunem că începând cu anul 2023, date privind aceste tipuri de infracțiuni ar fi accesibile în cadrul Sistemului informațional integrat automatizat de evidență a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, administrat de MAI, cu posibilitatea includerii ulterioare a acestora în statisticile oficiale diseminate de BNS

7. Domeniul de intervenție: Egalitatea de gen și violența în familie Obiectivul I: Prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie Ținta strategică A: Fenomenul violenței față de femei, inclusiv violența în familie, diminuat printr-o abordare sistemică și răspunsul eficient al organelor de resort Indicatori de rezultat: <i>Creșterea gradului de încorporare a dimensiunii intersecționale (nevoile femeilor de etnie romă/femeilor cu dizabilități, inclusiv ale celor care trăiesc în instituții/femeilor din mediul rural/femeilor LGBT/femeilor în etate) în cadrul normativ ce reglementează violența față de femei și violența în familie</i> <i>Creșterea accesibilității serviciilor de asistență și reabilitare a femeilor-victime ale abuzului și violenței în familie, inclusiv prin servicii prestate prin externalizare</i>						
N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022

				realiz are		
1	Asigurarea implementării politicii de stat în domeniul prevenirii și combaterii violenței față de femei și a violenței în familie	1.1. Monitorizarea anuală a implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pe anii 2018–2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018–2020 privind implementare a acesteia	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției; Procuratura Generală	2018 – 2022	1. Rapoartele de monitorizare întocmite și publicate pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale 2. Cadrul normativ național ajustat potrivit cu Convenția CE privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeii și a violenței domestice 3. Numărul de sesizări ale organelor de poliție privind cazurile de violență în familie 4. Numărul de intervenții ale poliției de sector pentru îndepărtarea agresorului de la domiciliu 5. Numărul de condamnări privind violența în familie în raport cu numărul de cauze intentate 6. Numărul de ordonanțe de protecție emise de către instanțele de judecată în raport cu numărul cererilor depuse 7. Numărul de cereri pentru asistență juridică garantată de stat 8. Numărul de victime ale violenței în familie care au beneficiat de servicii sociale în cadrul centrelor	Realizată. Ministerul Muncii și protecției Sociale a elaborat : - „Sumar executiv al Raportului cu privire la gradul de realizare a Planului de acțiuni pentru anii 2021-2022 a Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie pe anii 2018-2023 pe parcursul anului 2021”. Raportul poate fi accesat la următorul link: https://social.gov.md/wp-content/uploads/2022/06/Raport-monitorizare-Strategie-VF-anul-2021.pdf - „Raport cu privire la gradul de realizare a Planului de acțiuni pentru anii 2021-2022 a Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie pe anii 2018-2023 pe parcursul perioadei ianuarie-iunie 2022” https://social.gov.md/wp-content/uploads/2022/10/Raport-monitorizare-Strategie-VF-I-semestru-2022-c.pdf 2. Legea nr. 316/2022 pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie) adoptată la 17 noiembrie 2022. 9. Pe parcursul anului 2022 la nivel național în parteneriat cu societatea civilă și partenerii de dezvoltare au fost realizate 2 campanii de informare: - Campania Denim Day Moldova 2022 https://lastrada.md/rom/campanii - Campania ONU 16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen. http://antiviolența.gov.md/campanii-de-sensibilizare/ PG 5. Pe parcursul anului 2022, au fost intentate 852 cauze penale pe fapte de violență în familie. De către instanțele de judecată au pronunțat 616 sentințe de condamnare, pe fapte de violență în familie. MAI Pe pagina web a instituției a fost plasată nota informativă cu privire la starea infracționalității ce atentează la viața și sănătatea persoanei și celor comise în sfera relațiilor familiale pe parcursul a 12 luni ale anului 2022. https://politia.md/sites/default/files/nota_informativa_privind_violenta_in_familie_12_luni_2022_0.pdf Pe parcursul anului 2022, Poliția a înregistrat 15526 (2021-14728) adresări referitoare la alte informații cu privire la infracțiuni și incidente, ce vizează conflictele în cadrul relațiilor familiale, din ele 1725 (2021-1963) cazuri au fost autosesizări ale ofițerului de sector. Urmare, acțiunilor organului de urmărire penală, agenților constatatori, întreprinse în cadrul acumulării probatoriului se constată că: - 937 cazuri au fost examinate prin prisma art.274 Cod de procedură penală, prin ordonanța procurorului fiind dispusă inițierea a 39 proceduri contravenționale; - pentru alte 836 cazuri a fost inițiată procedura penală în baza elementelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de art. 2011 (Violența în familie) Cod penal; - în cazul a 106 sesizări a fost refuzat în pornirea urmăririi penale din lipsa elementelor constitutive ale componenței de infracțiune, prevăzută de art.2011 Cod penal. ----- După clasificarea infracțiunilor săvârșite în cadrul relațiilor familiale este de menționat că:

				finanțate de la bugetul de stat 9. Numărul campaniilor de informare privind fenomenul violenței în familie, realizate 10. Numărul de agresori care au beneficiat de servicii de consiliere și reabilitare	- potrivit alin.(1) lit. a) art.2011 Cod penal (maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății) au fost înregistrate 458/445 infracțiuni. - potrivit alin.(1) lit. b) art. 2011 Cod penal (violența psihologică și anume izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei, au fost înregistrate 126/150 cazuri, pentru aplicarea violenței asupra a doi sau a mai multor membri ai familiei alin. (2) lit.a) art. 2011 Cod penal, au fost înregistrate 65/91 cazuri și 15/28 cazuri de violență în familie săvârșite în legătură cu eliberarea ordonanței de protecție alin. (2) lit.b). Totodată, 97/146 cazuri au fost calificate în baza elementelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de alin.(2) lit.c) art.2011 Cod penal (vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății). În ceea ce privește provocarea vătămarilor grave au fost înregistrate 40 de cazuri în baza elementelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de alin.(3) lit. a) art.2011 Cod penal, 2/6 cazuri de violență în familie prin determinarea victimei la sinucidere sau la tentativă de sinucidere alin.(3) lit.b). La fel, 22 cazuri de violență în familie s-au soldat cu decesul victimelor, urmare vătămarilor corporale incompatibile cu viața. Totodată au fost înregistrate 13/11 (+18,18%) cazuri de omor asupra unui membru de familie (art. 145, alin.2, lit.e1 Cod penal), 9/18 (- 50%) violul săvârșit asupra unui membru al familiei (art.171, alin.2, lit.b1 Cod penal), 5 acțiuni violente cu caracter sexual manifestate asupra unui membru al familiei (art.172, alin.2,lit.b1 Cod penal); - iar 1619/1662 (-2,58%) cazuri, au întrunit elementele constitutive ale componenței de contravenție (art.781 Cod contravențional). Din numărul total de procese – verbale cu privire la contravenție, contravenienți sânt 1509 - bărbați; 61 - femei; 1 - copii; victime: 1353 - femei; 15 - copii; 69 –bărbați; 117 - femei cu copii. Pe parcursul anului, Poliția a acordat asistență și protecție victimelor, în acest sens fiind întocmite 4843 planuri personalizate de siguranță. Către alte autorități pentru acordarea serviciilor de asistență și consiliere, au fost referite 3728 cazuri, în care există bănuială rezonabilă a pericolului eminent de comitere a acțiunilor violente dintre care: - 3100 cazuri, au fost referite către asistentul social; - 496 cazuri, referite către Direcțiile raionale se asistență și protecție a familiei; - 80 cazuri, referite către ONG-urile specializate; - și 5 cazuri, referit către Centrul maternal pentru protecția și asistența victimelor violenței în familie. Pe parcursul anului 2022 au fost desfășurate 1332 intervenții în cadrul echipelor multidisciplinare. Au fost sesizate 271 cazuri către autoritățile tutelare privind victimele copii a violenței în familie, referite 47 cazuri către serviciile psihologice din cadrul Inspectoratelor de poliție pentru acordarea consilierii psihologice primare victimelor aflate în stare de criză. Un factor principal în prevenirea și combaterea violenței în familie, îl ocupă activitatea de sensibilizare și informare a publicului cu privire la violența bazată pe gen, atât la nivel național cât și cel local. Pe parcursul anului 2022, Poliția a desfășurat 2366 activități cu caracter informativ și de promovare a valorilor nonviolente cu grupurile țintă – agresori/victime, în cadrul cărora au fost informați 13937 agresori/victime și distribuite 11164 materiale informative. La 25.11.2022 de ziua internațională pentru eliminarea violenței împotriva femeii, Poliția sa alăturat Campaniei „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen”, care are drept scop creșterea gradului de conștientizare și de mobilizare a societății pentru a preveni violența. La 11.11.202, au fost aprobate și emise 5 texte de comun cu „La Strada” la mesajele ce urmează să fie lansate de către Radio Zoom 1 (93.3), Radio Zoom 2 (91.1), Auto Radio (103.2), în cadrul campaniei prenotate „16 Zile de activism împotriva violenței în bază de gen”.
--	--	--	--	--	---

					La 23.11.2022, au fost amplasate în 8 orașe ale Republicii Moldova (Chișinău, Bălți, Donduseni, Edineț, Ciadîr Lunga, Sîngerei, Florești, Căușeni), 23 de banere blackout și led ecrane finanțate de Media Gallery, Varo-inform, Vendostar. La 28.11.2021, un angajat al Direcției ordine publică, în cadrul UPS I. Creangă, a participat la Lecția publică cu genericul „Abordarea multidisciplinară în combaterea fenomenului de violență în familie”, în cadrul căreia au participat aproximativ 120 studenți și cadre didactice. Pe parcursul anului 6 angajați din cadrul poliției au participat la cursuri de instruire, mese rotunde, emisiuni, conferințe unde a fost abordat subiectul violenței în familie. La nivel național au fost desfășurate 2 campanii cu genericul: - „Familia – universul fericirii”, - „Tu îți poți schimba viitorul – nu fi agresor. Pe parcursul anului 2022, de către Poliție au fost înaintate 291 demersuri către instanțele judecătorești, privind aplicarea măsurilor de protecție victimelor violenței în familie. Urmare examinării, dintre cele 291 demersuri înaintate 266 au fost admise iar 25 respinse din ele: 4 demersuri din lipsa motivelor pentru aplicarea măsurilor de protecție, 4 demersuri din motiv că nu a fost respectată procedura de depunere a cererii, stabilindu-se că victimele violenței în familie nu se află în situație de criză, acestea având posibilitatea să se adreseze în instanță conform normelor stabilite de procedura civilă și altele 17 au fost respinse din alte motive. În vederea asigurării protecției victimelor violenței în familie, din 754 ordonanțe de protecție, emise de către instanțele judecătorești, 246 ordonanțe de protecție au fost emise la demersul ofițerului de sector, 6 ordonanțe – la demersul organului de urmărire penală, 5 - la demersul procurorului, 470 ordonanțe – la cererea directă a victimelor sau reprezentanților lor legali și 23 – la demersul altor autorități, 4 - la demersul autorității tutelare în cazul copiilor victime. De asemenea, Poliția a eliberat 5907 ordine de restricție de urgență, în privința agresorilor familiali, din ele 15 ordine de restricție de urgență au fost contestate cu recurs în procedura contenciosului administrativ, 12 fiind lăsate în vigoare și 3 se află la etapa de examinare de către instanță. Pentru încălcarea măsurilor de protecție, stabilite prin ordinul de restricție de urgență, în privința a 729 agresori familiali, au fost pornite proceduri contravenționale conform elementelor constitutive ale componenței de contravenție prevăzută de art. 3181 Cod contravențional. Pe parcursul anului 2022 au fost constatate 2471/2609 (-5,28%) cazuri de violență în familie, dintre care: - 852/947 – 10,03% cazuri, au întrunit elementele constitutive ale componenței de infracțiune. Prin Ordinul comun interinstituțional al Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Sănătății, Ministerul Justiției, Procuraturii Generale și Ministerului Educației și Cercetării, nr.89/22/172/56/20/121 din 28.02.2022 „Cu privire la instituirea mecanismului interministerial de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor” a fost aprobat Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor. Acest mecanism are drept scop scoaterea în evidență a fenomenului de femicid în Republica Moldova, prin analiza tuturor cazurilor de violență în familie, soldate cu deces sau vătămare gravă a integrității corporale a victimelor, relevarea lacunelor de sistem și consolidarea interacțiunii între autoritățile responsabile. În vederea dezvoltării serviciilor specializate pentru victimele violenței față de femei și violenței în familie, în conformitate cu standardele internaționale și asigurarea accesibilității acestora, Ministerul Afacerilor Interne a elaborat proiectul actului cu privire la crearea și dezvoltarea Centrului de Justiție
--	--	--	--	--	--

						Familială – un model de abordare integrată și de cooperare intersectorială a specialiștilor din organele de poliție, justiție, sănătate, protecție socială, sub același acoperiș, după modelul funcționării centrelor similare atât în statele europene, cât și în Statele Unite ale Americii. Acest centru, are misiunea de a asigura exercitarea eficientă a dreptului de protecție al victimei, furnizându-i asistență pentru începerea recuperării fizice, psihologice și sociale, prin acțiuni medicale, psihologice, juridice și sociale. Crearea și pilotarea Centrului de Justiție Familială va avea drept scop oferirea unor servicii urgente, integrate și bazate pe răspunsul intersectorial pentru a preveni revictimizarea și/sau re-traumatizarea victimelor și facilitarea monitorizării, documentării și colectării probelor în cauzele contravenționale și penale. Proiectul actului normativ ce vizează crearea Centrului de Justiție Familială a fost înregistrat în Cancelaria de Stat (număr unic 699/MAI/2022 – AUTOR Ministerul Afacerilor Interne), și se află la etapa de avizare de către autoritățile și instituțiile interesate. https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hotararii-de-guvern-cu-privire-la-aprobarea-conceptului-privind-crearea-centrului-de-justitie-familiala-al-inspectoratului-general-al-politiei-al-ministerului-afacerilor-interne-si-regulamentului-de-organizare-si-functionare-a-acestuia/9548 De asemenea, în vederea oferirii unui răspuns ferm, bazat pe caracterul multidimensional și intersectorial al asistenței acordate victimelor violenței sexuale, pe platforma modificărilor recente, aprobate de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 316/2022 pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie), Ministerul Afacerilor Interne, a elaborat și promovează proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Metodologiei și Instrucțiunii de lucru a echipei de intervenție în cazurile de violență sexuală (număr unic 972/MAI/2022). În vederea asigurării exercitării efective a dreptului privind asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI propagă ideea nediscriminării pe criterii de sex și avansarea profesională eficientă a femeilor în sectorul public. Astfel, coraportul funcționarilor publici cu statut special în funcție de gen este de 83 femei cu statut special ce constituie 38% din numărul de angajați cu statut special. În funcții de conducere activează 12 femei.
Ținta strategică B: Toate cazurile de hărțuire sexuală declarate, inclusiv cele de la locul de muncă, sînt investigate prompt și eficient Indicatori de rezultat: <i>Sporirea ratei de investigare și tragere la răspundere a persoanelor culpabile de comiterea infracțiunilor de hărțuire sexuală</i> <i>Creșterea nivelului de conștientizare publică privind formele, incidența și pericolul social pe care îl prezintă infracțiunile de hărțuire sexuală</i>						
N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Asigurarea dezagregării datelor privind	1.1. Colectarea și sistematizarea , la nivel de	Ministerul Afacerilor Interne;	2018 – 2022	Datele statistice dezagregate pe diferite criterii, colectate anual și publicate	Realizată PG Pe parcursul anului 2022 de către instanțele de judecată naționale au fost pronunțate 9 sentințe referitor la 8 persoane pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.173 CP hărțuire sexuală, dintre

	infracțiunile de hărțuire sexuală față de alte infracțiuni cu caracter sexual	inspectorat și procuratură raională, a datelor statistice dezagregate privind numărul, tipul și caracteristicile victimei	Procuratura Generală			care 4 sentințe de condamnare și 2 sentințe de aplicare a unor măsuri de constrângere cu caracter medical, 1 sentință de încetare și 2 sentințe de achitare. În cadrul acestor 9 cauze penale sunt 4 victime, cu vârsta de până la 18 ani, 1 victimă are vârsta cuprinsă între 18-25 ani; 1 victimă are vârsta de până la 35 ani, 1 victimă are vârsta până la 45 ani și 1 victimă are vârstă de peste 45 ani. În dependență de studiile victimelor sunt: 3 victime cu studii gimnaziale, 2- liceale, 4 - medii și 1 - superioare. În dependență de mediul din care provin aceste victime sunt: 6 victime din mediul rural și 4 victime din mediul urban.
		1.2. Colectarea și sistematizarea, la nivel de instanțe de judecată, a datelor statistice dezagregate privind rezultatele examinării cauzelor de hărțuire sexuală	Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul Justiției	2018 – 2022	Datele statistice dezagregate pe diferite criterii, colectate anual și publicate	Realizată Pe parcursul anului 2022 pe rolul instanțelor judecătorești au fost: -15 dosare în temeiul art. 173 CP, hărțuirea sexuală. Dintre acestea 7 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 8 dosare înregistrate în perioada de raportare. Către finele anului 5 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe. - 272 dosare, în temeiul art. 171 CP, violul. Dintre acestea 155 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 117 dosare înregistrate în perioada de raportare. Către finele anului 98 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe. -100 dosare, în temeiul art. 172 CP, acțiuni violente cu caracter sexual. Dintre acestea 58 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 42 dosare înregistrate în perioada de raportare. Către finele anului 34 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe. -148 dosare, în temeiul art. 174 CP, raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani. Dintre acestea 65 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 83 dosare înregistrate în perioada de raportare. Către finele anului 88 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe. - 59 dosare, în temeiul art. 175 CP, acțiuni perverse. Dintre acestea 31 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 28 dosare înregistrate în perioada de raportare. Către finele anului 31 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe. - 5 dosare, în temeiul art. 175 ¹ CP, ademenirea minorului în scopuri sexuale. Dintre acestea toate 2 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 3 dosare înregistrate în perioada de raportare. Către finele anului 2 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe.
2	Consolidarea capacităților procurorilor, polițiștilor, organelor de urmărire penală, avocaților, parajuriștilor și ale judecătorilor de delimitare a infracțiunilor	2.2. Instruirea polițiștilor, a procurorilor, a judecătorilor, a avocaților și a parajuriștilor în domeniul infracțiunilor privind viața sexuală	Ministerul Afacerilor Interne; Institutul Național al Justiției; Procuratura Generală; Uniunea Avocaților;	2019 – 2022	1. Numărul anual de instruiți desfășurate 2. Numărul anual de persoane instruite, cu date dezagregate pe grupuri profesionale	Realizată Pe parcursul anului 2022 INJ a organizat 16 activități de formare continuă după cum urmează: 3 Cursuri de instruire: „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor” (2 iunie, 14 iunie, 23 noiembrie) Persoane instruite: 131, dintre care 14 judecători, 11 procurori, 48 asistenți judiciari, 22 grefieri, 14 consultanți ai procurorilor, 21 specialiști, 1 șef secretariat. 2 Seminare: „Investigarea infracțiunilor cu caracter sexual săvârșite de minori și împotriva minorilor” (15 iunie, 7 decembrie) Persoane instruite: 20 judecători și 27 procurori. 1 Seminar: „Aspecte psiho-fiziologice ale minorilor implicați în infracțiuni cu caracter sexual” (3 mai, 3 martie, 1, noiembrie, 1 decembrie)

	de hărțuire sexuală de alte infracțiuni cu caracter sexual		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat		Persoane instruite: 29 judecători, 52 procurori, 10 asistent, 21 consultanți, 36 specialiști de cancelarie, , 11 grefieri. 3 Seminare: „Particularitățile investigării și judecării infracțiunilor cu caracter sexual” (3 iunie, 4 iunie, 28 noiembrie) Persoane instruite: 127, dintre care 9 judecători, 14 procurori 55 asistenți judiciari, 26 grefieri, 8 consultanți ai procurorilor, 15 specialiști. 1 Școală de primăvară: „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor” (22 – 23 martie) Persoane instruite: 8 judecători, 14 procurori. 1 Școală de vară: „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor” (5 - 6 iulie) Persoane instruite: 5 judecători, 13 procurori. 1 Școală de toamnă: „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor” (26-27 octombrie) Persoane instruite: 11 judecători, 16 procurori. 1 Seminar: „Investigarea și judecarea infracțiunilor privind viața sexuală” (24-25 februarie, 22 septembrie 2022) Persoane instruite: 7 judecători și 26 procurori, 12 asistenți judiciari, 9 grefieri, 9 consultanți ai procurorilor, 1 specialist. Total persoane instruite: 573 dintre care, 103 judecători și 173 procurori, 113 asistenți judiciari, 59 grefieri, 52 consultanți ai procurorilor, 73 specialist și 1 șef de secretariat. PG Pe parcursul anului 2022, PG a organizat - 18 instruirii urmare a cărora au fost instruiți 238 procurori și 91 consultanți ai procurorului. MAI MAI-realizat Pe parcursul anului 2022, Academia Ștefan cel Mare a MAI a desfășurat următoarele instruirii la acest aspect: Formare inițială ofițeri: - în perioada 15.11.2021-08.02.2022, fiind instruiți 30 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI; - în perioada 24.01-29.04.2022, fiind instruiți 16 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI; - în perioada 14.02-20.05.2022, fiind instruiți 10 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI; - în perioada 03.05-19.08.2022, fiind instruiți 23 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI; - în perioada 01.08-18.11.2022, fiind instruiți 23 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI; - în perioada 07.11.2022-24.02.2023, fiind instruiți 27 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI. În cadrul cursurilor de formare inițială menționate mai sus, au fost studiate următoarele unități de curs/module: Organizarea și efectuarea urmăririi penale la cercetarea infracțiunilor privind viața sexuală (Art. 171, 172, 173, 174, 175, 1751 Cod penal.); Metodologia investigării infracțiunilor privind infracțiuni sexuale, cu un număr total de 68 ore.
--	--	--	--	--	--

						Cursuri desfășurate – 6 Persoane instruite – 129 La fel, la Ciclul I de studii din cadrul Facultății drept, administrație, ordine și securitate publică, sunt instruiți studenții anului II de studii (secția zi buget și taxă) la disciplina „Drept penal. Partea specială – infracțiunile privind viața sexuală (art.171, 172, 173, 174, 175, 1751 Cod penal)”. Pe parcursul anului 2022, au fost instruiți 175 studenți la acest aspect. Cursuri desfășurate – 3 Persoane instruite – 208 TOTAL cursuri desfășurate – 9 TOTAL persoane instruite – 334 Totodată, pe parcursul perioadei de raport, pe domeniul de referință, au fost desfășurate și alte activități conexe, cu caracter de instruire, cu participarea la diverse evenimente, precum ar fi: - la 12.05.2022, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI a semnat Acordul de parteneriat cu Asociația Obștească Clubul Politic al Femeilor 50/50. Colaborarea se va axa pe implicarea în activități comune în vederea promovării egalității de gen, prevenirea și combaterea violenței împotriva femeii și a hărțuirii sexuale; - în perioada 07.11-11.11.2022, 2 formatori ai Departamentului formare continuă și managerială au participat la Seminarul „Investigarea infracțiunilor privind viața sexuală”, organizat de Centrul Internațional „La Strada” și Inspectoratul General al Poliției. 1 Pe parcursul anului 2022 CNAJGS în colaborare cu Institutul Național al Justiției au fost desfășurate 2 sesiuni de instruire pentru avocații care acordă asistență juridică garantată de stat în cadrul cărora a fost abordată tematica: Particularitățile examinării cauzelor cu privire la aplicarea măsurilor de protecție pentru victimele violenței în familie/violența față de copii.
--	--	--	--	--	--	---

Obiectivul II: Asigurarea egalității de gen și conferirea de noi abilități femeilor și fetelor

Ținta strategică A: Discriminarea împotriva femeilor și fetelor eliminată

Indicatori de rezultat:

Sporirea ratei de reprezentare a femeilor, inclusiv a celor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului, în procesul politic și decizional, la nivel central și local
Creșterea ratei de ocupare a femeilor pe piața muncii în posturile ocupate tradițional de bărbați, inclusiv în funcții de conducere

N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Realizarea politicii de stat în domeniul asigurării egalității între femei și bărbați	1.1. Monitorizarea anuală a realizării Planului de acțiuni de implementare a Strategiei pentru asigurarea egalității între	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018 – 2022	1. Rapoartele de monitorizare elaborate și publicate pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale 2. Procentul de reprezentare a femeilor în procesele decizional, politic, public, în	1. Realizată. Raport de monitorizare a Planului de acțiuni pentru anul 2021 privind implementarea Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2017-202, 1 elaborat și publicat https://social.gov.md/wp-content/uploads/2022/10/Raport_Evaluare_FINAL_StrategiaEgalitateGen2017-2021c-1.pdf 2. Pe parcursul ultimilor ani Republica Moldova a realizat progrese în promovarea egalității de gen. Astfel, am ajuns să avem femei lidere în mai multe sfere de activitate. Avem femei care conduc astăzi importante instituții publice – Președinția, Guvernul, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Anticorupție, Curtea Constituțională.

		femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2018–2022			domeniul securității și al relațiilor externe 3. Rata de ocupare a femeilor pe piața muncii în comparație cu cea a bărbaților 4. Numărul de agenții mass-media care implementează procedura de autoevaluare a produselor mediatice prin prisma dimensiunii de gen	De asemenea datorită modificărilor legislative recente numărul femeilor alese în funcții politice a crescut, în Parlamentul Republicii Moldova, 40% din deputați sunt femei. Avem în jur de 200 de femei care conduc primării, adică 22% din numărul total. Femeile noastre gestionează cu succes activități de antreprenoriat, își asumă performanțe în afaceri, devin campioane mondiale în sporturi de performanță. Pentru anul 2021, ponderea femeilor deputate a crescut până la 39,6%. Ponderea femeilor în numărul total al angajaților organelor de poliție, protecția civilă și grăniceri constituia 22,3%. Ponderea femeilor în numărul total al judecătorilor a constituit 49,6%. 3.Datele statistice despre femei și bărbați pe domenii de referință, pot fi vizualizate pe site-ul www.statistica.md la rubrica Statistica gender. https://statistica.gov.md/ro/portretul-statistic-al-femeilor-si-barbatilor-in-republica-moldova-9617_3542.html De asemenea, menționăm portalul statistic www.genderpulse.md , unde sunt afișate datele și situația actuală privind egalitatea între femei și bărbați per sectoare
2	Promovarea rolului femeii în asigurarea păcii și securității ca urmare a implementării Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU	2.1. Monitorizarea și evaluarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2018–2021 și a Planului de acțiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia	Ministerul Apărării; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Justiției	2018 – 2022	1. Rata femeilor participante la procesul decizional în domeniul securității 2. Rata femeilor încadrate în structurile de forță 3. Rata femeilor cu funcții de conducere în structurile de forță 4. Numărul/rata femeilor implicate în operațiunile militare în afara teritoriului Republicii Moldova	Realizată Ministerul Apararii Din numărul total al personalului Armatei Naționale (militari și civili), 2% sunt femei în funcții superioare de conducere/decizionale. Din numărul total al persoanelor încadrate în serviciul militar prin contract în cadrul Armatei Naționale, 7,3% sunt femei. Din numărul total al femeilor care îndeplinesc serviciul militar prin contract în cadrul Armatei Naționale, 56% sunt în funcții de conducere. Din numărul total al militarilor Armatei Naționale care pe parcursul perioadei respective au participat în misiuni/operații internaționale sub egida ONU, 20% sunt femei. Rata femeilor încadrate în Serviciul Vamal - 32 % (494 femei). Rata femeilor cu funcții de conducere în cadrul Serviciului Vamal – 4 % (62 femei). Ministerul Afacerilor Interne Din totalul angajaților Poliției, ponderea femeilor este de 1846 – 23,18% (1151 ofițeri, 502 subofițeri, 193 s/c), iar a bărbaților 6142 – 77,15% (3637 ofițeri, 2483 subofițeri, 22 s/c). În anul 2022 au fost angajate 795 persoane (195 femei și 598 bărbați). La finele anului 2022 în funcție de conducere activau 101 femei. În cadrul IGC activează 211 femei și 858 bărbați. La moment 41 femei și 289 bărbați dețin funcții de conducere. Pe parcursul anului 2022 în cadrul subdiviziunilor IGSU au fost angajate 264 persoane, din ei 41 femei (40 – în funcții de execuție, 1 – în funcție de conducere) sau 15,5% din numărul total. Numărul femeilor în toate categoriile de funcții din cadrul IGSU la 31.12.2022 a însumat 232 și al bărbaților 1996 persoane, astfel femeile fiind prezente în proporție de 10,4 % din numărul total de angajați (58 sau 2,6% din ele dețin funcții de conducere). Pentru anul 2022, inclusiv actualmente, în cadrul IMO al MAI activează 8 femei, dintre care 3 femei exercită funcții de conducere și 5 de execuție.

Obiectivul II: Reducerea discriminării la toate nivelurile de învățământ în conformitate cu standardele internaționale
Ținta strategică A: Asigurarea, pînă în anul 2022, a accesului egal la toate nivelurile de învățământ și la formarea profesională pentru persoanele vulnerabile, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități și pentru copiii în situații vulnerabile

N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011–2020	1.1. Elaborarea și aprobarea planurilor de implementare a Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011–2020	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	1. Planuri elaborate și aprobate la fiecare 2 ani 2. Curriculumul de formare inițială și continuă în domeniul educației incluzive aprobat și implementat 3. Numărul campaniilor de informare și sensibilizare desfășurate, dezagregat pe medii urban/rural	În curs de realizare MEC Proiectul Programului de dezvoltarea a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2023-2027 a trecut toate etapele de elaborare și consultare publică și este pregătit pentru ședința secretarilor generali. Au fost organizate două consultări publice la care au participat toți actorii interesați și partenerii externi.

9. Domeniul de intervenție: Dreptul la cel mai înalt standard de sănătate fizică și psihică Obiectivul I: Asigurarea accesului universal la servicii medicale de calitate Ținta strategică A: Servicii medicale de calitate, sigure și accesibile pentru toți Indicatori de rezultat: <i>Creșterea accesibilității financiare a serviciilor medicale pentru persoanele vulnerabile din punct de vedere economic/social</i> <i>Îmbunătățirea percepției populației privind gradul de asigurare a dreptului la sănătate</i> <i>Creșterea accesibilității fizice a serviciilor medicale pentru persoanele cu diferite tipuri de dizabilități</i>						
Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022

1	Asigurarea realizării politicii de stat în domeniul sănătății	Realizare a unei evaluări intermediare privind implementarea Strategiei naționale de sănătate publică pentru anii 2014–2020 și, după caz, modificarea Planului de acțiuni	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	1. Raportul de evaluare intermediară elaborat 2. Rata de implementare a indicatorilor-cheie ai Strategiei 3. Planul de acțiuni modificat, după caz	2022 1 Raportul cu privire la realizarea Strategiei naționale de sănătate publică pentru anii 2014-2020 elaborat și poate fi accesat la următorul link: https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2021/05/Raport-Strategia-Na%C8%9Bional%C4%83-de-S%C4%83n%C4%83tate-Public%C4%83-2014-2020.pdf 2. Rata de implementare a indicatorilor cheie – circa 80%
---	---	---	--	------	--	--

Ținta strategică B: Rata de prevenire și reducere a cazurilor de malpraxis

Indicator de rezultat:

Crearea sistemului de remedii eficiente pe cazurile de malpraxis medical

Obiectivul III: Asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă

Ținta strategică A: Accesul universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă (SSR) asigurat, inclusiv la serviciile de planificare familială, de informare și educație

Indicatori de rezultat:

Creșterea accesului persoanelor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului, la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă

Creșterea ponderii persoanelor cu dizabilități, în special a celor din instituțiile rezidențiale, care beneficiază de servicii de sănătate sexuală și reproductivă

Scăderea incidenței bolilor sexual transmisibile (BST), a sarcinilor și a avorturilor în rândul minorilor

Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
3	Oferirea de consultații privind sănătatea sexuală și reproductivă pentru femeile și	3.1. Prestarea de către medicii de familie a serviciilor de sănătate sexuală și	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația	2018–2022	Numărul de consultații oferite anual	Realizată Ministerul Sănătății Pentru asigurarea accesului adolescenților și tinerilor, inclusiv, fete la servicii de sănătate reproductivă și planificare a familiei, este organizată rețeaua de Centre de Sănătate Prietenoase Tinerilor (CSPT/YK). Pe parcursul anul 2022 în cadrul rețelei CSPT/YK au fost oferite la 234 784 beneficiari consultații medicale și psihologice, dintre care, la circa 57 579 beneficiari din mediul rural. 71% din numărul total al beneficiarilor au constituit adolescenți și tineri de 10-24 ani, 64% - fete și femei.

	fetele din instituțiile sociale rezidențiale	reproductivă în cadrul instituțiilor sociale rezidențiale	publică locală			În scopul sporirii accesului la servicii, în special, în domeniul serviciilor sănătății reproductive la tinerilor de la sate și cei vulnerabili, în 2022, cu suportul AO Sănătate pentru Tineri, cu finanțare A.O. „Salvați Copii!” România, a fost inițiată pilotarea a 2 echipe mobile - YK Mobile în mun. Chișinău și raionul Cimișlia. În primele 2 luni de pilotare a acestui serviciu, au fost oferite peste 400 de consultații medicale și psihologice, inclusiv persoanelor refugiate. Concomitent, în scopul sporirii accesului la SSPT de consiliere la distanță, în cadrul Centrului NEOVITA, cu implicarea specialiștilor din rețeaua CSPT/YK, cu suportul financiar al UNICEF Moldova, în luna mai 2022 a fost lansat serviciul telefonic non-stop YK Suport Line 080080022, care a oferit peste 2000 de consilieri în 7 luni de activitate a serviciului. În scopul adaptării serviciilor la situația de criză umanitară, sporirea accesului tinerilor în stare de vulnerabilitate la servicii de sănătate a fost emisă Dispoziția MS nr 905 din 30.12.2022 Cu privire la fortificarea serviciilor de sănătate prietenoase tinerilor de a răspunde la situații de criză, inclusiv prin dezvoltarea serviciilor mobile (out-reach) și la distanță adolescenților și tinerilor în stare de vulnerabilitate și de risc. Pentru a adresa probleme de sănătate sexual-reproductivă a fetelor adolescente/tinere, în cadrul rețelei CSPT/YK sunt încadrați 17 medici ginecologi în echipele multi-disciplinare. Pe parcursul anului 2022 în cadrul serviciilor de sănătate sexual-reproductivă, au fost consultate circa 12 200 de cazuri pentru prevenirea sarcinii, avortului nesigur, precum și dereglări pubertare. Pe parcursul anului 2022, în cadrul CSPT/YK au fost efectuate circa 20 000 testări la infecțiile genitale/ITS, dintre care au fost efectuate 7 817 teste rapide pentru HIV și depistate 21 cazuri de HIV pozitive. Au fost efectuate 1 255 teste la sarcină, cu 787 – rezultate pozitive. Beneficiarele au fost consiliate psihologic, iar la dorința acestora, au fost referite pentru asistentă antenatală sau avort în siguranță. În anul 2022, în cadrul rețelei CSPT/YK au fost distribuite 294 326 prezervative, 12 776 cicluri de COC/PP, au fost efectuate 645 doze de contraceptive injectabile, înserate 407 DIU.
4	Asigurarea accesibilității serviciilor de întrerupere a sarcinii în siguranță, inclusiv în regiunile rurale și în localitățile din stînga Nistrului	4.1. Evaluarea necesarului de servicii de întrerupere a sarcinii în siguranță (avortul în siguranță) pentru regiunile rurale și localitățile din stînga Nistrului în vederea oferirii accesului tuturor la	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Evaluarea desfășurată 2. Numărul de servicii moderne de întrerupere a sarcinii 3. Numărul de femei și fete care au avut acces, anual, la serviciile moderne de întrerupere a sarcinii	Realizată Ministerul Sănătății În scop de creștere a gradului de conștientizare a populației generale cu privire la importanța planificării familiale și a contracepției pe parcursul ultimii ani s-au desfășurat, inclusiv cu suportul UNFPA în Moldova, o serie de activități de informare referitor la planificarea familială și metodele moderne de contracepție, inclusiv privind modalități de furnizare și accesare a acestora, inclusiv, în contextul urgențelor de sănătate publică. Au fost produse materialele video pentru beneficiari și distribuite pe larg prin intermediul canalelor de social media, cu rularea acestora inclusiv pe ecranele LED din cadrul instituțiilor medicale, în vederea creșterii nivelului de informare a populației privind metodele de contracepție, modalitatea de utilizare, criteriile de eligibilitate etc. De asemenea, au fost elaborate și publicate articole, s-au organizat Webinare/LIVES privind planificarea familială și metodele de contracepție, pentru populația generală în cadrul parteneriatelor cu ONG-ul „Youth Media Center” și Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, reprezentanții Platformei Gyneco.md. Toate materialele video au fost publicate pe pagina de Facebook a Ministerului Sănătății și postate pe paginile Suntparinte.md, UNFPA Moldova, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” și paginile de Facebook ale Gyneco.md. De asemenea, au fost distribuite și în următoarele grupuri private: „Ask a Woman”, „Dear Woman”, „Ask a Mom”, „Mamici din Orhei”, „Sanatate sa aveți”, fiind plasate pe pagina web a ONG-ului „Centrul de Formare în Sănătatea

		serviciile respective				Reproductivă” și pe paginile de Facebook ale Asociației Studenților și Rezidenților la Medicină din Republica Moldova. În rezultat, conform raportului de monitorizare media transmis de ONG Youth Media Center, în 2022, prin intermediul canalelor de socializare, un număr de 107 052 de femei și bărbați au fost informați despre metodele moderne de contracepție. Materialele video cu tematica planificarea familială au fost, de asemenea, promovate la scară largă prin intermediul ecranelor LED amplasate în cadrul Centrului Universitar de Simulare în Pregătire Medicală și a instituțiilor medico-sanitare publice și private de AMP. Materiale de informare a comunității privind serviciile disponibile de avort sigur, inclusiv unde pot fi accesate în timpul situațiilor de urgență, prin telemedicina, sunt plasate pe pagina web al CIDSr, site-ul www.cidr.md si www.avort.md Funcționează o linie fierbinte, la care femeile se pot adresa cu întrebări sau daca sunt in situații de criza. Pe parcursul anului 2022 au fost organizate numeroase live-uri si filme informațional-educative plasate pe pagina de youtube al CIDSr, dedicate prevenirii avortului clandestin și al eventualelor complicații. Rețeaua CSPT/YK în 2022 a desfășurat activități de informare a adolescenților și tinerilor pe problemele prioritare de sănătate de care au beneficiat circa 186 816 beneficiari, dintre care peste 30% au fost băieți. Nemijlocit la subiectul prevenirii sarcinii nedorite și avortului sigur au fost efectuate 982 activități instructiv-metodice, inclusiv on-line cu 16 430 de participanți. În perioada anului 2022 au fost elaborate și prin Dispoziția nr. 892-d din 29.12.2022 au fost distribuite broșurile pentru medicii de familie cu genericul: „Suport informațional în drepturile și sănătatea sexuală și reproductivă” în număr de 1500 unități. În scopul promovării valorilor și mesajelor cu referire la drepturile la sanatatea sexuala si reproductiva a femeilor cu nevoi speciale în rindul lucratorilor medicali, populatie, inclusiv retele socializare etc. de către Centrul de Instruire in Domeniu Sanatatii Reproductive, cu suportul partenerilor internationali la temele: - Sarcina la femeile cu nevoi speciale, - Prevenirea cancerului de col uterin, - Sexualitatea și dizabilitatea, - Nașterea la femeile cu dizabilități, - Prevenirea abuzului sexual în cazul persoanelor cu nevoi speciale. Cele 5 video-uri pot fi accesate la următorul link: https://www.youtube.com/watch?v=BNtksdwteXU&list=PLejwvY0eTV0i43OYpBqOqtlryX_XXwCN
--	--	-----------------------	--	--	--	---

Obiectivul V: Asigurarea respectării drepturilor persoanelor în domeniul sănătății mintale

Ținta strategică A: Serviciile de asistență medicală în domeniul sănătății mintale acordate în conformitate cu standardele privind drepturile omului și demnitatea umană

Indicatori de rezultat:

Reducerea ratei de spitalizare în instituții psihiatrice

Creșterea ratei serviciilor de sănătate mintală acordate la nivel de comunitate, în special persoanelor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului

Sporirea accesului la remedii eficiente de prevenire, raportare și sancționare a abuzurilor în instituțiile psihiatrice

Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Realizarea politicii de	1.1. Implementar	Ministerul	2018–2022	1. Reducerea cu 50% a numărului de	Realizată Ministerul Sănătății

	stat în domeniul sănătății mintale	ea Programului național privind sănătatea mintală pe anii 2017–2021 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia	Sănătății, Muncii și Protecției Sociale		spitalizări în instituții psihiatrice prin acordarea serviciilor de sănătate mintală de calitate la nivel de comunitate 2. Cadrul legislativ național armonizat cu standardele în domeniul sănătății mintale 3. Cadrul normativ revizuit pentru organizarea și funcționarea serviciilor de sănătate mintală adaptate la necesitățile beneficiarilor 4. Rețeaua de servicii de sănătate mintală pentru nevoile persoanelor afectate de maladii mintale, funcțională la nivel de unități teritorial-administrative 5. Serviciile de sănătate mintală accesibile tuturor grupurilor de populație 6. Gradul de stigmatizare a persoanelor cu probleme de sănătate mintală redus, iar integrarea comunitară a acestora – asigurată	1. Pe parcursul perioadei 2018-2022 a scăzut semnificativ numărul de persoane tratate în staționar de la 15 122 până la 8 562 pacienți anual; 2. Prin HG nr. 234/2019 aprobat Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea Centrului specializat de intervenție în tulburări de spectru autist și Standardele minime de calitate pentru serviciile medico-sociale prestate în centrele specializate de intervenție în tulburări de spectru autist. - Elaborat proiectul legii privind sănătatea și bunăstarea mintală; - Elaborat proiectul Programului național privind sănătatea mintală pe anii 2023-2027 și remis la Cancelaria de stat 3. Cadrul normativ revizuit pentru organizarea și funcționarea serviciilor de sănătate prin: Ordinele MS: - nr.1031 din 18.09.2018 cu privire la Regulamentul de examinare a capacității psihice a solicitanților de a deține și folosi arme și muniții, a practica activități sociale și profesionale cu responsabilitate sporită - nr. 391 din 27.03.2019 cu privire la colectarea și raportarea datelor în domeniul sănătății mintale - nr. 497 din 22.04.2019 cu privire la revizuirea criteriilor de determinare a dizabilității și capacității de muncă pentru copii și adulți la Capitolul Tulburări mintale și de comportament în conformitate cu Clasificarea Internațională a Funcționalității, Dizabilității și Sănătății - nr. 101 din 30.01.2020 cu privire la aprobarea indicatorilor de performanță pentru pilotarea finanțării în baza performanței în cadrul CCSM - nr. 569 din 19 iunie 2020 cu privire la aprobarea listei indicatorilor de performanță ai activității instituției medico-sanitare publice și modului de evaluare a îndeplinirii acestora au fost incluse în premieră și serviciile de sănătate mintală comunitară - nr.953 din 19.10.2020 cu privire la actualizarea standardelor medicale de diagnostic și tratament (inclusiv psihiatrie) În perioada pandemiei COVID-19: - Ordinul MS nr. 283/2020 cu privire la intervenții de sănătate mintală în contextul național de epidemie de infecție cu Coronavirusul de tip nou (COVID-19); - Ordinul MS nr. 368/2020 cu privire la unele măsuri suplimentare pentru asigurarea accesului populației la servicii de sănătate mintală, psihiatrice și narcologice în condițiile stării de urgență, ordinul vizează activitatea instituțiilor medicale și medico-sociale din domeniu (Spitalele de psihiatrie, Dispensarului Republican de Narcologie, Centrele de sănătate/Centrele medicilor de familie/Asociațiile Teritoriale Medicale de nivel raional/municipal, Centrele comunitare de sănătate mintală, Centrele de plasament temporar pentru vârstnici, persoane adulte și copii cu dizabilități); Protocoalele clinice naționale: - „Tulburări de spectru autist la copil și adult”, ordinul MS nr.343 din 19.03.2019; - „Tulburarea de deficit de atenție/Hiperactivitate ADHD”, ordinul MS nr.142 din 12.02.2020; - „Dementa”, ordinul MS nr.270 din 31.03.2021; - „Tulburări legate de consumul de substanțe noi cu proprietăți psihoactive și stimulatoare (adulți și adolescenți)”, ordinul MS nr.314 din 31.03.2022. Protocoale clinice standardizate pentru medicii de familie:
--	------------------------------------	--	---	--	---	--

					- „Tulburări de spectru autist la copil și adult”, ordinul MSMPS nr.344 din 19.03.2019; - „Tulburarea de deficit de atenție/Hiperactivitate ADHD”, ordinul MSMPS nr.142 din 12.02.2020; - „Dementa”, aprobat prin ordinul MS nr.271 din 31.03.2021; - Ghid de intervenție în urgențe psihiatrice, aprobat prin ordinul MS nr.176 din 28.02.2022. Au fost revizuite și actualizate, conform noilor recomandări ale ghidurilor internaționale de bună practică, bazate pe dovezi științifice: - PCSMF „Schizofrenia. Primul episod psihotic”, aprobat prin ordinul MSMPS nr.653 din 13.07.2020; - PCN „Schizofrenia. Primul episod psihotic”, aprobat prin ordinul MSMPS nr.654 din 13.07.2020; În scopul asigurării implementării conforme în activitatea practică a Protocolului clinic național „Tulburări legate de consumul de substanțe noi cu proprietăți psihoactive și stimulatoare la adulți și adolescenți”, aprobat prin ordinul Ministerul Sănătății nr.314 din 31.03.2022, conform Dispoziției MS nr.743 din 13.10.2022, au fost organizate 6 ateliere de instruire pentru circa 120 de specialiști din regiunile centru, nord și sud ale țării, precum: medici narcologi, medici urgentiști, medici de familie, medici din secțiile de toxicologie, ATI, UPU, medici din sistemul penitenciar, asistenți sociali și lucrători de la egal la egal din organizații neguvernamentale. 4. 40 centre comunitare de sănătate mintală (CCSM) organizate în cadrul instituțiilor de asistență medicală primară în toate teritoriile administrative de nivel raional și municipal, ceea ce contribuie la accesibilitatea și continuitatea tratamentului pentru persoane cu tulburări de sănătate mintală; 5. Toate CCSM sunt contractate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină (în continuare-CNAM), care au realizat în anul 2022, circa 9 365 consultații la 100 mii locuitori pentru circa 8 352 persoane deservite la 100 mii locuitori. La 01.01.2022 în țară activează 40 centre comunitare de sănătate mintală. Serviciile acestora sunt contractate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină, în anul 2021 în acest scop au fost alocate 73 427 806, 31 MDL. Fortificarea capacităților profesionale a adus la creșterea capacității CCSM din țară să presteze, conform prevederilor HG 55/2012 cu privire la Regulamentul-cadru a Centrului comunitar de sănătate mintală, următoarele servicii medico-psiho-sociale, finanțate din sursele FOAM: - consultative, de intervenție psihoterapeutice, recomandarea și supravegherea tratamentului farmacoterapeutic de susținere, prescrierea medicamentelor compensate, în conformitate cu recomandările de specialitate și a ghidurilor de bună practică; - ghidarea și supervizarea medicilor de familie în implementarea practică a protocoalelor clinice naționale, inclusiv referirea beneficiarilor conform nivelurilor de asistență medicală; - depistarea precoce a tulburărilor specifice de dezvoltare și a disfuncțiilor psihopatologice la copii și adolescenți; - asigurarea incluziunii sociale a persoanelor cu probleme de sănătate mintală prin combaterea stigmei și sensibilizarea comunității în problemele sănătății mintale; - asistență mobilă la domiciliu și de reabilitare prin intermediul echipelor multidisciplinare, inclusive în cazurile urgențelor psihiatrice; - implementarea tehnologiilor performante orientate spre asigurarea securității beneficiarului și a calității serviciilor medicale și sociale (utilizarea standardelor, ghidurilor de tratament și protocoalelor clinice aprobate etc.);
--	--	--	--	--	--

					- colectarea datelor, crearea și gestionarea eficientă a bazelor de date privind serviciile medicale și sociale prestate și prezentarea, în modul și termenul stabilit, a rapoartelor și informațiilor despre activitatea CCSM către ANSP. În anul 2022 (în anul 2021 – 94 371), 108 652 de persoane, au solicitat activ, din inițiativă proprie, serviciile CCSM, ceea ce denotă sporirea încrederii populației în serviciile de sănătate mintală comunitară. Aprobarea anuală și eliberarea medicamentelor compensate integral din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală. Pentru asigurarea tratamentului ambulator al persoanelor afectate de maladii mintale cu evoluție nefavorabilă (demență, schizofrenie, tulburare afectivă bipolară, epilepsie cu tulburări psihice) în lista medicamentelor compensate integral (100%) din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală sunt incluse 18 denumiri comune internaționale (în anul 2018 – 13 DCI); Medicamente psihotrope procurate centralizat din sursele bugetului de stat alocat Ministerului Sănătății în cadrul Programului național de sănătate mintală, eliberate gratuit persoanelor cu tulburări mintale și de comportament, în sumă de 1 740 000 de lei în 2018 cu o creștere la 7 531 237 MDL în 2022. 6. În scopul reducerii gradului de stigmatizare pe motiv de sănătate mintală au fost realizate următoarele activități pe parcursul 2018-2022: - În 2018: Șase persoane cu probleme de sănătate mintală au elaborat și au permis publicarea istoriilor privind experiențele lor personale ca persoane cu probleme de sănătate mintală. Istoriile au fost publicate și mediatizate pe paginproiectului MENSANA www.trimbos.md, pagina web pentru tineret www.diez.md. Pe parcursul anului 2018, proiectul moldo-elvețian MENSANA a asigurat următoarele apariții mass-media cu tematica sănătății mintale și a reformei serviciilor de sănătate mintală: 1. 11 emisiuni TV/radio 2. 30 articole în media online 3. 5 articole în presa scrisă cu suportul proiectului moldo-elvețian MENSANA, MS a lansat platforma informațională https://sanatate-mintala.md, scopul principal fiind creșterea vizibilității CCSM pentru promovarea serviciilor de sănătate mintală și sporirea accesibilității acestora pentru populație În 2019: A fost realizat studiul privind Percepția atitudinii populației asupra fenomenului de stigmă și discriminare față de sănătatea mintală și identificarea factorilor determinanți ai acestei atitudini. Volumul eșantionului a cuprins în total 3087 de respondenți structurați din opt raioane ale țării, (Edinet, Soroca, Leova, Cimișlia, Ungheni, Orhei, Hîncești, Cahul). Cercetarea s-a realizat prin aplicarea chestionarelor la domiciliul respondenților. În comun cu Ministerul Educației și Cercetării elaborat și implementat program pentru copiii din școlile primare pentru dezvoltarea abilităților sociale și emoționale. Programul constă din 14 module (împărțite în mod egal între abilități emoționale și abilități sociale), care sunt implementate între octombrie 2019 și aprilie 2020 în 10 școli primare din trei raioane (Orhei, Nisporeni și Leova). 16 beneficiari au elaborat și permis publicarea istoriilor privind experiențele lor personale ca persoane cu probleme de sănătate mintală. Istoriile au fost publicate și mediatizate. Cu subiectul sănătatea mintală și problemele persoanelor cu tulburări mintale au fost realizate 4 emisiuni TV, 23 articole online și 6 articole în presa scrisă
--	--	--	--	--	---

					În 2020: Cu suportul proiectului moldo-elvețian MENSANA pentru CCSM au fost create pagini de Facebook, elaborate materiale promoționale cu informații actualizate cu privire la programul și contactele centrului, în deosebi important fiind accesibilitatea serviciilor pe timp de pandemie COVID-19; Cu ocazia Zilei mondiale de prevenire a suicidului (10 septembrie 2020), au fost pregătite și distribuite materiale informaționale pentru centrele comunitare de sănătate mintală. A fost distribuit comunicatul de presă cu ultimele date statistice din domeniu a fost publicat un spot promoțional pentru prevenirea suicidului. MENSANA Live - „Sănătatea mintală explicată simplu”, prima sesiune (9 iulie 2020) - eveniment online pentru persoane cu vârste cuprinse între 16 - 60 de ani (activ online). Sesiunea online live a adunat 28 000 de vizualizări pe Facebook, a avut 8 parteneri de postare încrucișată și 3 parteneri media. Podcastul „Sunt bine” - Primul podcast despre sănătatea mintală în Republica Moldova. MS și proiectul MENSANA sunt parteneri informaționali al proiectului, oferind expertiză, informații și experți. În anii 2021-2022: MS cu suportul proiectului MENSANA: Rubrica video ”Bună! Ce faci?” prezintă istoriile persoanelor publice care au trecut prin experiențe legate de sănătatea mintală. În perioada mai – decembrie 2021 au apărut 8 video-uri (Victoria Condrat, Anatol Ștefăneț, Ana Trifan, Bogdan Dascăl, Ionela Hadârcă, Irina Rîngaci, Steluța Andrei, ediție special de Crăciun), care au acumulat un număr total de peste 32 000 de vizualizări pe Facebook și Youtube. Noiembrie – decembrie 2021: rubrica ”Dragă M.”, în colaborare cu platforma moldova.org. Cititorii moldova.org scriu scrisori despre problemele de sănătate mintală cu care se confruntă, iar specialiștii MENSANA răspund. Atât scrisorile, cât și răspunsurile sunt publicate săptămânal. Până la finele anului, au apărut 6 istorii. Rubrica continuă în 2022 În perioada de raportare, MS cu suportul proiectul moldo-elvețian MENSANA a asigurat apariții mass-media cu tematica sănătății mintale și a reformei serviciilor de sănătate mintală 20 emisiuni TV/radio, 40 articole online și 4 articole în presa scrisă. ANSP Realizată 3. În scopul asigurării calității serviciilor acordate pacienților cu probleme de sănătate mintală au fost elaborate și aprobate prin ordinele MS: 4 Protocoalele clinice naționale: - „Tulburări de spectru autist la copil și adult”, ordinul MS nr.343 din 19.03.2019; - „Tulburarea de deficit de atenție/Hiperactivitate ADHD”, ordinul MS nr.142 din 12.02.2020; - „Dementa”, ordinul MS nr.270 din 31.03.2021; - „Tulburări legate de consumul de substanțe noi cu proprietăți psihoactive și stimulatoare (adulți și adolescenți)”, ordinul MS nr.314 din 31.03.2022. 3 Protocoale clinice standardizate pentru medicii de familie: - „Tulburări de spectru autist la copil și adult”, ordinul MSMPS nr.344 din 19.03.2019;
--	--	--	--	--	---

						- „Tulburarea de deficit de atenție/Hiperactivitate ADHD”, ordinul MSMPS nr.142 din 12.02.2020; - „Dementa”, aprobat prin ordinul MS nr.271 din 31.03.2021 1 Ghid de intervenție în urgențe psihiatrice, aprobat prin ordinul MS nr.176 din 28.02.2022. Au fost revizuite și actualizate, conform noilor recomandări ale ghidurilor internaționale de bună practică, bazate pe dovezi științifice: - PCSMF „Schizofrenia. Primul episod psihotic”, aprobat prin ordinul MSMPS nr.653 din 13.07.2020; - PCN „Schizofrenia. Primul episod psihotic”, aprobat prin ordinul MSMPS nr.654 din 13.07.2020; Au fost organizate misiuni de audit clinic în sănătate mintală: - conform Dispoziției MS nr.312-d din 11.04.2022 „Evaluarea comprehensivă a serviciilor de sănătate mintală în spitalele de psihiatrie”; - conform Dispoziției MS nr.359-d din 19.04.2022 „Evaluarea comprehensivă a centrelor comunitare de sănătate mintală și instituțiilor medico-sanitare de asistență medicală primară de nivel municipal și raional”. În scopul asigurării implementării conforme în activitatea practică a Protocolului clinic național „Tulburări legate de consumul de substanțe noi cu proprietăți psihoactive și stimulatoare la adulți și adolescenți”, aprobat prin ordinul Ministerul Sănătății nr.314 din 31.03.2022, conform Dispoziției MS nr.743 din 13.10.2022, au fost organizate 6 ateliere de instruire pentru circa 120 de specialiști din regiunile centru, nord și sud ale țării, precum: medici narcologi, medici urgențiști, medici de familie, medici din secțiile de toxicologie, ATI, UPU, medici din sistemul penitenciar, asistenți sociali și lucrători de la egal la egal din organizații neguvernamentale.
2	Asigurarea drepturilor pacienților din instituțiile psihiatrice	2.2. Elaborarea proiectului Codului sănătății care să includă un capitol privind sănătatea mintală în conformitate cu recomandările internaționale și standardele din domeniul drepturilor omului	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2022	Proiectul Codului elaborat și adoptat	Nerealizată În vederea asigurării drepturilor pacienților din instituțiile psihiatrice au fost elaborate: - proiectul legii privind sănătatea și bunăstarea mintală; - proiectul Programului național privind sănătatea mintală pe anii 2023-2027 și remis la Cancelaria de stat

3	Diminuarea fenomenului de stigmă a persoanelor cu probleme de sănătate mintală în comunitate prin activități de informare	3.1. Desfășurare a unor campanii naționale de comunicare privind beneficiile modelului comunitar al serviciilor de sănătate mintală și de sensibilizare și informare cu privire la domeniul sănătății mintale; promovarea imaginii pozitive a persoanelor cu probleme de sănătate mintală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	Campanii desfășurate anual	Realizată În 2018: Evenimente de psihoeducație ”Brunch pentru minte”. Pe parcursul anului au fost organizate și promovate 4 ateliere pentru publicul larg, cu tematica ”Anxietatea” și ”Tulburările de comportament alimentar”. Au participat circa 250 de persoane. 17 aprilie – 27 aprilie 2018: Campanie de informare ”10 zile – 10 mituri despre sănătatea mintală” desfășurată în rețelele de socializare. În anul 2019 în cadrul atelierelor de educație pentru sănătate mintală au participat 866 de persoane din 20 de comunități din raioane Briceni, Edineț, Ungheni, Orhei, Criuleni, Ștefan Vodă, Taraclia, Vulcănești. În perioada noiembrie-decembrie 2019 au fost organizate o serie de ateliere educaționale privind sănătatea mintală la locul de muncă cu accent sporit pe subiectele arderii profesionale și hărțuirii de la locul de muncă. Timp de 3 zile s-au desfășurat 5 ateliere cu diverse grupuri țintă, inclusiv angajații din sectorul public, implicit specialiști resurse umane și managerii instituțiilor medicale, angajații din sectorul privat, angajații din sistemul penitenciar și publicul larg. La 9 octombrie 2020 cu ocazia Zilei internaționale a Sănătății mintale a fost organizată la Parlament masa rotundă cu genericul „Investiții sustenabile în domeniul sănătății mintale comunitare”,. Evenimentul a avut drept scop prezentarea situației actuale din sistemul de sănătate mintală în Republica Moldova, mecanismul de finanțare și investițiile curente. Cu ocazia Zilei mondiale a sănătății mintale cu tematica ”Să protejăm sănătatea mintală: e timpul pentru investiții” au fost elaborate spoturi video cu specialiști și beneficiari din centrele comunitare de sănătate mintală (Anenii Noi, Briceni, Sîngerei, Cimișlia) Cu ocazia Zilei mondiale de prevenire a suicidului (10 septembrie), în perioada 09 – 23 septembrie 2021, lansată linia de asistență online pentru persoane aflate în situații de risc psio-emoțional pe adresa electronică zece.septembrie@gmail.com au parvenit circa 40 de scrisori, la care au răspuns în privat specialiștii în sănătate mintală. Octombrie – decembrie 2021: rubrica ”Internetul’ grăiește despre sănătatea mintală” la emisiunea online ”Internetul’ grăiește”. Timp de 2 luni, experți în sănătatea mintală și beneficiari au discutat despre subiect, cu accent pe promovarea centrelor comunitare de sănătate mintală. Rubrica a fost avut circa 68 000 de vizualizări pe rețelele de socializare.
---	---	---	--	-----------	----------------------------	---

Obiectivul VI: Reducerea morbidității prin boli transmisibile

Ținta strategică A: Rată redusă a transmiterii HIV și a infecțiilor cu transmitere sexuală (ITS), precum și a mortalității asociate cu HIV

Indicatori de rezultat:

Sporirea gradului de respectare a confidențialității persoanelor cu statut HIV pozitiv

Reducerea cazurilor noi de infectare cu HIV, cu viruși hepatici, cu tuberculoză și de boli condiționate de calitatea apei

Extinderea acoperirii cu tratament antiretroviral gratuit

Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1.	Realizarea politicii de stat în domeniul prevenirii și	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării	Ministerul Sănătății, Muncii și	2020	1. Numărul de persoane infectate cu HIV/SIDA, cu date dezagregate pe sexe,	Realizată Ministerul Sănătății În anul 2021, în Republica Moldova au fost înregistrate 797 de cazuri noi HIV+, dintre care 161 - în teritoriile de est ale țării; cumulativ, de la începutul epidemiei până la 31 decembrie 2021 în țară au fost înregistrate 15,177 cazuri HIV+. Printre cazurile înregistrate în anul 2020 – 58% sunt bărbați,

	controlului HIV/SIDA și ITS pe anii 2016–2020	ii Programului național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală pentru anii 2016–2020 și a Planului de acțiuni pentru realizarea acestuia	Protecției Sociale; Biroul Național de Statistică	vârste și grupuri sociale 2. Rata deceselor per ani 3. Căile principale de transmitere a HIV/SIDA per ani 4. Factori agravanți ai transmiterii HIV/SIDA, cu date dezagregate pe sexe, vârstă, persoane-cheie și ani 5. Procentul consumatorilor de droguri injectabile, acoperiți cu servicii de prevenire în cadrul programelor de reducere a riscurilor 6. Prevalența HIV printre consumatorii de droguri injectabile 7. Aria de acoperire cu tratament a persoanelor infectate cu HIV sau bolnave de SIDA în mediile urban și rural 8. Numărul de pacienți supuși tratamentului, cu date dezagregate pe sexe, vârstă și grupuri sociale per an 9. Rata ITS 10. Incidența ITS 11. Numărul persoanelor afectate de ITS, cu date dezagregate pe sexe, vârstă și grupuri sociale	47% - sunt din mediul urban. Majoritatea persoanelor depistate cu infecția HIV sunt persoane tinere de vârstă reproductivă, sexual active. Incidența infecției cu HIV la 100 000 populație, în segmentul de vârstă 0-39 ani, a constituit 21,42 cazuri (a. 2020 - 18,19), în segmentul de vârstă 15-24 ani – 12,24 cazuri (a. 2020 - 13,96) iar în segmentul de vârstă 40 ani și mai mult 18,06 cazuri (a. 2020 -15,25). Pe parcursul anului 2021 au fost înregistrate 326 decese printre persoanele HIV+, din care 100 - în teritoriile din stânga Nistrului (340 în a. 2020, inclusiv 77 – în stânga Nistrului), cu vârstă medie la momentul decesului de circa 45,8 ani. Numărul de ani trăiți din momentul stabilirii statutului HIV+ al persoanelor decedate în 2021 a fost de 6,0 ani (5,4 în dreapta Nistrului și 7,3 – în teritoriile din stânga Nistrului). În anul 2021, din numărul total de decese printre persoanele HIV+ a căror cauză este clar stabilită, 45,3% pot fi considerate decese HIV asociate, printre acestea 28,3% sunt cauzate de tuberculoză. Căile și factorii de transmitere a infecției cu HIV în 2021 au fost determinate la 557 (69,88%) cazuri noi din teritoriile RM, comparativ cu 454 (67,26%) cazuri înregistrate în a.2020. Conform datelor ”Fișei privind notificarea și anamneza epidemiologică a cazului nou infecția cu HIV” (Formular SIDA Nr.058-1/e) și datelor prezentate de Centrul de profilaxie și control HIV/SIDA și bolilor infecțioase, or. Tiraspol, în 2021 calea de transmitere heterosexuale a fost determinată în 491 (88,15%). Prevalența estimată pentru consumatori injectabili de opiacee este de circa 47% din numărul estimat de consumatori de droguri injectabile, ceea ce constituie aproximativ 12 920 persoane. Conform Protocoalelor Clinice Naționale în domeniul HIV (Ordin nr. 163 din 07.02.2018 “Cu privire la aprobarea Protocolului clinic național „Infecția cu HIV la adult și adolescent”” și Ordinului nr. 165 din 07.02.2018 „Cu privire la aprobarea Protocolului clinic național Infecția cu HIV la copil 0-10 ani”) toți pacienții cu HIV sunt tratați indiferent de stadiul bolii și la orice nivel al CD4.Pe parcursul anului 2021 în TARV au fost incluse primar 804 persoane, 389 persoane au reinițiat tratamentul, au abandonat tratamentul 522 persoane și 178 persoane din cele în TARV au decedat. Astfel, la sfârșitul anului 2021 în TARV se aflau 7.267 persoane HIV+, cu 457 mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2020 La finele anului 2021 rata aderenței la TARV după 12 luni de la inițiere a constituit circa 81% comparativ cu anul precedent (79%). Cea mai mare rată de aderență la TARV după 12 luni de la inițierea tratamentului în perioada 2010-2021 a fost în anul 2010 și a constituit 88%. Aderența la tratamentul ARV în anul 2021 a crescut comparativ cu anul precedent, atât după 12, cât și după 24 și 60 de luni comparativ cu anul precedent. Totodată acoperirea cu tratament profilactic complet pentru prevenirea transmiterii infecției HIV de la mamă la făt constituie 90,7%, cu diferențe neesențiale între regiunile din Dreapta și Stânga Nistrului: 90,8% în teritoriile din dreapta Nistrului și 86,4% - în cele din stânga Nistrului. Incidența infecției cu HIV la 100 000 populație în a.2021 a constituit 19,88 cazuri (a.2020-16,83), inclusiv în teritoriile din dreapta Nistrului 17,95 cazuri (a.2020-15,95) și în teritoriile de Est – 34,47 cazuri (a.2020-30,0).
--	---	---	---	---	--

				12. Rata de prevenire a infectării cu HIV și cu ITS	În perioada de referință a sporit incidența infecției cu HIV la 100 000 populație în mun. Chișinău, de la 13,45 cazuri în a.2020 la 17,77 cazuri în 2021, respectiv, mun. Balți- de la 21,74 cazuri la 30,96 cazuri, or. Tiraspol- de la 25,44 cazuri la 34,88 cazuri; raioanele: Cimișlia- de la 20,48 cazuri la 40,95 cazuri, Basarabeasca- de la 25,0 cazuri la 39,29 cazuri, Șoldanești- de la 21,98 cazuri la 29,31 cazuri, Florești de la 11,68 cazuri la 26,86 cazuri, Ialoveni- de la 22,59 cazuri la 26,52 cazuri, Ștefa-Vodă- de la 14,41 cazuri la 21,62 cazuri, Telenești- de la 8,45 cazuri la 21,13 cazuri, Călăraș- de la 18,29 cazuri la 20,90 cazuri, Ocnița- de la 18,89 cazuri la 20,78 cazuri, Dubăsari(Coșnița)- de la 2,86 cazuri la 20,02 cazuri, Orhei- de la 16,93 cazuri la 19,35 cazuri în 2021, Cahul- de la 14,51 cazuri la 17,73 cazuri, Drochia- de la 11,69 cazuri la 17,53 cazuri, Briceni- de la 12,6 cazuri la 16,8 cazuri, Anenii Noi- de la 14,46 cazuri la 15,66 cazuri, Fălești- de 9,97 cazuri la 15,51 cazuri, Dondușeni- de la 9,59 cazuri la 14,38 cazuri, Glodeni de la 8,52 cazuri la 13,63 cazuri, Comrat de la 7,02 cazuri la 12,63 cazuri, Edineț de la 5,05 cazuri la 10,11 cazuri, Vulcănești- de la 4,08 cazuri la 8,16 cazuri, Slobozia- de la 39,94 cazuri la 54,47 cazuri, Rîbnița- de la 33,85 cazuri la 41,21 cazuri și Grigoriopol- de la 17,98 cazuri la 28,26 cazuri. Totodată, s-a redus incidența or. Bender de la 26,79 cazuri la 25,68 cazuri; raionul Dubăsari- de la 45,79 cazuri la 16,35 cazuri, Cantemir- de la 22,83 cazuri la 17,94 cazuri, Sîngerei- de la 21,88 cazuri la 16,41 cazuri, Hîncești- de la 15,17 cazuri la 13,49 cazuri, Rezina- de la 16,03 cazuri la 12,03 cazuri, Căușeni de la 26,86 cazuri la 11,19 cazuri, Soroca- de la 11,06 cazuri la 9,05 cazuri, Rîșcani- de la 21,05 cazuri la 6,02 cazuri, Taraclia- de la 9,26 cazuri la 4,63 cazuri, Ceadr-Lunga- de la 6,07 cazuri la 3,03 cazuri și Dubăsari de la 45,79 cazuri la 16,35 cazuri. În anul 2021, cea mai înaltă morbiditate prin infecția cu HIV s-a înregistrat în Cimișlia- 40,95 la 100 000 populație, respectiv, Basarabeasca- 39,29, mun. Balți- 30,96, Șoldănești- 29,31, Florești- 26,86, Ialoveni- 26,52, Ștefa-Vodă- 21,62, Telenești- 21,13, Călărași- 20,90, Ocnița- 20,78, Dubăsari(Coșnița)- 20,02, Orhei- 19,35, Chișinău- 17,77, Cahul- 17,73, Drochia- 17,53, Briceni- 16,8, Anenii Noi- 15,66, Fălești- 15,51, Dondușeni- 14,38, Glodeni- 13,63, Comrat- 12,63, Edineț- 10,11, Vulcănești- 8,16, Slobozia- 54,47, Rîbnița- 41,00, Tiraspol- 34,88 și Grigoriopol- 28,26. Situație stabilă a morbidității este înregistrată în Ungheni- 17,99 în anul 2020 și 17,99 în anul 2021, Criuleni- 16,36 în anul 2020 și 16,36 în anul 2021, Leova- 15,39 în anul 2020 și 15,39 în anul 2021, Strășeni- 9,78 în anul 2020 și 9,78 în anul 2021 și Nisporeni 3,09 în anul 2020 și 3,09 în anul 2021. Se manifestă o creștere a incidenței infecției cu HIV în localitățile rurale, de la 17,48 cazuri în 2020 la 19,18 cazuri în 2021 și în localitățile urbane de la 16,07 cazuri la 20,7 cazuri, respectiv. Majoritatea persoanelor depistate cu infecția HIV sunt persoane tinere de vârstă reproductivă, sexual active. Incidența infecției cu HIV la 100 000 populație, în segmentul de vârstă 0-39 ani, a constituit 21,42 cazuri (a. 2020- 18,19), în segmentul de vârstă 15-24 ani – 12,24 cazuri (a. 2020-13,96) iar în segmentul de vârstă 40 ani și mai mult 18,06 cazuri (a. 2020-15,25). Se manifestă o reducere infecției cu HIV în segmentul de vârstă 15-24 ani, de la 13,96 la 100000 populație în 2020 la 12,24 în 2021 și o creștere a incidenței în segmentul de vârstă 0-39 ani, de la 18,19 la 21,42 și în segmentul de vîrstă 40< de la 15,25 la 18,06, respectiv. Cota cazurilor noi de infecție HIV în anul 2021 la persoane de gen masculin a constituit 58,22% iar la persoane de gen feminin 41,78 % (a. 2020 - 58,20% și 41,80 %, respectiv). Incidența infecției cu HIV a crescut printre bărbați de la 20,47 la 100 000 populație în 2020 la 24,16 în 2021 și printre femei de la 13,50 la 15,94, respectiv.
--	--	--	--	--	---

					Pe parcursul anului 2021 au fost efectuate 223.124 testări la infecția cu HIV, inclusiv 191.275 de testări – prin intermediul serviciului medical primar și specializat (33.399 – la inițiativa prestatorilor de servicii medicale în clinici și unități medicale de urgență, 33.898 teste în serviciul de îngrijiri medicale antinatale, 2.912 teste în instituțiile antituberculoză și 121.066 – în alte instituții medicale) și 31.849 teste în ONG active în domeniu. În contextul sporii accesibilității la testare a grupurilor cheie (PCID, LS, BSB) și a creșterii accesului grupurilor cu risc sporit de infectare cu HIV la serviciile de consiliere, ONG-urile implicate în activitățile de prevenire HIV au oferit servicii de testare comunitară în baza testelor rapide pe fluid oral și sânge capilar. Conform rapoartelor ONG-urilor active în domeniu și statisticii administrative, pe parcursul anului 2021 au fost testați la HIV: • UDI – 9.494 persoane (8.841 în 2020) din ele confirmate și luate în evidență medicală 11 persoane (22 în 2020); • LSC – 5.872 persoane (5.298 în 2020) din ele confirmate și luate în evidență medicală - 1 persoană (26 în 2020); • BSB – 4.438 persoane (2.894 în 2020) din ele confirmate și luate în evidență medicală 16 persoane (28 în 2020). Cât ține de testarea la HIV în sistemul penitenciar, în conformitate cu datele Direcției Medicale a Administrației Naționale a Penitenciarelor și a datelor prezentate de Centrul SIDA de la Tiraspol, pe parcursul anului 2021 au fost testați la HIV 3.967 deținuți din instituțiile penitenciare din dreapta Nistrului și 628 în cele din stânga Nistrului. Totodată, Raportul de implementare a Hotărârii Guvernului nr. 1164 din 22.10.2016 privind aprobarea programului național de prevenire și control al infecției HIV_SIDA și ITS pentru anului 2021, poate fi accesat la următorul link: https://ms.gov.md/informatie-de-interes-public/rapoarte/rapoarte-de-activitate/ Notă : Ce ține de Raportul asupra Programului național de prevenire a infecției HIV/SIDA pentru anul 2022 - va fi la sfârșitul lunii martie. BNS BNS diseminează date statistice cu privire la indicatorul de monitorizare a PNADO: persoanele infectate cu HIV în baza informației privind numărul purtătorilor virusului imunodeficienței umane (HIV), inclusiv care suferă de maladia SIDA, date dezagregate pe sexe, grupe de vârstă și în profil teritorial, în baza informațiilor furnizate de către Agenția Națională de Sănătate Publică (ANSP) conform Programului anual de lucrări statistice (PLS). Pe pagina web oficială a BNS https://statistica.gov.md: aceste date sunt diseminate trimestrial și anual în Banca de date la compartimentul Societatea și condițiile sociale > Ocrotirea sănătății > Morbiditatea populației
Ținta strategică B: Rata redusă a tuberculozei, a hepatitei, a bolilor condiționate de apă și a altor boli transmisibile Indicator de rezultat: <i>Descreșterea ratei mortalității în rândul persoanelor bolnave de tuberculoză, de hepatită, de boli condiționate de apă și de alte boli transmisibile</i>					

Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
	Realizarea politicii de stat privind controlul și combaterea tuberculozei, a hepatitei, a bolilor condiționate de apă, precum și a altor boli transmisibile	1.3. Includerea valorilor numerice pentru incidența tuberculozei, cu dezagregare a corespunzătoare a datelor pe criterii de sex și statut social	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (Consiliul coordonator al Programului); Compania Națională de Asigurări în Medicină; administrația publică locală	2018–2022	Raportul anual de progres	Realizată MS Rapoartele anuale de progres pot fi accesate la următorul link: https://ms.gov.md/informatie-de-interes-public/rapoarte/rapoarte-de-activitate/ Raport de realizare a Hotărârii Guvernului nr. 1160 din 20.10.2016 privind Programul național de control al tuberculozei pentru anii 2016-2020, perioada de implementare anii 2018 – 2020; Raportul privind progresul atins în implementarea prevederilor Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025 perioada de implementare anul 2020; CNAM În scopul depistării active a tuberculozei și cancerului pulmonar din fondul măsurilor de profilaxie al CNAM au fost alocate mijloace financiare în sumă de 2.638,2 mii lei, după cum urmează: ☐ 1.485,0 mii lei - direcționați pentru finanțarea realizării a 4 proiecte de profilaxie TB în rândul populațiilor cheie afectate și creșterea complianței la tratament TB DS și TB MDR. În cadrul proiectelor au fost examinate radiologic 4037 persoane din 6 raioane ale țării (Soroca, Călărași, Nisporeni, Criuleni, Orhei, Basarabeasca). Urmare a acestor examinări au fost depistate 35 cazuri de tuberculoză care, ulterior, au fost incluse în tratament, fapt ce a contribuit la micșorarea riscului de îmbolnăvire în rândul populației generale; ☐ 1.153,2 mii lei - direcționați pentru realizarea screening-ului pulmonar prin radiografie digitală mobilă. Astfel, 13.485 persoane din localitățile rurale din grupele cu risc și vigilență sporită privind tuberculoza și cancerul pulmonar din raioanele Edineț, Soroca, Singerei, Criuleni, Briceni, Ocnița, Orhei, Ungheni, Cahul, Călărași, Strășeni, Ialoveni, Hîncești, Anenii Noi, Căușeni au fost examinate profilactic la complexul radiologic digital mobil. Numărul persoanelor cu suspiecții la patologie, urmare a realizării screening-ului prin radiografie pulmonară, a constituit 1.613 de persoane
10. Domeniul de intervenție: Dreptul la muncă și protecție socială Obiectivul I: Existența unei forțe de muncă durabile și diversificate Ținta strategică A : Un nivel sporit al ocupării și o remunerare egală pentru o muncă de valoare egală Indicatori de rezultat: <i>Scăderea exodului forței de muncă în domeniile medical și al educației</i> <i>Creșterea ratei de angajare în rândul migranților, al tinerilor, al femeilor rom, al persoanelor cu dizabilități, al persoanelor în etate și al celor din mediul rural</i> <i>Reducerea ratei șomajului în rândul tinerilor ce aparțin minorităților naționale</i> <i>Creșterea ratei de acoperire a plăților din domeniul protecției sociale pentru asigurarea unui nivel de trai decent</i> <i>Sporirea gradului de asigurare cu locuințe sociale dotate a tinerilor, a persoanelor cu dizabilități, a familiilor de etnie romă și a familiilor numeroase</i>						
Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022

1	Sporirea posibilităților de ocupare pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă	1.1. Prestarea serviciilor de angajare, întreprinder ea măsurilor de ocupare a forței de muncă în conformitate cu necesitățile individuale ale persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă	Minister ul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Minister ul Educației , Culturii și Cercetări i	2018– 2022	1. Planurile anuale de acțiuni pentru ocuparea forței de muncă elaborate și aprobate; numărul de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă 2. Actele normative naționale privind securitatea și sănătatea în muncă aliniate la standardele internaționale din domeniu 3. Numărul de șomeri beneficiari ai serviciilor de angajare 4. Măsuri active de ocupare a forței de muncă și de plasare în câmpul muncii 5. Rata de ocupare, cu date dezagregate pe vârste, sexe și medii urban/rural (%) 6. Rata șomajului, cu date dezagregate pe vârste, sexe și medii urban/rural (%) 7. Ponderea persoanelor cu dizabilități plasate în câmpul muncii din numărul total de șomeri cu dizabilități înregistrați; disparitatea salarială dintre sexe (%) 8. Ponderea tinerilor care nu lucrează, nu învață și nu sînt încadrați în programe	MMPS Realizată. 1. Anual de către ANOFM sunt elaborate Planuri de acțiuni privind ocuparea forței de muncă, care sunt aprobate de către MMPS, în care sunt stabilite obiective și care urmează a fi realizate din contul bugetului ANOFM prevăzut pentru anul respectiv. Pe parcursul a.2022 prin intermediul subdiviziunilor sale teritoriale, ANOFM a înregistrat 66738 persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, dintre care 10964 persoane au beneficiat de servicii de ghidare în carieră, 25659 de servicii de intermediere, 5900 persoane au participat la activități de recrutare. 2. Directiva 1999/92/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 1999 privind cerințele minime pentru îmbunătățirea protecției sănătății și securității lucrătorilor expuși unui potențial risc în medii explozive a cincisprezecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE] transpusă prin HG nr. 12/2022. 3. Pe parcursul anului 2022, au fost înregistrați 35002 șomeri noi (sau 52,4% șomeri din totalul persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă). Odată cu introducerea noilor măsuri active s-a înregistrat o creștere a numărului de persoane în căutarea unui loc de muncă de la 62,7 mii persoane în a.2019 la 66,7 mii persoane în a.2022. De servicii de intermediere a muncii au beneficiat în a.2019 – 22,9 mii persoane, în a.2022 – 25,6 mii persoane. La fel a fost în creștere și numărul absolvenților de cursuri de formare profesională în a.2019 fiind de 868 persoane și de 1040 persoane în a.2022 În perioada anului 2022 au fost înregistrați 35003 șomeri noi, 23% dintre ei au fost angajați, plus 6815 șomeri aflați deja în evidență - 5,8% au fost angajați. Înregistrați cu statut de șomer – 2565 tineri cu vârsta cuprinsă între 16 – 24 ani – 25,8% dintre ei angajați 4. Din totalul de șomeri înregistrați: - 2064 persoane au participat la măsuri active (cca.6%), dintre care la formare profesională – 1385 persoane, 416 – subvenționarea locurilor de muncă, 216 persoane la stimularea mobilității forței de muncă, ș.a. Dintre tinerii cu vârsta 16 – 24 ani cu statut de șomer – 23% au fost antrenați în măsuri de formare profesională.
---	---	---	--	---------------	--	--

					de formare profesională	
2	Elaborarea programelor specializate pentru soluționarea problemei asigurării cu locuințe sociale a tinerilor, a persoanelor cu dizabilități, a familiilor de etnie romă și a familiilor numeroase	2.1. Evaluarea necesităților de suport pentru oferirea de locuințe sociale tinerilor, persoanelor cu dizabilități, familiilor de etnie romă și familiilor numeroase	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2022	1. Necesități de suport evaluate 2. Programele specializate elaborate și implementate	În curs de realizare Bălți 1. În vederea acordării Serviciului ”Locuință protejată” au fost realizate următoarele: - Evaluări inițiale ale potențialilor beneficiari - 1; - Revizuirea Planului individualizate de asistență- 5; - Acordarea serviciilor în conformitate cu planurile individualizate de asistență de către specialiștii Serviciului social “Locuință protejată” - 10; - Consilierea și informarea beneficiarilor - 64; - Acordarea sprijinului în rezolvarea unor situații de criză ale beneficiarilor - 7; - Sprijinirea beneficiarilor pentru desfășurarea activităților de timp liber conform potențialului și preferințelor proprii-20; - Îmbunătățirea relațiilor dintre beneficiarii plasați în aceeași locuință și relațiile acestora cu comunitatea-15; - La moment sunt plasați în serviciu 5 beneficiari. 2. Programe specializate elaborate și implementate – 0. Sîngerei 36 de apartamente sociale sunt distribuite tinerilor specialiști – 16, persoanelor cu dizabilități severe – 2; familiilor cu copii cu dizabilități severe – 2; familiilor cu 3 și mai mulți copii - 14 ; tineri care au avut statut „copil orfan” până la împlinirea vârstei majoratului – 2;

11. Domeniul de intervenție: Drepturile copilului						
Obiectivul I: Protecția copilului						
Ținta strategică A: Rata copiilor separați de familie și numărul de copii plasați în instituții rezidențiale, diminuate						
N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Asigurarea condițiilor necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial	Prevenirea separării copilului de familie	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;	2018–2022	1. Capacități consolidate ale autorităților tutelare locale și teritoriale în exercitarea atribuțiilor lor funcționale 2. Procesul de luare a deciziilor privind separarea copilului de familie, uniformizat 3. Sistemul de prestații sociale pentru susținerea familiei și	Realizată. MMPS 1.1. În perioada 04 – 05 mai 2022, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în colaborare cu Asociația Obștească ”Parteneriate pentru fiecare copil”, în scopul dezvoltării serviciilor de plasament de tip familial pentru copiii neînsoțiți, originari din Ucraina, care necesită asistență și protecție pe teritoriul Republicii Moldova a organizat instruirea cu genericul ”Îngrijirea și asistența copiilor neînsoțiți – refugiați din Ucraina”. Instruirea a avut drept scop formarea unui grup de specialiști din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială, care și-au oferit disponibilitatea de a lua în plasament copiii neînsoțiți – originari din Ucraina, în calitate de formatori - resursă pentru serviciile de tip familial și anume Serviciul social ”Asistență Parentală Profesionistă” și Serviciul social ”Casă de Copii de tip Familial”. 1.2. La data de 8, 13 și 29 septembrie 2022, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în cooperare cu Inițiativa Globală Changing the Way We Care (CTWWC) a organizat 3 Forumuri regionale dedicate prezentării raportului consolidat de evaluare a situației copiilor

			Ministerul Afacerilor Interne; administrația publică locală	protecția copilului, eficientizat 4. Rețeaua de servicii sociale în sprijinul familiilor cu copii în risc de separare, inclusiv a serviciilor de intervenție timpurie, dezvoltată	plasați în instituțiile rezidențiale, cu scopul de a continua dezinstituționalizarea copiilor și de a trasa sarcini concrete pentru dezvoltarea și consolidarea rețelei de servicii sociale necesare în acest context. 1.3. La data de 01 decembrie 2022, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a organizat atelierul de instruire pentru toți specialiștii din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială privind utilizarea Instrucțiunilor de completare a Raportului statistic (anual) nr. 103 – ”Copiii aflați în situație de risc și copii separați de părinți”. 1.4. În perioada 7-9 octombrie 2022, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a participat la Școala de toamnă cu genericul “Pentru fiecare copil” organizată în comun cu Organizația Parteneriate pentru fiecare copil, în cadrul căreia au participat asistenții parentali profesioniști, copiii aflați în plasament, precum și specialiștii responsabili de prestarea Serviciului asistență parentală profesionistă (APP) din raioanele Căușeni, Dondușeni, Orhei și Ocnița. Evenimentul a făcut parte dintr-un șir de activități, desfășurate începând cu luna aprilie curent, menite să consolideze serviciul APP în Moldova, astfel încât copiii în situație de risc, inclusiv copiii separați de părinți sau neînsoțiți, refugiați din Ucraina, să poată beneficia de căldură și protecția unei familii. În cadrul școlii, specialiștii implicați în prestarea APP, au beneficiat de un program complex de instruire axat pe răspunsul adecvat și profesionist la necesitățile copiilor trecuți prin diverse traume, inclusiv cea cauzată de război. Copiii, la rândul lor, au fost implicați în diverse activități instructiv-educative creându-li-se oportunități de socializare și recreere. 1.5. În cadrul campaniei informaționale „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen” la 30 noiembrie, 7 și 9 decembrie 2022 Ministerul Muncii și Protecției Sociale a participat în calitate de formator în cadrul atelierelor cu tematica „Măsuri de reducere a vulnerabilității fetelor față de violența din spațiul digital”. Scopul sesiunilor a fost familiarizarea specialiștilor din domeniul protecției drepturilor copilului cu riscurile asociate expunerii copiilor, în special fetelor în spațiul digital, precum și măsurile de identificare, raportare și răspuns prompt și corespunzător, centrat la cazurile de violență asupra copilului, pe asigurarea principiului interesului superior al copilului. 2. Realizat. 1.1. A fost aprobat ordinul comun al ministrului muncii și protecției sociale și ministrului afacerilor interne 34/169 din 22.04.2022 privind unele măsuri de implementare a Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 14 din 14 aprilie 2022; 1.2. A fost aprobat ordinul ministrului muncii și protecției sociale nr. 36 din 05.05.2022 cu privire la aprobarea modelului actului de evaluare rapidă a interesului superior al copilului aflat în situație de risc, venit de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina. 1.3. Prin ordinul comun nr. 96/1006/1158 din 25.11.2022 al ministrului muncii și protecției sociale, ministrului sănătății și ministrului educației și cercetării au fost aprobate Fișa de observare a bunăstării copilului, Fișa de evaluare a bunăstării copilului și Fișa de planificare a acțiunilor pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului. Prin Ordinul Ministrului Muncii și Protecției Sociale nr. 112 din 16.12.2022 au fost aprobate Instrucțiunile pentru completarea Raportului statistic anual nr. 103 ”Numărul copiilor aflați în situație de risc și copiilor separați de părinți”.
--	--	--	---	--	--

					3.1 Este important de subliniat că în anul 2020 Guvernul a aprobat Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor pentru unele categorii de copii și tineri, care are drept scop îmbunătățirea situației materiale a copiilor rămași temporar fără ocrotire părintească și rămași fără ocrotire părintească, precum și a tinerilor care până la împlinirea vârstei de 18 ani dețineau acest statut. Regulamentul stabilește următoarele tipuri de indemnizații: - indemnizație unică la absolvirea școlii de tip internat (5000 lei); - indemnizație lunară pentru întreținere (cuantum egal cu minimum de existență); - indemnizație lunară pentru locațiunea locuinței (500 lei); - indemnizație unică pentru efectuarea cercetărilor, editarea tezei și lucrării de diplomă în ultimul an de studii (500); - indemnizație unică la absolvirea instituției de învățământ (10000). 3.2. Pe parcursul anilor 2019 – 2022 a fost majorat cuantumul indemnizației zilnice pentru copiii plasați în serviciile de asistentă parentală profesionistă, casă de copii de tip familial, tutelă/curatelă, casă comunitară pentru copii în situație de risc și centrul de plasament pentru copii separați de părinți (HG 378/2018). Astfel, acestea pentru anul 2022 au constituit: - în zilele obișnuite 15 lei; - în ziua de naștere a copilului 129 lei; - în zilele de sărbătoare 92 lei. 3.3. În scopul implementării Programului Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia, precum și în vederea consolidării sistemului de protecție a copilului, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a semnat la data de 05 august 2022 un Memorandum de colaborare cu Fondul Națiunilor Unite Moldova (Unicef) trasând pentru următoarele 12 luni mai multe acțiuni, printre care menționăm: 1. Finanțarea Serviciului social „Sprijin pentru familiile cu copii (vor fi alocate în acest sens 100 mln. lei și se preconizează că de ajutorul bănesc din cadrul acestui serviciu vor beneficia 25 000 de familii); 2. Majorarea cuantumului indemnizației lunare pentru copiii plasați în Serviciile sociale ”Asistență parentală profesionistă” și ”Casă de copii de tip familial” până la 2074,6 lei/lunar, sumă care constituie cuantumul minimului de existență stabilit pentru copii de către Biroul Național de Statistică pentru anul 2021; 3. Oferirea suportului financiar suplimentar pentru asistenții parentali profesioniști și părinți-educatori din cadrul Serviciilor sociale ”Asistență parentală profesionistă” și ”Casă de copii de tip familial” (1000 lei/lunar); 4. Finanțarea creării și funcționării a 20 de servicii ”Asistență parentală profesionistă” noi pentru plasamentul copiilor aflați în situație de risc, precum și a copiilor refugiați din Ucraina; 5. Susținerea financiară suplimentară a asistenților sociali comunitari (1000 lei/lunar); 6. Susținerea financiară suplimentară a personalului din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială care sunt implicați în gestionarea crizei de refugiați, în special după orele de lucru și pe parcursul nopții (1000 lei/lunar); 7. Susținerea financiară suplimentară a specialiștilor în domeniul protecției drepturilor copiilor / specialiștilor în domeniul protecției familiilor aflate în situație de risc din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială (1000 lei/lunar).
--	--	--	--	--	---

					3.4. Au fost operate modificări în Legea nr. 315/2016 privind prestațiile sociale pentru copii și în Hotărârea Guvernului nr. 1478/2022 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii pentru a reglementa dreptul, cuantumul și modalitatea de stabilire și achitare a indemnizației lunare pentru toți copiii până la vârsta de 2 ani în cuantum de 1000 lei. 3.5. În luna Decembrie 2022 au fost operate modificări în HG nr. 1478/2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii, prin care a fost majorat cuantumul indemnizației unice la nașterea copilului. Astfel, începând cu 01 ianuarie 2023, cuantumul acestei indemnizații constituie 10932 lei. 4. Serviciul social de sprijin pentru familii cu copii continuă a fi prestat în toate UAT ale republicii. În scopul implementării Programului Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia, precum și în vederea consolidării sistemului de protecție a copilului, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a semnat la data de 05 august 2022 un Memorandum de colaborare cu Fondul Națiunilor Unite Moldova (Unicef) trasând pentru următoarele 12 luni mai multe acțiuni, printre care menționăm și finanțarea Serviciului social „Sprijin pentru familiile cu copii (vor fi alocate în acest sens 100 mln. lei și se preconizează că de ajutorul bănesc din cadrul acestui serviciu vor beneficia 25 000 de familii). MAI Procesul de cooperare dintre membrii echipei multidisciplinare în asigurarea protecției drepturilor copiilor victime sau potențiale victime ale infracțiunilor sau contravențiilor este una din prioritățile activității Poliției pe domeniul siguranță copii. Către consiliile raionale, municipale și locale pentru protecția drepturilor copilului (H.G. nr. 409/1998 privind aprobarea Regulamentului Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului) de către salariații Poliției au fost expediate – 103 prezentări privind cazurile de încălcare a drepturilor copiilor, cazurile copiilor delincvenți și ale părinților ce nu-și îndeplinesc obligațiunile părintești, din ele fiind examinate – 36. Către Comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate (HG nr.7/2016 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate) au fost expediate 145 demersuri, dintre care fiind examinate doar 71 cazuri. În adresa Autorității tutelare teritoriale, au fost expediate 207 demersuri cu privire la necesitatea stabilirii unei măsuri destinate copiilor cu comportament deviant (art.11 al Legii nr.299/2018), din ele fiind examinate 49 cazuri. Totodată, au fost expediate 3726 sesizări/prezentări/demersuri în adresa APL/ATL, examinate fiind 2204, 107 sesizări în adresa instituțiilor de învățământ, dintre care fiind examinate 65 și 83 înștiințări expediate în adresa altor instituții, 19 cazuri din ele fiind examinate. Urmare sesizărilor efectuate, de comun cu autoritatea tutelară locală, au fost plasați 492 copii în instituții de plasament, dintre care 357 - în regim de urgență și 135 în regim planificat. În scopul asigurării executării Legii nr.140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți și a HG nr.270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatarei și traficului, au fost organizate și desfășurate 2320 vizite la domiciliu și activități de verificare a condițiilor locative în cadrul echipelor multidisciplinare, de comun cu:
--	--	--	--	--	---

					- angajații serviciilor de asistență socială – 2017; - direcțiile de învățământ sau instituții de învățământ – 151; - centrele medicilor de familie – 152. Totodată, s-a participat la 3078 ședințe pentru abordarea problemelor din comunitate pe domeniul siguranță copii, Cât privește documentarea cazurilor de încălcare a legislației cu privire la protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, pentru încălcarea prevederilor din Legea nr.140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, conform prevederilor art.65 din CC, în perioada anului 2022, au fost întocmite 7 procese-verbale cu privire la contravenție. MEC În anul 2022, Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică a demarat un program de suport pentru părinții copiilor cu cerințe educaționale speciale și dizabilități. Astfel, au fost organizate 11 webinare on-line la care a participat continuu un grup de circa 40 părinți. Printre tematicile abordate: Starea de bine a părintelui - element cheie în asigurarea stării de bine a copilului; cum să răspundem nevoilor copilului; Disciplina pozitivă și comunicarea empatică; Valorificarea parenting-ului pozitiv în educația copiilor; Procesul de evaluare a copilului – demers în stabilirea măsurilor de intervenție pentru copil; Planul educațional individualizat – instrument de organizare și realizare coordonată a procesului educațional pentru elevul cu cerințe educaționale speciale; Crearea mediului educațional incluziv; Organizarea procesului educațional individualizat etc. Cu sprijinul Proiectului „Asistență psihologică și orientare în carieră pentru copiii refugiați”, implementat de către Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică, finanțat cu sprijinul Ministerului Federal German pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (BMZ), Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare și Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), s-au implementat măsuri de asigurare a dreptului la educație și a confortului psiho-emoțional în procesul de incluziune educațională pentru copiii refugiați din Ucraina în sistemul național de educație: - pentru 600 de copii/tineri refugiați care au fost incluși în mediile școlare din țară au fost evaluate necesitățile educaționale în procesul de incluziune școlară. Astfel, specialiștii au identificat necesitățile psihologice și educaționale a acestora, ce au permis stabilirea unor strategii generale, dar și individuale de suport; - circa 600 de copii/tineri refugiați incluși în mediile școlare din țară, și, inclusiv colegii acestora (peste 964 de copii) au beneficiat de suport psihologic coeziune de grup și incluziune socială prin organizarea ședințelor de grup în baza unui program elaborat în cadrul proiectului; - circa 500 de părinți ai copiilor refugiați au beneficiat de suport psihologic privind gestionarea situațiilor și comportamentelor proprii și ale copiilor. Părinții copiilor refugiați au beneficiat de suport psihologic privind gestionarea situațiilor și comportamentelor proprii și ale copiilor în conformitate cu vârsta copiilor prin organizarea ședințelor de grup, fapt care a facilitat confortul psiho-emoțional a copiilor și familiilor în contexte sociale noi pentru ei și incluziunea social; - circa 400 de copii/tineri refugiați și 150 de părinți refugiați au beneficiat de ședințe individuale de asistență psihologică. Copiii, adolescenții, tineri refugiați și părinții acestora au
--	--	--	--	--	--

						beneficiat de ședințe individuale de asistență psihologică pentru depășirea situațiilor dificile, stabilirea unei stări de bine în contexte sociale noi.
		1.2. Stoparea graduală a instituționalizării copiilor cu vârste de până la 3 ani și reducerea numărului de copii aflați în îngrijire rezidențială	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; administrația publică locală	2018–2022	1. Serviciile de planificare familială și de formare a abilităților parentale pentru creșterea și educarea copiilor, dezvoltate 2. Servicii de (re)integrare a copiilor în familie, de sprijin familial și de îngrijire de tip familial, inclusiv pentru copiii cu vârste de până la 3 ani și pentru cei cu dizabilități, dezvoltate	Realizată. MMPS 1 La data de 03 februarie 2022, prin ordinul ministrului muncii și protecției sociale nr. 14 a fost aprobată Metodologia privind programul de sprijin familial ”Mellow Parenting”. Acest document reprezintă un program de educație parentală, care este bazat pe evidențe și dovezi științifice și are drept scop susținerea părinților în dezvoltarea competențelor parentale la diferite etape de dezvoltare. Beneficiari ai Programului de sprijin familial ”Mellow Parenting” pot fi familiile, care beneficiază de Serviciul social de sprijin pentru familiile cu copii, precum și viitoarele mame și/sau viitori tați, care se află într-o situație de dificultate, există un eventual risc de refuz a copilului după naștere și/sau manifestă anumite dificultăți de percepere a viitorului rol de părinte. 2. Pe întreg teritoriul republicii continuă să fie dezvoltate serviciile de plasament de tip familial (Asistență parentală profesionistă, Casă de copii de tip familial). În acest sens, menționăm că, în anul 2021 numărul asistenților parentali profesioniști a constituit 398 care aveau în plasament 761 copii. În cazul serviciului ”Casa de copii de tip familial” în anul 2021 funcționau 64 Case de copii de tip familial cu 295 copii în plasament. Subliniem că, în aceste servicii sunt plasați, inclusiv copii cu vârsta de până la 3 ani precum și copii cu dizabilități – per servicii de tip familial, total – 55 copii (0-2 ani) și 104 copii cu dizabilități. Datele pentru anul 2022 sunt în proces de colectare și sistematizare. Totodată, atragem atenția că, din numărul total de 429 copii ieșiți din plasament de tip rezidențial în anul 2021, 151 copii sunt re/integrați în familia biologică, 88 plasați sub tutelă/curatelă și 67 plasați în serviciul de asistență parentală profesionistă/casă de copii de tip familial. În scopul prevenirii separării copilului de familie, a marginalizării, a excluderii sociale și a instituționalizării copilului, facilitarea procesului de (re)integrare familială și incluziune educațională și socială a copilului, în anul 2022 și-au desfășurat activitatea 8”Centre de zi pentru îngrijirea copiilor cu vârsta de 4 luni – 3 ani”. Pe parcursul anului 2022 a fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acest serviciu, care urmează să fie aprobate de Guvern. MEC În anul 2022 în instituțiile rezidențiale și instituțiile de învățământ special erau plasați 583 de elevi (în comparație cu 711 în anul 2021).

Ținta strategică B: Percepția și atitudinea față de violența asupra copiilor, schimbate

Indicator de rezultat:

Rata sporită a situațiilor de identificare, referire și asistență a cazurilor de violență, de neglijare și de exploatare a copiilor

N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Prevenirea și combaterea violenței, a neglijării și a	1.2. Organizarea unor campanii de informare și sensibilizare a	Ministerul Sănătății, Muncii și	2018–2022	1. Numărul anual de campanii de informare și al acțiunilor de sensibilizare	Realizată. MMPS 1. În cadrul campaniei informaționale „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen” la 30 noiembrie, 7 și 9 decembrie 2022 Ministerul Muncii și Protecției Sociale a participat în

	exploatării copiilor	populației, cu implicarea copiilor, în scopul prevenirii violenței asupra copiilor, inclusiv prin traducerea, adaptarea și difuzarea informațiilor privind Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția de la Lanzarote)	Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Afacerilor Interne; administrația publică locală		2. Numărul de materiale informative elaborate și diseminate 3. Activități de sensibilizare ce vizează copiii, părinții și munca profesională cu copiii 4. Numărul de activități naționale și locale organizate de Ziua europeană a protecției copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (18 noiembrie)	calitate de formator în cadrul atelierelor cu tematica „Măsuri de reducere a vulnerabilității fetelor față de violența din spațiul digital”. Scopul sesiunilor a fost familiarizarea specialiștilor din domeniul protecției drepturilor copilului cu riscurile asociate expunerii copiilor, în special fetelor în spațiul digital, precum și măsurile de identificare, raportare și răspuns prompt și corespunzător, centrat la cazurile de violență asupra copilului, pe asigurarea principiului interesului superior al copilului. 2 Ministerul Muncii și Protecției Sociale Ministerul Muncii și Protecției Sociale în cadrul unui parteneriat cu Misiunea OSCE în Moldova a acordat celor peste o mie de copii plasați în serviciile de plasament de tip familial – Casă de copii de tip familial și Asistență parentală profesionistă, seturi de rechizite constituite din rucsac, element de siguranță reflectorizant și articole de birotică (caiet, pix, penar). Aceste bunuri au fost transmise copiilor prin intermediul angajaților structurilor teritoriale de asistență socială. Pe lângă utilitatea lor în cadrul procesului educațional, toate produsele oferite au fost personalizate cu numărul unic european – 116 111, rezervat Serviciului de asistență telefonică gratuită pentru copii „Telefonul Copilului”, fapt ce a condus la informarea copiilor despre funcționalitatea și utilitatea acestui instrument, prin care pot solicita consiliere și suport în caz de încălcare a drepturilor lor sau de abuz. Totodată, prin personalizarea seturilor de rechizite cu numărul unic european – 116 111 (Telefonul Copilului), rezervat Serviciului de asistență telefonică gratuită pentru copii și diseminarea lor copiilor s-a contribuit la promovarea acestui serviciu și, nemijlocit, la asigurarea informării copiilor din serviciile sociale și a semenilor lor despre funcționalitatea, utilitatea și imperativitatea funcționării acestui instrument. 3 Pe parcursul anului 2022, persoanele adulte au manifestat interes față de Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru copii. Aceștia, au sunat la 116 111 pentru a se consulta, informa sau pentru a-și confirma unele presupuneri, gânduri care țin de relaționarea cu copiii. Subiectele abordate de apelanții adulți sunt constante în ultimii 2-3 ani, iar de cele mai multe ori aceștia sună când nu mai știu unde să se adreseze sau când soluțiile propuse de autoritățile teritoriale nu răspund solicitărilor/necesităților lor De asemenea, subliniem că, pe parcursul anului 2022 consilierii de la Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru copii au recepționat peste 400 de apeluri din partea persoanelor adulte care au primit informații relevante cu privire la drepturile copiilor, informații despre specificul Serviciului, informații despre refugiați, etc. .De asemenea,aceste apeluri au conținut informații cu referire la aspecte de relaționare părinte-copil și anume la modalitatea în care părintele ar putea aborda copilul pentru a forma un dialog. 4.1 La data de 25 noiembrie 2022, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în contextul Zilei europene a protecției copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale a semnat în cooperare cu Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat ”Ion Creangă”, Universitatea de Stat ”Alecu Russo” și Universitatea Liberă Internațională din Moldova au semnat un Memorandum de Cooperare a cărui scop constituie consolidarea parteneriatului dintre Ministerul Muncii și Protecției Sociale și instituțiile din subordine, și mediul academic privind pregătirea universitară și formarea continuă a asistenților sociali și specialiștilor în domeniul protecției copilului. Obiectivele colaborării între părțile semnatare se referă la consolidarea formării profesionale inițiale și continue a specialiștilor din domeniul asistenței sociale în corespundere cu nevoile pieței muncii și celor mai bune practici;
--	----------------------	--	---	--	--	---

					fortificarea statutului asistentului social și a specialistului în protecția copilului; facilitarea dialogului între mediul academic și Minister în elaborarea și avizarea de politici sociale și dezvoltarea cercetărilor științifice pentru fundamentarea politicilor în domeniu. 4.2 De asemenea, prin ordinul comun nr. 96/1006/1158 din 25.11.2022 al ministrului muncii și protecției sociale, ministrului sănătății și ministrului educației și cercetării au fost aprobate Fișa de observare a bunăstării copilului, Fișa de evaluare a bunăstării copilului și Fișa de planificare a acțiunilor pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului. Instrumentele în cauză au ca scop principal prevenirea oricărui caz de violență abuz sau neglijare asupra copilului. MEC În scopul sensibilizării specialiștilor din instituțiile-pilot privind situațiile de violență online și oferirea modelelor funcționale de intervenție în diferite situații de violență online, dar și despre riscurile intervenției, în special în situațiile de abuz sexual online, în perioada ianuarie-aprilie 2022, au fost desfășurate 5 ateliere cu tema „Intervenția specialiștilor din instituția de învățământ în situații de violență online”. Atelierele au fost desfășurate de Centrului Internațional (CI) La Strada, partenerul MEC, în contextul implementării Standardelor pentru siguranța copiilor/elevilor în mediul online, aprobate de MEC în anul 2022 și a Acordului de colaborare semnat în anul 2020. Cei 125 de psihologi școlari, participanți la ateliere, au învățat să identifice acțiunile imediate și de lungă durată în situațiile de violență online, având la bază schița planului de intervenție propusă de moderatorii. De asemenea, au însușit care sunt acele elemente care fac diferența dintre o situație de risc pentru copil și situații de abuz sexual online pentru a putea acționa în dependență de situație (comportament de risc – prevenire; abuz sexual online – intervenție). În perioada 10-26 mai 2022, au fost desfășurate 6 activități cu tema „Discuția cu copilul despre abuzul sexual online”. Scopul activităților a fost creșterea gradului de conștientizare a necesității discuțiilor cu copilul despre abuzul sexual online și formarea la părinți a abilităților necesare discuțiilor la acest subiect într-o manieră prietenoasă copilului. A fost elaborată Metodologia cu privire la prevenirea și combaterea bullying-ului a fost aprobată prin Ordinul nr. 1024/2022 al Ministrului educației și cercetării și a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 349-361/2022. MAI În scopul informării și familiarizării populației cu privire la protecția copiilor de la diferite forme de violență, incidente sau accidente, precum și măsurile necesare pentru preîntâmpinarea săvârșirii infracțiunilor și implicarea acestora în fenomenul infracțional, de către subdiviziunile teritoriale ale Poliției, urmare analizei fenomenului predominant, la nivel local au fost inițiate 35 campanii de informare. Un element important în informarea populației este materialul informativ elaborat, pentru buna desfășurare a activităților de sensibilizare a copiilor și adulților. În acest context au fost elaborate 69 modele de pliante/materiale informative, ce conțin recomandări pe diferite tematici, pentru a fi utilizate de către salariații Poliției în cadrul activităților de sensibilizare a copiilor și părinților. În baza Memorandumului de Înțelegere între Inspectoratul General al Poliției și „PH Internațional” privind Programul de instruire pentru elevii claselor a VIII-a și a XI-a la
--	--	--	--	--	--

						disciplina „Educație pentru socializare juridică”, a fost elaborat Curriculum, Ghidul pentru pedagogi și polițiști, Manualul pentru elevii claselor a 8-a și a 12-a. În perioada 10 ianuarie – 31 martie 2022, a continuat procesul de pilotare a disciplinei opționale „Educație pentru Socializare Juridică” pentru clasa a XI-a în 26 instituții de învățământ-pilot din raioanele Florești, Ungheni, Cahul, Telenești, Singerei, Cimișlia, Briceni, Cantemir, Drochia, Edineț, Fălești, Nisporeni, Orhei, Rezina și mun. Chișinău. Astfel, în perioada vizată, în fiecare școală-pilot au fost desfășurate ore la disciplina opțională „Educație pentru Socializare Juridică” de către cadrele didactice în comun cu angajații Poliției. În total, la lecțiile respective, au participat aproximativ 1600 de elevi. Totodată, tot în perioada respectivă, s-a desfășurat procesul de predare a disciplinei opționale „Educație pentru Socializare Juridică” pentru clasa a VIII-a în 46 instituții de învățământ din raioanele Florești, Strășeni, Ungheni, Cahul, Soroca, Șoldănești, Telenești, Cimișlia, Briceni, Cantemir, Drochia, Edineț, Fălești, Nisporeni, Orhei și mun. Chișinău. Astfel în perioada vizată în fiecare școală au fost desfășurate ore ale disciplinei opționale „Educație pentru Socializare Juridică” de către cadrele didactice în comun cu angajații Poliției. În total, la orele respective au participat aproximativ 1800 elevi. În anul de studii 2022-2023, disciplina opțională „Educație pentru socializare juridică” va fi predată în cadrul a 112 instituții de învățământ din mun. Chișinău și 19 raioane ale țării. În cadrul echipelor de predare vor fi implicați 130 salariați ai Poliției. Disciplina va fi predată în 119 clase a 8-a și 39 clase a 12-a. În comun cu Federația Moldovenească de Fotbal s-a asigurat continuitatea implementării Proiectului „Școală+Sport+Poliție”, fiind organizate activități de promovare a sportului, modului sănătos de viață și respectului față de normele legale. Ca urmare, peste 1800 de copii cu vârsta cuprinsă între 6-11 ani vor participa la activitățile sportiv-educative ale festivalului fotbalistic din cadrul programului special ”Sport+Școală+Poliție”, care va fi desfășurat de polițiștii din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale Inspectoratului General al Poliției, în comun cu antrenorii școlilor de fotbal, în parteneriat cu Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale. Menționăm că, Programul special „Sport+Școală+Poliție” face parte din proiectului „Open Fun Football Schools” implementat în contextul Acordului de colaborare între Inspectoratul General al Poliției și Federația Moldovenească de Fotbal din 2015, sub conducerea organizației neguvernamentale „Cross Culture Project Association” din Danemarca, sub egida Ambasadei Suediei.
Ținta strategică C: Politici în domeniul protecției copilului bazate pe evidențe						
N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022

1	Dezvoltarea și implementarea sistemului informațional automatizat în domeniul protecției copilului	1.1. Colectarea și prelucrarea automatizată a datelor privind sistemul de protecție a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2020	1. Sistemul informațional automatizat de colectare și prelucrare a datelor privind sistemul de protecție a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți, creat și funcțional 2. Datele dezagregate privind situația copiilor în sistemul de protecție, colectate și publicate	Realizată MMPS 1 La data de 29 iunie 2022, prin Hotărârea Guvernului nr. 446 a fost aprobat Conceptul Sistemului Informațional în domeniul Protecției Copilului. Acest sistem reprezintă o soluție informatică pentru managementul de caz al copiilor aflați în evidența autorităților competente și pentru urmărirea serviciilor sociale prestate copiilor sau a formelor de protecție identificate pentru copii, după caz. De asemenea, sistemul înlocuiește procesele de raportare manuală care utilizează formulare pe suport de hârtie, colectarea datelor prin telefon, sau raportarea datelor prin intermediul fișierelor de tip Word sau Excel. Scopurile sistemului sunt următoarele: a) asigurarea unei soluții informatice performante, ca suport pentru automatizarea acțiunilor autorităților responsabile de protecția specială a copiilor; b) organizarea interacțiunii eficiente și a schimbului de informații dintre autoritățile statului; c) colectarea și prelucrarea operativă a informațiilor privind situația copiilor; evidența statistică și analitică privind activitățile desfășurate și măsurile aplicate de autoritățile responsabile de protecția specială a copiilor. 2 Anual, Ministerul Muncii și Protecției Sociale colectează și sistematizează datele pentru raportul statistic ”Copiii aflați în situație de risc și copiii separați de părinți”, care ulterior este transmis Biroului Național de Statistică și totodată plasat pe site-ul Ministerului Muncii și Protecției Sociale. Datele colectate conțin indicatori dezagregați pe vârstă, sex, mediu de reședință, tipul dizabilității a copiilor. Pentru anul 2022 datele sunt în proces de colectare și sistematizare
---	--	--	--	-----------	--	---

Obiectivul II: Consolidarea sistemului de justiție juvenilă

Ținta strategică A: Rata copiilor care au comis infracțiuni implicați în programe speciale de reeducare

N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Specializarea și instruirea reprezentanților profesiilor implicate în sistemul de justiție juvenilă	1.1. Instruirea inițială a judecătorilor și procurorilor cu privire la cauzele penale cu implicarea minorilor 1.2. Instruirea continuă a judecătorilor și	Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Consiliul Superior al Procurorilor Institutul Național	2018–2022 2018–2022	Numărul de procurori și judecători instruiți anual 1. Numărul de instruiți desfășurate anual	Realizată Pe parcursul anului 2022 în cadrul INJ au fost instruiți 25 persoane- candidați la funcția de judecător, 35 persoane-candidați la funcția de procuror, în total 60 beneficiari. Realizată În anul 2022 au fost organizate 16 activități de formare continuă după cum urmează:

		procurorilor cu privire la examinarea cauzelor penale cu implicarea minorilor	al Justiției		2. Numărul de judecători și procurori instruiți anual	2 Seminare: „Particularitățile examinării litigiilor ce țin de stabilirea programului/graficului de întrevederi cu copilul în procedura generală contencioasă și în procedura contenciosului administrativ” (31 ianuarie, 19 septembrie) Persoane instruite: 46 avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. 2 Seminare: „Aspecte practice în examinarea litigiilor de familie, inclusiv cu implicarea copiilor” (1 februarie, 20 septembrie) Persoane instruite: 51 avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. 2 Seminare: „Particularitățile examinării cauzelor cu privire la aplicarea măsurilor de protecție pentru victimele violenței în familie/violența față de copii” (2 februarie, 21 septembrie) Persoane instruite: 51 avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. 1 Seminar: „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor” (10 februarie) Persoane instruite: 18 asistenți judiciari, 7 consultanți ai procurorului, 21 grefieri, 14 specialiști. 1 Școală de toamnă: „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor” (26-27 octombrie 2022) Persoane instruite: 11 judecători, 16 procurori. 4 Seminare: „Aspecte psiho-fiziologice ale minorilor implicați în infracțiuni cu caracter sexual” (3 martie, 3 mai, 1 noiembrie, 1 decembrie) Persoane instruite: 10 judecători, 36 procurori, 28 asistenți judiciari, 26 grefieri, 21 consultanți ai procurorilor, 36 specialiști, 1 șef de secretariat 1 Curs de instruire: „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor” (23 noiembrie 2022) Persoane instruite: 3 asistenți judiciari, 1 grefier, 6 consultanți ai procurorilor, 3 specialiști. 2 Seminare: „Investigarea infracțiunilor cu caracter sexual săvârșite de minori și împotriva minorilor” (2 martie, 7 decembrie 2022) Persoane instruite: 16 judecători, 38 procurori. 2 Seminare: „Particularitățile examinării cauzelor cu privire la violența în familie/violența față de copii” (3 - 4 februarie, 24-25 noiembrie 2022) Persoane instruite: 32 asistenți judiciari, 24 grefieri, 23 consultanți ai procurorilor. 13 specialiști. Total persoane instruite: 552 dintre care 37 judecători, 90 procurori, 81 asistenți judiciari, 72 grefieri, 57 consultanți ai procurorilor, 66 specialiști, 148 avocați CNAJGS, 1 șef de secretariat.
		1.3. Instruirea agenților constatați, a polițiștilor și a	Ministerul Afacerilor Interne	2018–2022	1. Numărul de instruiți anuale 2. Numărul de agenți constatați, de	Realizată Pe parcursul anului 2022, în cadrul Academiei ”Ștefan cel Mare” a MAI au fost desfășurate următoarele instruiți pe domeniul dat: Formare inițială ofițeri:

		ofițerilor de urmărire penală privind constatarea și investigarea cauzelor cu implicarea minorilor			polițiști și de ofițeri de urmărire penală instruiți anual - în perioada 15.11.2021-08.02.2022, fiind instruiți 30 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI; - în perioada 24.01-29.04.2022, fiind instruiți 16 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI; în perioada 14.02-20.05.2022, fiind instruiți 10 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI; - în perioada 03.05-19.08.2022, fiind instruiți 23 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI; - în perioada 01.08-18.11.2022, fiind instruiți 23 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI; - în perioada 07.11.2022-24.02.2023, fiind instruiți 27 funcționari publici cu statut special din cadrul MAI. În cadrul cursurilor de formare inițială menționate mai sus, au fost studiate următoarele unități de curs/module: Aspecte practice privind audierii persoanei minore: victimă, martor, bănuț; Organizarea și efectuarea urmăririi penale pe cauzele penale privind săvârșirea infracțiunilor contra familie și minorilor (Art. 2011, 2012, 2081 Cod penal.); Metodologia investigării infracțiunilor contra familiei și minorilor; Caracteristica juridică și specificul documentării contravenției prevăzută la articolul 88 CC al RM, „aducerea minorului la starea de ebrietate produsă de alcool sau de alte substanțe”; Intervenția profesională în cazurile de delincvență juvenilă, cu un număr total de 104 ore. Cursuri desfășurate – 6 Persoane instruite – 129 Formare continuă subofițeri: 1) în perioada 18.04-22.04.2022, pentru 20 angajați din cadrul subdiviziunilor MAI, cu tematica „Delicvența juvenilă” 2) în perioada 27.04-29.04.2022; cu 20 angajați din cadrul subdiviziunilor MAI, cu tematica „Delicvența juvenilă” 3) în perioada 04.05-06.05.2022, pentru 20 angajați din cadrul subdiviziunilor MAI, cu tematica „Delicvența juvenilă”, Cursuri desfășurate – 3 Persoane instruite – 60 Formare continuă ofițeri: organizarea și desfășurarea cursului de perfecționare/specializare cu genericul „Delicvența juvenilă”, pentru 23 angajați din cadrul subdiviziunilor MAI, conform pct.7 din Regulamentul cu privire la formarea profesională continuă a funcționarului public cu statut special din cadrul MAI, aprobat prin ordinul MAI nr.114/2017, ordinului MAI nr.364/2022 cu privire la organizarea cursurilor de formare continuă în anul de studii 2022-2023, în perioada 31.10-04.11.2022. Cursuri desfășurate – 1 Persoane instruite – 23 TOTAL cursuri desfășurate – 10 TOTAL persoane instruite – 212
	1.4. Instruirea funcționarilor din cadrul	Ministerul Sănătății,	2018–2022	1. Numărul de instruirii anuale	Realizată 1.1. În perioada 04 – 05 mai 2022, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în colaborare cu Asociația Obștească ”Parteneriate pentru fiecare copil”, în scopul dezvoltării serviciilor de

		autorităților publice locale privind cauzele cu implicarea minorilor	Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală		2. Numărul de funcționari instruiți anual	plasament de tip familial pentru copiii neînsoțiți, originari din Ucraina, care necesită asistență și protecție pe teritoriul Republicii Moldova a organizat instruirea cu genericul ”Îngrijirea și asistența copiilor neînsoțiți – refugiați din Ucraina”. Instruirea a avut drept scop formarea unui grup de specialiști din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială, care și-au oferit disponibilitatea de a lua în plasament copiii neînsoțiți – originari din Ucraina, în calitate de formatori - resursă pentru serviciile de tip familial și anume Serviciul social ”Asistență Parentală Profesionistă” și Serviciul social ”Casă de Copii de tip Familial”. 1.2. La data de 01 decembrie 2022, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a organizat atelierul de instruire pentru toți specialiștii din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială privind utilizarea Instrucțiunilor de completare a Raportului statistic (anual) nr. 103 – ”Copiii aflați în situație de risc și copii separați de părinți”. 1.3. În cadrul campaniei informaționale „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen” la 30 noiembrie, 7 și 9 decembrie 2022 Ministerul Muncii și Protecției Sociale a participat în calitate de formator în cadrul atelierelor cu tematica „Măsuri de reducere a vulnerabilității fetelor față de violența din spațiul digital”. Scopul sesiunilor a fost familiarizarea specialiștilor din domeniul protecției drepturilor copilului cu riscurile asociate expunerii copiilor, în special fetelor în spațiul digital, precum și măsurile de identificare, raportare și răspuns prompt și corespunzător, centrat la cazurile de violență asupra copilului, pe asigurarea principiului interesului superior al copilului. 1.4. La data de 8, 13 și 29 septembrie 2022, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în cooperare cu Inițiativa Globală Changing the Way We Care (CTWWC) a organizat 3 Forumuri regionale dedicate prezentării raportului consolidat de evaluare a situației copiilor plasați în instituțiile rezidențiale, cu scopul de a continua dezinstituționalizarea copiilor și de a trasa sarcini concrete pentru dezvoltarea și consolidarea rețelei de servicii sociale necesare în acest context. Prin intermediul acestui exercițiu au fost instruiți peste 100 de funcționari în vederea respectării interesului superior al fiecărui copil de a crește și a se dezvolta într-un mediu familial. În cadrul instruirilor au participat reprezentanții structurilor teritoriale de asistență socială din întreaga republică: specialiștii în domeniul protecției copilului și specialiștii în problemele familiilor cu copii în situație de risc.
2	Crearea și consolidarea mecanismului național de dejudiciare a cauzelor penale cu implicarea minorilor în conflict cu legea	2.2. Dezvoltarea și promovarea măsurilor extrajudiciare de soluționare a cauzelor cu implicarea minorilor	Ministerul Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul	2020–2022	1. Rata cauzelor penale dejudiciate anual 2. Numărul de minori eliberați anual de răspunderea sau pedeapsa penală	În curs de realizare MJ 2. Conform datelor statistice prezentate de către Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești în anul 2022 instanțele de judecată au examinat 195 de dosare penale în care au fost vizate 225 minori. Conform sentințelor au fost condamnați 190 minori, dintre care în raport cu 102 minori a fost aplicat art.90 Cod penal, și anume suspendarea condiționată a executării pedepsei. PG 1. Pe parcursul anului 2022, procurorii au finalizat urmărirea penală în 658 cauze penale privind minori, dintre care - 537 cauze penale au fost expediate în instanța de judecată pentru examinare în fond; - 118 cauze penale, urmărirea penală a fost încetată; - 3 cauze penale urmărirea penală a fost clasată - pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii. 2. Pe parcursul anului 2022, 123 minori au fost eliberați de răspunderea sau pedeapsa penală.

			Afacerilor Interne			Astfel, din numărul total de cauze penale soluționate cu hotărâri extrajudiciare, procurorii luat următoarele decizii: - în privința a 89 minori, s-a dispus încetarea urmăririi penale în baza art.109 din Codul penal, în legătură cu împăcarea părților. - în privința a 16 minori, urmărirea penală a fost încetată în baza art.285 alin.(2) p.2) din Codul de procedură penală, pe motiv că persoana nu a atins vârsta răspunderii penale. - în privința a 12 minori, urmărirea penală a fost încetată în legătură cu retragerea plângerii de către partea vătămată. - în privința a 5 minori, procurorii, au încetat urmărirea penală în baza art.2 al Legii nr.243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversare a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. - în privința a 1 minor, urmărirea penală a fost încetată în baza art.54 și art.104 Cod penal - liberarea de răspundere penală a minorilor cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ. MAI La comiterea a 705 (695 - anul.2021) infracțiuni înregistrate în perioada anului 2022, au participat 1039 (1163 – anul 2021) copii, dintre care 974 (1087 – anul 2021) băieți și 65 (76 – anul 2021) fete. Din ei, 728 copii (70.07%) au fost atrași la răspundere penală, iar 49 au fost eliberat de răspundere penală.
		2.3. Asigurarea dreptului minorilor aflați în detenție de a fi în contact cu familia	Ministerul Justiției; Oficiul Avocatului Poporului	2018–2022	Rapoarte anuale elaborate	Realizată MJ În cadrul Penitenciarul pentru minori nr.10 – Goiantrimestrial sunt elaborate rapoarte care reflectă colaborarea dintre specialiștii instituției penitenciare și părinții sau rudele minorilor aflați în detenție. OAP Raportul Avocatului Poporului pentru drepturile copilului: „Monitorizarea implementării recomandărilor Avocatului Poporului pentru drepturile copilului privind respectarea drepturilor copiilor aflați în detenție” elaborat și publicat: http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2021/09/Raport-dr-penitenciare-red.-1-3-1.pdf Pe parcursul perioadei de raportare Oficiul Avocatului Poporului pentru drepturile copilului a elaborat 5 Rapoarte tematice în domeniile de referință, care pot fi accesate la următorul link: http://ombudsman.md/rapoarte/drepturile-copilului
3	Implementarea măsurilor punitive neprivative de libertate aplicate minorilor în conflict cu legea	3.1. Aplicarea alternativelor pentru detenție în privința minorilor trași la răspundere penală	Ministerul Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al	2018–2022	1. Cauzele penale examinate 2. Numărul de măsuri alternative aplicate 3. Numărul de minori condamnați care au beneficiat de măsuri alternative	Realizată MJ Pe parcursul anului 2022 au parvenit spre executare către organele de probațiune 131 hotărâri judecătorești în privința minorilor care au vizat atât cauze penale cât și contravenționale. Măsurile alternative aplicate au fost - suspendare condiționată a executării pedepsei – 63 minori; - muncă neremunerată în folosul comunității – 12 minori; - înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă – 1 minor; - aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ – 41 minori; - munca neremunerată în folosul comunității pe cauzele contravenționale - 14 minori. PG

			Magistraturii			1. Pe parcursul anului 2022, instanțele judecătorești au examinat și pronunțat 416 sentințe în privința la 547 minori. 1. În perioada de referință, instanțele judecătorești au încetat urmărirea penală 175 cauze penale, dintre care: - în 172 cauze penale procesul penal a fost încetat în baza Legii nr.243/24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. - în 93 cauze penale instanța de judecată a adoptat sentință de încetare cu aplicarea institutului împăcării părților; - în 14 cauze penale procesul penal a fost încetat în legătură cu retragerea plângerii de către partea vătămată. - în privința a 15 minori procesul penal a fost încetat din alte motive; - în 7 cauze penale în privința minorilor au fost aplicate măsuri de constrângere cu caracter educativ, prevăzute de art.54, art.104 Cod penal. 3.Pe parcursul anului 2022, au fost condamnați 301 minori care au beneficiat de măsuri alternative.
--	--	--	---------------	--	--	--

Ținta B: Respectarea drepturilor copiilor victime ale infracțiunilor

Indicator de rezultat:

Sporirea garanțiilor pentru copiii victime ale infracțiunilor

N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Rezultate 2022
1	Asigurarea audierii în condiții speciale a copiilor victime ale infracțiunilor	1.3. Instruirea inițială și continuă a interviewatorilor	Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii	2018–2020	Interviewatorii instruiți și acreditați	Realizată INJ Institutul Național al Justiției a demarat pe 29 martie 2022, un nou Program de formare a interviewatorilor în domeniul audierii copilului victimă/martor a/al infracțiunii. Cursul este destinat profesioniștilor care realizează audierea copiilor, este unul hibrid și presupune cinci module divizate în diverse forme de instruire: e-learning pe platforma ILIAS a INJ, mentorat individual, supervizare în grup, instruire față în față, ore practice, simulări, jocuri de rol etc. La program s-au înscris 9 interviewatori, cursul fiind promovat de 8 persoane.

13. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor vîrstnice

Obiectivul I: Asigurarea realizării drepturilor persoanelor vîrstnice în Republica Moldova

Ținta strategică A: Participare socială și bătrînețe demnă pentru persoanele vîrstnice

Indicatori de rezultat:

1. Sporirea participării sociale și la procesul de luare a deciziilor a persoanelor vîrstnice
2. Sporirea indicelui de calitate a vieții pentru persoanele vîrstnice

N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
------	---------	------------	-------------------------	-----------	----------------------------	----------------

				realizare		
1	Realizarea politicii de stat în domeniul protecției și incluziunii persoanelor vârstnice	1.2. Monitorizarea aplicării Planului de acțiuni privind implementarea Programului pentru integrarea problemelor îmbătrânirii în politici	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Rapoartele de monitorizare elaborate și publicate 2. Atitudinea socială față de persoanele vârstnice (indicele de percepție) 3. Datele privind gradul de încadrare în câmpul muncii a persoanelor vârstnice dezagregate pe domenii ocupaționale 4. Coeficientul îmbătrânirii 5. Gradul de reflectare a fenomenului îmbătrânirii în politicile naționale	MMPS 1. Realizat. În conformitate cu HG 406/2014 au fost elaborate și transmise Guvernului 4 Rapoarte anuale și un Raport final de realizare a Planului de acțiuni pentru perioada 2018-2021. Raportul a fost publicat pe site-ul Ministerului Muncii și Protecției Sociale în marie 2022 https://social.gov.md/wp-content/uploads/2022/03/Raportul-de-Evaluare-a-Planului-de-ac%C8%9Biuni-privind-implementarea-principiului-%C3%AEmb%C4%83tr%C3%A2nirii-active.pdf 3.Conform BNS, în anul 2021 fiecare a patra persoană vârstnică ocupată a lucrat în activități agricole, declarând gospodăria țărănească sau terenul agricol ca loc principal de muncă. Fiecare a treia persoană a lucrat în sfera serviciilor sociale, prestate în special de stat. Astfel, 33,1% din bărbați au lucrat în sectorul agricol, 12,6% - în industrie, 11,1% - în învățământ, 7,7% - în comerț. În rândul femeilor distribuția se prezintă astfel: 22,4% de femei vârstnice erau ocupate în învățământ, 21,5% – în agricultură, 15,5% – în sănătate și asistență socială, 12,3% - în comerț. Informația poate fi accesată la următorul link: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_03%20FM_03%20MUN_MUN020/MUN120200.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774 4. Realizat. La începutul anului 2022, coeficientul de îmbătrânire a populației a constituit 22,8% Coeficientul îmbătrânirii pentru anul 2022 urmează să fie calculat și prezentat de BNS către a doua jumătate a anului 2023 5. Realizat. În ultimii ani a sporit gradul de reflectare a fenomenului îmbătrânirii în politicile naționale din domeniul populației și dezvoltării, precum Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, care accentuează slaba integrare a principiului îmbătrânirii active și sănătoase în politicile sectoriale, fiind necesară promovarea unui mod de viață sănătos și activ pe toată durata vieții, implementarea conceptului de educație continuă și învățare pe tot parcursul vieții ș.a., asigurându-se astfel adaptarea subsistemelor sociale (de asigurări sociale, de asistență socială etc.) la o populație îmbătrânită. Programul corelează cu Strategia Națională de Dezvoltare Regională a Republicii Moldova 2022-2028, care cuprinde o analiză a impactului îmbătrânirii demografice a regiunilor țării. Acțiunile formulate sunt axate pe îmbunătățirea situației la nivel regional în aspect de acces la servicii de canalizare, apeduct, de colectare a deșeurilor, de petrecere a timpului liber, dezvoltarea economică și socială a regiunilor, având un impact direct asupra persoanelor în vârstă. Proiectul Strategiei naționale de sănătate 2022-2031, cu precădere la domeniul 3.1. Buna guvernare - Obiectivul specific 3. „Creșterea nivelului de participare a părților interesate și cetățenilor în procesul decizional și asigurarea participării active și fără constrângeri în cadrul deliberărilor”, 3.2. Sănătate publică - Obiectivul specific 4. „Formarea unui comportament de

						viață sănătos la toate etapele vieții prin creșterea nivelului de alfabetizare în sănătate, mobilizare comunitară și împuternicirii individului pentru promovarea sănătății”, 3.3. Prestarea serviciilor - Obiectivul specific 1. „Sporirea eficienței asistenței medicale primare în contextul medicinei integrate, fortificarea capacităților în prestarea serviciilor de reabilitare, îngrijirilor pe termen lung, precum și a serviciilor comunitare și integrate. Consolidarea parteneriatului cu comunitățile locale și asigurarea continuității serviciilor medicale”, Obiectivul specific 3. „Creșterea accesului populației la servicii calitative de reabilitare, paliativ și de îngrijiri pe termen lung, adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității” ș.a., 3.8. Maladii netransmisibile - Obiectivul specific 1. „Fortificarea controlului integrat a factorilor de risc pentru sănătatea populației în scopul reducerii mortalității premature prin bolile netransmisibile prioritare, inclusiv sporirea speranței de viață”. Noul Program rezonează și cu proiectul Strategiei de dezvoltare „Educația-2030” și al Programului de implementare, în mod special la obiectivul 7. „Asigurarea oportunităților de învățare și educație pentru toți cetățenii pe parcursul vieții în context formal și informal”, care își propune consolidarea educației non-formale și informale ca forme de realizare a educației pe parcursul întregii vieți (Axa nr.6). Întegrarea îmbătrânirii în toate domeniile, inclusiv monitorizarea intervențiilor, implică necesitatea datelor statistice sistematice și suficiente, în corespundere cu metodologiile internaționale (MIPAA/RIS), context în care Programul va corela și cu Strategia de dezvoltare a sistemului statistic național 2022-2030.
2	Consolidarea mecanismului de instruire și educație a persoanelor vârstnice la nivel național	2.2. Elaborarea și aprobarea Strategiei naționale privind învățarea pe tot parcursul vieții	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019	Strategia elaborată și aprobată	Programul privind educația adulților în contextul învățării pe tot parcursul vieții a fost elaborat în anul 2019, însă nu a fost necesar de definitivat și înaintat documentul pentru aprobare, deoarece conținutul acestuia se regăsește în proiectul Strategiei Educație 2030 (IV. ORIENTĂRI STRATEGICE, OBIECTIVE GENERALE ȘI DIRECȚII PRIORITARE DE ACȚIUNE 4.7. Învățarea și educația adulților pentru calitatea vieții OBIECTIVUL GENERAL 7: Asigurarea oportunităților de învățare și educație pentru toți cetățenii pe tot parcursul vieții în context formal, nonformal și informal (ODD-4, ODD-5, ODD-10, ODD-17) https://particip.gov.md/ru/document/stages/proiectul-strategiei-de-dezvoltare-educatia-2030-si-proiectul-programului-de-implementare-a-strategiei-de-dezvoltare-educatia-2030/9254 Proiectul este în proces de definitivare
		2.3. Promovarea înființării cluburilor de educație a persoanelor vârstnice în cadrul unor structuri deja existente (ONG-uri,	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și	2018–2022	1. Locații identificate/ înființate 2. Rata persoanelor vârstnice care frecventează aceste cluburi	MMPS 1. Realizată. În anul 2022 au fost create 2 cluburi în satele Cremenciug și Oclanda, r. Soroca, cu implicarea a 30 beneficiari vârstnici. 2. În activitățile cluburilor sunt implicate aproximativ 661 persoane, rata 0,1%

		școli, licee, universități, biblioteci, case de cultură etc.)	Cercetări i																												
3	Consolidarea competitivității și a capacităților persoanelor de vîrstă prepensionară și a persoanelor vîrstnice pe piața forței de muncă	3.1. Desfășurarea anuală a campaniilor de promovare a persoanelor vîrstnice active și de combatere a ageismului (discriminării pe criterii de vîrstă)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Numărul de campanii desfășurate anual 2. Numărul de materiale distribuite anual 3. Numărul de persoane informate	<i>Nerealizată pentru anul 2022 nu a fost raportat</i>																									
		3.2. Încurajarea și motivarea angajatorilor în a le asigura persoanelor de vîrstă prepensionară și persoanelor vîrstnice o orientare în carieră și cursuri vocaționale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Ponderea persoanelor vîrstnice încadrate în cîmpul muncii 2. Numărul de angajatori care organizează cursuri vocaționale	MMPS Realizată. Conform datelor Anchetei Forței de Muncă, în anul 2021, numărul persoanelor vîrstnice (de 60 de ani și peste), active din punct de vedere economic, a fost de 80,3 mii persoane, ceea ce constituie 9,2% din totalul persoanelor active și 13,8% din populația totală din aceeași grupă de vîrstă. În anul 2021, populația ocupată de 60 de ani și peste a constituit 79,3 mii persoane, ceea ce reprezintă 9,4% din totalul populației ocupate. Pentru populația ocupată de vîrstă înaintată sunt caracteristice diferențe notabile în repartizarea pe medii, sexe, activități economice, statut profesional etc. Astfel, 57,5% din vîrstnicii ocupați au fost din mediul rural și 60,6% au fost bărbați. Circa 3/4 din totalul vîrstnicilor ocupați (74,0%) aveau vârsta cuprinsă între 60-64 ani, fiecare a cincea persoană (17,8%) avea 65-69 ani, circa 1,0% - 80 de ani și peste. <table><tr><td>2022</td><td>Persoane aflate în căutarea unui loc de muncă</td><td>Femei</td><td>Șomeri</td><td>Femei</td></tr><tr><td>Total</td><td>66738</td><td>30354</td><td>35003</td><td>16620</td></tr><tr><td>Angajați total</td><td>9117</td><td>3634</td><td>8234</td><td>3479</td></tr><tr><td>Angajați 55-63 ani</td><td>1259</td><td>463</td><td>1220</td><td>441</td></tr><tr><td>% angajați 55-63 ani din total angajați</td><td>13.8%</td><td>12.7%</td><td>14.8%</td><td>12.7%</td></tr></table>	2022	Persoane aflate în căutarea unui loc de muncă	Femei	Șomeri	Femei	Total	66738	30354	35003	16620	Angajați total	9117	3634	8234	3479	Angajați 55-63 ani	1259	463	1220	441	% angajați 55-63 ani din total angajați	13.8%	12.7%	14.8%	12.7%
		2022	Persoane aflate în căutarea unui loc de muncă	Femei	Șomeri	Femei																									
Total	66738	30354	35003	16620																											
Angajați total	9117	3634	8234	3479																											
Angajați 55-63 ani	1259	463	1220	441																											
% angajați 55-63 ani din total angajați	13.8%	12.7%	14.8%	12.7%																											
3.3. Implementarea programelor de autoangajare și de antreprenoriat	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Numărul de programe desfășurate 2. Numărul de participanți 3. Numărul de persoane vîrstnice	1 Nerealizată Pentru 2022 nu au fost prezenbtate date																											

		pentru persoanele de vîrstă prepensionară			care desfășoară activități de antreprenariat	
Ținta strategică B : Un indice sporit al calității vieții persoanelor vîrstnice						
N r	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Asigurarea accesului persoanelor vîrstnice la serviciile sociale	1.3. Definirea pachetului de servicii sociale statutare adresate persoanelor vîrstnice	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Finanțelor; administrația publică locală	2018 – 2022	1. Actul normativ aprobat 2. Numărul anual de persoane vîrstnice care au beneficiat de servicii sociale, cu date dezagregate pe sexe și medii urban/rural	<i>Nerealizată</i> Pentru 2022 nu au fost prezentate date
		1.4. Asigurarea implementării Programului de ajutor social	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018 – 2022	1. Numărul anual de familii care au beneficiat de cel puțin o plată de ajutor social sau un ajutor pentru perioada rece a anului 2. Rata cererilor care au fost aprobate din numărul total de cereri depuse 3. Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social sau de ajutor pentru perioada rece a anului care declară în componența sa cel puțin o persoană vîrstnică 4. Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social din mediul rural	1. <i>Realizată</i> . pentru anul 2022: 1. Numărul anual de familii care au beneficiat de cel puțin o plată de ajutor social (la situația din 01.12.2022) a constituit circa 55000, iar de ajutor pentru perioada rece a anului – 232000 familii (Pentru moment, aceste cifre sunt aproximative. În luna februarie 2023, când vor fi efectuate toate plățile pentru anul 2022, cifrele respective urmează a fi recalulate). Totodată, conform datelor, în 2022 au fost efectuate circa 402000 plăți de ajutor social și circa 904000 plăți de ajutor pentru perioada rece a anului. 2. Rata cererilor care au fost aprobate din numărul total de cereri depuse a constituit peste 90%. 3. Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social care declară în componența sa cel puțin o persoană vîrstnică a constituit circa 29%, iar ponderea familiilor beneficiare de ajutor pentru perioada rece a anului care declară în componența sa cel puțin o persoană vîrstnică – circa 57% 4.. Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social din mediul rural a constituit circa 74%.
2	Continuarea implementării reformei	2.1. Asigurarea indexării pensiilor	Ministerul Sănătății, Muncii și	2018 – 2022	1. Procedurile de indexare întreprinse	<i>CNAS Realizată</i>

	sistemului de pensii		Protecției Sociale; Casa Națională de Asigurări Sociale; Ministerul Finanțelor		2. Rata de înlocuire a salariului cu pensia pentru limită de vîrstă	În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.197/2022 cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații sociale de stat, Casa Națională de Asigurări Sociale a realizat procesul de indexare cu coeficientul de indexare de 13,94%. Indexării au fost supuse: 1) 671,1 mii pensii; 2) 292 indemnizații de dizabilitate; 3) 144 plățile periodice capitalizate; 4) 1777 compensații; 5) 69 indemnizații. Totodată, în contextul majorării pensiei minime, pentru 73,3 mii beneficiari a fost recalculat cuantumul alocațiilor sociale de stat. Procesul de indexare/recalculare a prestațiilor sociale a fost finalizat către 1 aprilie 2022. Rata de înlocuire a salariului cu pensia pentru limită de vîrstă pentru anul 2022 a constituit 3,13%
3	Implicarea Republicii Moldova în realizarea Strategiei globale și a Planului de acțiuni privind îmbătrînirea și sănătatea ale Organizației Mondiale a Sănătății	3.1. Asumarea de către Republica Moldova a angajamentelor în conformitate cu Strategia globală și Planul de acțiuni privind îmbătrînirea și sănătatea ale Organizației Mondiale a Sănătății	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; comisia parlamentară de profil	2019 – 2022	Angajamentele asumate și implementate	Nerealizată Pentru 2022 nu au fost prezentate date

14. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor cu dizabilități Obiectivul I: Asigurarea cadrului legal și de politici în domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități Ținta strategică A: Drepturile persoanelor cu dizabilități, asigurate, protejate și pe deplin respectate Indicatori de rezultat: <i>Încorporarea aspectelor de gen și dizabilitate în toate politicile sectoriale, în cadrul normativ național și în practicile curente</i> <i>Creșterea accesibilității infrastructurii sociale, a transportului și a mediului informațional pentru persoanele cu dizabilități</i> <i>Creșterea ratei persoanelor cu dizabilități încadrate în câmpul muncii</i> <i>Reducerea ratei de instituționalizare a persoanelor cu dizabilități, inclusiv a minorilor plasați în instituții rezidențiale</i> <i>Creșterea incluziunii persoanelor cu dizabilități în sistemul de învățământ (cu date dezagregate pe grade de dizabilitate și nivelele instituțiilor de învățământ)</i> <i>Sporirea ratei de acoperire a necesităților persoanelor cu dizabilități cu plăți și servicii de protecție socială</i> <i>Sporirea gradului de participare a persoanelor cu dizabilități la viața politică și la luarea deciziilor în domeniul public</i> <i>Creșterea ratei persoanelor cu dizabilități care beneficiază de măsuri de suport în luarea deciziilor, bazate pe voința și convingerile beneficiarului</i> <i>Reducerea ratei persoanelor cu dizabilități care au fost lipsite de dreptul de luare a deciziilor în privința sa</i>						
Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Realizarea politicii de stat privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017–2022 	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică centrală; administrația publică locală	Anual	1. Numărul de persoane cu dizabilități care au beneficiat de măsuri de protecție socială în comunitate 2. Numărul de instituții educaționale incluzive 3. Numărul de copii și tineri din cadrul instituțiilor educaționale incluzive care au beneficiat de educație de	MMPS 1. Realizată. În anul 2022 de pensie de dizabilitate au beneficiat circa 161 421 persoane (dintre care copii – 10 962). Alocație pentru îngrijire, însoțire și supraveghere circa 113 920 persoane inclusiv circa 12 962 persoane cu dizabilități severe care beneficiază de următoarele servicii: a) 3364 - persoanele care îngrijesc, însoțesc și supraveghează la domiciliu un copil cu dizabilități severe în vârstă de până la 18 ani; b) 6003 – persoanele cu dizabilități severe din copilărie; c) 3580 - persoanele cu dizabilități severe nevăzătoare. În scopul asigurării drepturilor persoanelor cu dizabilități la un trai independent și în contextul integrării lor în societate, au fost elaborate și aprobate reglementări și standarde minime de calitate ce țin de organizarea și funcționarea mai multor tipuri de servicii sociale, respectiv: ☐ Serviciul social „Locuință protejată” - 26 servicii pentru 158 beneficiari; ☐ Serviciul social „Casă comunitară” – 29 servicii pentru 121 beneficiari; ☐ Serviciul social „Echipa mobilă” – 21 servicii ”Echipă mobilă”, pentru circa 735 beneficiari; ☐ Serviciul social „Respiro” - 5 servicii „Respiro”, pentru 130 beneficiari/an; ☐ Serviciul social „Asistență personală” – pentru circa 5878 asistenți personali (dar, circa 3600 persoane mai necesită acest serviciu); ☐ Serviciul social „Plasament familial pentru adulți” care oferă plasament familial pentru 34 beneficiari; Serviciul social „Centrul de zi pentru persoane cu dizabilități” pentru 539 beneficiari.

				calitate în fiecare an 4. Numărul de persoane cu dizabilități care au beneficiat, în fiecare an, de servicii medicale și de reabilitare de calitate în raport cu numărul celor care au nevoie de astfel de servicii 5. Rata de încadrare în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități 6. Rata de participare a persoanelor cu dizabilități la viața politică, publică și culturală 7. Gradul de accesibilitate a infrastructurii, transportului, informațiilor și comunicațiilor	4. Potrivit datelor statistice prezentate de CREPOR numărul total al persoanelor cu dizabilități care beneficiază de serviciile protetico-ortopedice, reabilitare medicală și profesională constituie 22546 persoane. Persoanele asigurate cu încălțăminte ortopedică, proteze și alte articole protetico-ortopedice circa 11 mii persoane. Au beneficiat de mijloace ajutoare tehnice circa 430 persoane și dispozitive de mers circa 1200 persoane. Au beneficiat de tratament în staționar 716 iar ambulator circa 3383 persoane. 5. Pe parcursul anului 2022, la subdiviziunile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă (STOFM) ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) au fost înregistrate 2216 persoane cu dizabilități aflate în căutarea unui loc de muncă, dintre care 1018 femei (45,9%). Cu statut de șomer au fost înregistrate 1885 persoane cu dizabilități (5,4% din numărul total de șomeri înregistrați). Distribuția persoanelor cu dizabilități înregistrate cu statut de șomer, conform tipului de dizabilitate a fost următoarea: 27 persoane (1,4%) – dizabilitate severă (gr. I), 233 persoane (12,4%) – dizabilitate accentuată (gr. II), 1625 persoane (86,2%) – dizabilitate medie (gr. III). STOFM au acordat servicii de ghidare în carieră pentru 10964 aflate în căutarea unui loc de muncă, dintre care 6743 fiind șomeri. Din numărul total de șomeri beneficiari de servicii de ghidare în carieră 236 șomeri reprezintă persoanele cu dizabilități, sau 3,5% din total, din care 122 sunt femei, 65 – tineri cu vârsta 16-34 ani. Urmare a serviciilor de ghidare în carieră, 25 șomeri cu dizabilități au fost înmatriculați la cursuri de formare profesională. Au absolvit cursurile de formare profesională gratuite 28 persoane cu dizabilități, din care au absolvit cursuri 11 femei (39,3% din nr. total de persoane cu dizabilități absolvente). În rezultatul implicării în măsuri de ocupare, au fost plasați în câmpul muncii 157 șomeri cu dizabilități (8,3% din numărul șomerilor cu dizabilități înregistrați), dintre care 85 femei. În scopul prevenirii șomajului, creșterii șanselor de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă ANOFM, conform Legii nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj care a intrat în vigoare din data de 10.02.2019, implementează, prin intermediul STOFM, măsuri active de ocupare a forței de muncă acordate beneficiarilor săi, inclusiv persoanelor cu dizabilități. Una dintre măsuri prevăzute este angajarea subvenționată, inclusiv în cazul adaptării locului de muncă necesităților persoanelor cu dizabilități care prevede oferirea de subvenții angajatorilor care angajează persoane cu statut de șomer înregistrate la STOFM. Astfel, în anul 2022 în scopul facilitării integrării acestora în câmpul muncii 56 persoane cu dizabilități au fost angajate în rezultatul subvenționării locurilor de muncă din totalul de 416. Din aceștia: 28 persoane (50,0%) au dizabilitate accentuată, 25 persoane (44,6%) - dizabilitate medie și 3 – dizabilitate severă (5,4%). 5 persoane cu dizabilități au fost încadrate în câmpul muncii prin intermediul acordării subvențiilor pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilități. 7. Elaborarea Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități 2023-2027, care va include și componenta accesibilitate a clădirilor și spațiilor publice, continuitate a Planului de incluziune pentru anii 2017-2022, aprobat prin Hotărâre de Guvern nr.723/2017, în baza raportului final de evaluare a acestuia.
--	--	--	--	---	--

					or pentru persoanele cu dizabilități, în fiecare an 8. Numărul de campanii de informare a populației cu privire la drepturile și abilitățile persoanelor cu dizabilități	
--	--	--	--	--	--	--

15. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale

Obiectivul I: Asigurarea integrării persoanelor aparținând minorităților naționale în toate domeniile de activitate ale statului prin consolidarea cadrului de politici și a celui legal

Ținta strategică A: Relațiile interetnice consolidate pe întreg teritoriul Republicii Moldova

Indicatori de rezultat:

Sporirea ratei de consultare a proiectelor de acte normative, la nivel central și local, cu persoanele aparținând minorităților naționale

Creșterea gradului de cunoaștere a limbii materne și a limbii române în rândul persoanelor aparținând minorităților naționale

Sporirea gradului de înmatriculare în instituțiile de învățământ superior a persoanelor aparținând minorităților naționale

Sporirea ratei de angajare în serviciul public a persoanelor aparținând minorităților naționale

Sporirea gradului de dezagregare a datelor privind realizarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale

Sporirea gradului de acomodare a cadrului național de politici și al celui normativ la specificul cultural al minorităților naționale

Sporirea gradului de educație interculturală

Asigurarea accesului liber la justiție și a accesului la informație pentru persoanele aparținând minorităților naționale care nu posedă limba de stat

N r.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Realizarea politicii de stat privind consolidarea relațiilor interetnice	1.3. Elaborarea Planului de acțiuni, pentru anii 2021–2024, privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Biroul Relații Interetnice	2021	Proiectul Planului de acțiuni pentru anii 2021–2024, elaborat și aprobat	MEC Proiectul Programului pentru anii 2023 – 2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027 definitivat urmare consultărilor publice a fost examinat în ȘSG la 2 februarie 2023.

		Republica Moldova pentru anii 2017–2027				
--	--	---	--	--	--	--

16. Domeniul de intervenție: Respectarea drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului ale Republicii Moldova

Obiectivul I: Asigurarea respectării drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului ale Republicii Moldova

Ținta strategică A: Retragerea rezervelor și declarațiilor privind limitarea teritorială a aplicării tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului pentru localitățile din stînga Nistrului

Indicatori de rezultat:

Sporirea ratei de aplicabilitate a tratatelor internaționale în localitățile din stînga Nistrului

Creșterea intensității dialogului în domeniul drepturilor omului la nivel de experți

Ținta strategică B: Intensificarea dialogului în domeniul drepturilor omului la nivel de experți pentru problemele drepturilor omului din localitățile din stînga Nistrului

Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Abordarea sistematică în procesul de negocieri a problematicei drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului	1.1. Identificarea și includerea pe agenda de negocieri a problemelor prioritare din domeniul drepturilor omului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Justiției	2018 – 2022	1. Numărul de intervenții 2. Soluțiile adoptate	BPR Realizată 1. Problematika drepturilor omului, în special libera circulație, cazurile individuale de încălcare a drepturilor omului, inclusiv situația cetățenilor deținuți ilegal și potențiale măsuri de asistență, a fost menținută și în 2022 pe agenda procesului de negocieri (9 ședințe de lucru în formatul 1+1 la nivelul reprezentanților politici din partea Chișinăului și a Tiraspolului). Problema respectării drepturilor omului în raioanele de est ale țării, accesul la terenurile din raionul Dubăsari, funcționarea în bune condiții a școlilor cu predare în limba română, eliminarea obstacolelor în calea liberei circulații au fost enunțate în cadrul contactelor cu partenerii externi: 21 de întrevederi cu reprezentanții mediatorilor și observatorilor în cadrul formatului de negocieri „5+2”, precum și 54 de întrevederi cu ambasadorii acreditați în Republica Moldova și cu reprezentanții organizațiilor internaționale, 1 întvedere cu Președintele în Exercițiu al OSCE, 4 cu Reprezentantul Special al Președinției în exercițiu a OSCE din partea Poloniei pentru procesul de reglementare transnistreană, 1 cu trimisul Special al Președinției în exercițiu a OSCE din partea Poloniei, o altă întvedere cu Reprezentantul Uniunii Europene în procesul de reglementare transnistreană, șefa Departamentului pentru Europa de Est și Asia Centrală din cadrul Serviciului European de Acțiune Externă, dar și o ședință cu șefii adjuncți ai delegațiilor Statelor Unite ale Americii, Franței, Germaniei și Marii Britanii pe lângă OSCE. Problemele prioritare ce țin de eliminarea barierelor în calea liberei circulații, asigurarea accesului permanent la terenurile agricole din raionul Dubăsari și a bunei funcționări a școlilor cu predare în limba română au fost enunțate în cadrul întrevederi din 15 februarie 2022 cu viceministrul de Externe al Federației Ruse. Subiecte din problematica drepturilor omului au fost abordate la nivelul Comisiei Unificate de Control de către delegația Republicii Moldova (libera circulație în Zona de Securitate, cazuri individuale) și în cadrul întâlnirilor de lucru ale experților din educație (2 ședințe), sănătate (6 ședințe), acte de stare civilă (2 ședințe), probleme sociale și ajutor umanitar (1 ședință) etc. Au fost discutate și identificate soluții privind probleme actuale privind documentarea cetățenilor cu acte de stare civilă, asigurarea importului în stînga Nistrului de medicamente, produse alimentare și alte mărfuri esențiale, dificultățile întâmpinate de agenții economici și locuitorii din Zona de Securitate, au continuat discuțiile în vederea asigurării măsurilor de protecție necesare în privința copiilor identificați fără de ocrotire părintească.

						În contextul războiului din Ucraina, la inițiativa Chișinăului grupurile de lucru sectoriale au abordat subiecte vizând gestionarea crizei refugiaților și acordarea suportului eficient cetățenilor ucraineni care au găsit adăpost pe ambele maluri ale râului Nistru. Urmând recomandarea Comitetului consultativ al Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale, pentru prima dată, Chișinăul a propus includerea problematicii minorităților naționale pe agenda grupului de lucru pentru drepturile omului (Tiraspolul a blocat convocarea ședinței GLDO în 2022). 2. Factorii obiectivi care au intervenit în actualul context regional, legați de războiul declanșat în Ucraina, au făcut imposibilă relansarea activităților în formatul de negocieri „5+2” și a conferințelor bavareze pentru promovarea măsurilor de consolidare a încrederii, în declarațiile anuale ale cărora problema drepturilor omului era evocată în mod special. La fel este de notat poziția distructivă și nedorința Tiraspolului de a se implica în soluționarea (uneori chiar și în discutarea) subiectelor sensibile, în primul rând a celor ce țin de situația unor cetățeni concreți, ale căror drepturi sunt încălcate de structurile anticonstituționale. În această situație în procesul de negocieri Chișinăul și-a menținut abordarea pro-activă pe aceste dimensiuni, dezvoltând dialogul cu partenerii internaționali ai Republicii Moldova, autoritățile naționale competente, Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsman) în vederea consolidării eforturilor de promovare a drepturilor omului în regiunea transnistreană a țării și acordării asistenței necesare, inclusiv pe cazuri individuale din perspectiva onorării obligațiilor pozitive ale statului față de cetățenii săi.
	1.2. Relansarea activității subgrupului pentru drepturile omului cu implicarea reprezentanților societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului și a organizațiilor internaționale relevante	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Justiției	2018 – 2022	Numărul de ședințe desfășurate	BPR Realizată parțial Pe parcursul anului 2022, BPR și VPM au remis în adresa Ministerului Justiției și Oficiului Avocatului Poporului 5 demersuri pentru impulsionearea dialogului în domeniul drepturilor omului la nivelul experților de profil de pe ambele maluri ale Nistrului, au avut loc 4 ședințe de lucru consultative reprezentanții MJ și OAP accentuând importanța revigorării grupului de lucru pentru drepturile omului din partea Chișinăului. Experții de profil din partea Chișinăului au formulat subiecte pentru agenda de discuție cu reprezentanții Tiraspolului. Printre acestea: 1. Asigurarea condițiilor pentru buna funcționare a instituțiilor penitenciare nr.8 și nr.12 din subordinea Autorității Naționale a Penitenciarelor, amplasate în mun. Bender. 2. Accesul reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului în locurile de detenție a persoanelor, situate în regiunea transnistreană. 3. Respectarea drepturilor cetățenilor care și-au găsit adăpost temporar în localitățile din regiunea transnistreană în contextul războiului din Ucraina. 4. Standardele internaționale în domeniul asigurării drepturilor persoanelor atribuite la minoritățile naționale (o primă abordare în procesul de negocieri a problematicii minorităților naționale, efectuată la recomandarea Comitetului consultativ al Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale). 5. Identificarea unui mecanism eficient de acordare a suportului necesar pe cazurile individuale de încălcare a drepturilor omului. Însă, toate propunerile Chișinăului din anul 2022 de convocare a ședințelor grupurilor de lucru pentru drepturile omului au fost mai întâi contramandate, apoi respinse de către Tiraspol, nefiind dat curs invitațiilor (https://gov.md/ro/content/problema-respectarii-drepturilor-omului-regiunea-transnistreana-ramane-vizorul-bioului). În refuzul său, Tiraspolul și-a expus dezinteresul de a participa la discutarea problemelor enunțate invocând că unele din ele au fost abordate în cadrul altor grupuri de lucru sectoriale, iar unele din aspecte (de ex., cazurile individuale ale deținuților ilegali) nu consideră că trebuie abordate cu Chișinăul. Cu toate că Tiraspolul a neglijat solicitările Chișinăului pentru convocarea grupurilor de lucru pentru drepturile omului, problematica drepturilor omului a fost evidențiată de Chișinău în cadrul tuturor	

					întrevederilor în formatul 1+1 (9 ședințe în 2022) și pe platforma de comunicare la nivelul reprezentanților politici cu accent pe cazurile individuale și pe anularea măsurilor represive impuse prin a. n. „strategie de combatere a extremismului”, a pedepselor cu încarcerarea ilegală pe termen de până la 8 ani pentru plângerile adresate autorităților naționale sau instanțelor internaționale. Chișinăul va depune în continuare eforturi pentru a readuce Tiraspolul la masa de dialog și a reitera necesitatea reactivării interacțiunii productive în cadrul platformei grupurilor de lucru pentru drepturile omului.
	1.3. Elaborarea și punerea în aplicare a unui mecanism de deblocare a accesului fermierilor din raionul Dubăsari la terenurile agricole amplasate după traseul Rîbnița–Tiraspol	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului ; Agenția Relații Funciare și Cadastru; Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2021	1. Numărul de acțiuni întreprinse 2. Mecanismul elaborat și pus în aplicare	BPR Realizată 1. BPR monitorizează constant cum se asigură accesul la terenuri și transportarea producției recoltate în corespundere cu Decizia protocolară din 25 noiembrie 2017, fiind în contact telefonic permanent cu fermierii și APL Dubăsari. Astfel, în 2022 vicepremierul pentru reintegrare și colaboratorii BPR au întreprins 8 vizite de lucru în raionul Dubăsari, unde au avut întrevederi cu reprezentanți ai autorităților administrației publice locale și cu proprietarii și arendașii terenurilor agricole amplasate după traseul Râbnița–Tiraspol, fiind abordate aspecte tehnice legate de implementarea mecanismului ce oferă accesul fermierilor la terenurile agricole vizate. Potrivit administrației publice locale din raionul Dubăsari, a fost finalizat procesul de documentare a terenurilor proprietate privată și a celor proprietate publică aflate la balanța administrației publice locale, precum și evidența agenților economici care încheie cu deținătorii contractelor de prelucrare a acelor terenuri agricole, ceea ce era necesar pentru asigurarea accesului la terenurile agricole a noilor persoane. Problemele fermierilor din raionul Dubăsari care au terenuri agricole după traseul Râbnița–Tiraspol s-au aflat pe agenda întrevederilor viceprim-ministrului pentru reintegrare cu Reprezentantul Special al Președinției în exercițiu a OSCE pentru reglementarea transnistreană, Thomas Mayr-Harting din 24.10.2022 https://gov.md/ro/content/intrevederea-viceprim-ministrului-pentru-reintegrare-cu-reprezentantul-special-al-0 și 06.07.2022 https://gov.md/ro/content/intrevederea-viceprim-ministrului-pentru-reintegrare-cu-reprezentantul-special-al , din 24.10.2022 cu reprezentanta UE în https://gov.md/ro/content/intrevederea-viceprim-ministrului-pentru-reintegrare-cu-reprezentanta-uniunii-europene și au fost indispensabile de agenda convorbirilor cu șefii Misiunii OSCE în Moldova și ai altor reprezentanțe diplomatice. 2. Mecanismul de acces la terenuri a fost convenit prin Decizia protocolară semnată la 25 noiembrie 2017 și pus în aplicare începând cu 01 august 2018. Anterior relansării Mecanismului (01.08.2018), Guvernul Republicii Moldova a achitat compensații parțiale și plăți de suport în valoare de aproape 52 mln. de lei pentru proprietarii/ posesorii de loturi de pământ din raionul Dubăsari care nu au putut efectua prelucrarea acestora ca urmare a blocajelor create intenționat de către Tiraspol. În perioada de raportare, fermierii din raionul Dubăsari ce dețin terenuri după traseul Tiraspol-Râbnița au beneficiat de o procedură simplificată de transportare prin posturile vamale interne de control a producției agricole, aprobată prin Hotărârile Guvernului nr.226 din 06.10.2021. Însă, buna funcționare a Mecanismului convenit prin Decizia protocolară semnată la 25 noiembrie 2017 a fost împiedicată de către Tiraspol prin impunerea abuzivă a unor restricții: obligarea ducerii evidenței fiecărui angajat și lucrări efectuate la structurile regionale, control amănunțit al actelor și al încărcăturilor la trecerea prin posturile ilegale transnistrene, cu obligarea achitării unor pretinse taxe pentru treceri zilnice repetate cu produse recoltate și pentru deplasarea cu autocamioane ce depășesc masa totală de 18 tone ș.a. De rând cu acestea, o problemă majoră o constituie condiționalitatea instituită în mod unilateral de către Tiraspol la finele anului 2021 prin a limita termenul de acțiune al deciziei protocolare și extinderii periodice a acesteia ca urmare a sesizărilor continue ale Chișinăului (https://gov.md/ro/content/termenul-de-aplicare-

					al-deciziei-protocolare-privind-accesul-fermierilor-din-raionul, ultimul termen de referință fiind 1 aprilie 2023. Mesajele permanente din partea Chișinăului s-au referit la excluderea oricăror termene-limită, restricționări și condiționări unilaterale, asigurarea liberei deplasări și fără obstacole de orice natură a fermierilor, a echipamentelor și a inventarului agricol al acestora, transportarea nestingherită a materialului semincer și a producției agricole.
	1.4. Asigurarea respectării standardelor internaționale la prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul schimbului informațional dintre Chișinău și Tiraspol	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Justiției; Agenția Servicii Publice	2021	1. Numărul de acțiuni întreprinse 2. Mecanismul identificat	Realizată BPR 1 Principiile de activitate care să asigure respectarea standardelor internaționale la prelucrarea datelor cu caracter personal sunt evidențiate, printre alte probleme, la toate ședințele de lucru interinstituționale organizate sub egida viceprim-ministrului pentru reintegrare și a BPR. Ministerelor și altor instituții naționale periodic le este readusă în atenție respectarea legislației cu privire la protecția datelor cu caracter personal în ceea ce privește comunicarea cu malul stâng al Nistrului. La 16 iunie 2022, printr-o scrisoare semnată de viceprim-ministrul pentru reintegrare, a fost reaccentuată inadmisibilitatea schimburilor informaționale cu dezvăluirea către preținsele structuri din stânga Nistrului a datelor care pot contribui la identificarea unei persoane fizice. În adresa unor instituții naționale au fost remise 3 scrisori conținând recomandările BPR pentru modificarea procedurilor operaționale astfel încât să fie asigurată nedeazăluirea datelor cu caracter personal către structurile neconstituționale. 2 ședințe ale grupurilor de lucru acte de stare civilă și documentarea populației au fost organizate în perioada de referință - 26 martie https://gov.md/ro/content/despre-sedinta-grupurilor-de-lucru-pentru-actele-de-stare-civila-si-documentare-populatiei și 28 octombrie 2022 https://gov.md/ro/content/doua-sedinta-grupurilor-de-lucru-pentru-actele-de-stare-civila-si-documentarea-populatiei, având pe agendă tema consimțământului subiectului datelor cu caracter personal, exprimat în formă scrisă, liber, expres și necondiționat. 2.Elaborarea și punerea în aplicare a unui mecanism de control privind conformitatea prelucrării în regiunea transnistreană a datelor cu caracter personal în corespundere cu legislația Republicii Moldova nu este posibilă la ora actuală, din considerentul lipsei de control din partea autorităților statului pe teritoriul din stânga Nistrului și mun. Bender, dar și al inaccesibilității regiunii pentru funcționarii abilitați prin lege și aflați în exercitarea atribuțiilor de serviciu, activitatea cărora este interzisă și blocată de către structurile de forță de la Tiraspol. Pe platforma grupurilor de lucru acte de stare civilă și documentarea populației (2 ședințe în 2022) Partea moldovenească promovează identificarea unui mecanism de lucru între structurile specializate de stare civilă de pe ambele maluri ale Nistrului necesare prestării serviciilor de stare civilă și documentării populației pe baza consimțământului de prelucrare a datelor cu caracter personal, care să permită, în special, actualizarea actelor de naștere ale persoanelor, născute în localitățile din Republica Moldova, cu date referitoare la decesul acestora. ASP Potrivit prevederilor actelor normative în vigoare, procedura de eliberare a actelor de identitate și evidență a persoanelor din localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender, precum și examinarea cererilor în materie de cetățenie este bine definită, funcționează în plină măsură și nu diferă de cea de eliberare a actelor de identitate și evidență a cetățenilor Republicii Moldova din alte localități ale țării. În scopul asigurării cu acte de identitate a locuitorilor din stânga Nistrului și municipiul Bender, precum și la prestarea serviciilor în materie de cetățenie, subdiviziunile ASP militează pentru prelucrarea datelor cu caracter personal în conformitate cu prevederile Legii nr.133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal și doar pe baza consimțământului solicitantului/ subiectului datelor cu caracter personal.

						În conformitate cu prevederile Ordinului ASP nr.727 din 28.07.2022, a fost creat un loc de muncă automatizat în incinta Primăriei Sănătăuca, în scopul creării condițiilor de deservire a populației și agenților economici din regiune (cetățenii Republicii Moldova din stânga Nistrului), sporirea operativității prestării serviciilor cu plată ce țin de înmatricularea vehiculelor, precum și documentarea conducătorilor auto. CNPDCP, Subiectul privind legalitatea schimbului de date cu caracter personal cu structuri autoprocimate din stânga Nistrului (Transnistria) este unul sensibil și de o deosebită însemnătate, CNPDCP expunându-se, pe parcursul ultimilor ani, atât în adresările sale înaintate Cancelariei de Stat, Biroului Politici de Reintegrare, Ministerului Justiției, Agenției Servicii Publice, etc., precum și în cadrul ședințelor organizate la acest subiect, în vederea neadmiterii dezvăluirii datelor cu caracter personal către aceste entități neconstituționale, în lipsa consimțământului subiecților de date vizați. Respectiv, în scopul menținerii unui dialog cu reprezentanții Tiraspolului, pe platforma grupurilor de lucru: acte de stare civilă și documentarea populației, în comun cu CNPDCP, s-a militat pentru transmiterea datelor cu caracter personal către unitățile administrativ-teritoriale aflate în stânga Nistrului și mun. Bender, doar în baza consimțământului subiecților de date care, la moment, este unicul mecanism viabil și lucrativ. Nu în ultimul rând, repetăm că adoptarea unui mecanism de schimb reciproc de date cu caracter personal cu structurile din localitățile din stânga Nistrului este un proces politic și depășește competențele funcționale ale CNPDCP, iar asigurarea respectării principiilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, revine autorităților care efectuează schimbul/transmiterea informațiilor – catalogați drept operatori de date/persoane împuternicite de operator în sensul Legii 133/2011. În context ținem să menționăm că, CNPDCP s-a expus prin demersul nr. 02-06/2962 din 28 noiembrie 2022, adresat Biroului Politici de Reintegrare asupra proiectului de declarație de consimțământ a subiectului de date, drept formulă unică propusă pentru a fi utilizată în mecanismul de interacțiune pe aspecte de stare civilă între cele două maluri ale Nistrului.
	1.5. Sensibilizarea participanților la negocierile în format de „5+2”, a organizațiilor internaționale relevante și a misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova cu privire la cazurile de încălcare a drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului	Cancelari a de Stat (Biroul politici de reintegra re); Minister ul Afacerilo r Externe și Integrării Europene	2018 – 2022	Numărul de sesizări perfectate	BPR Realizată Pe parcursul anului 2022, suplimentar la scrisorile remise în adresa participanților la formatul „5+2” cu privire la cazuri individuale de încălcare a drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, au fost perfectate alte 15 demersuri către alți parteneri internaționali ai țării, fiindu-le aduse în vizor cazurile de rezonanță cu solicitarea de a utiliza pârghiile disponibile în regiune în vederea convingerii Tiraspolului de a renunța la practici nocive și acțiuni ilegale aplicate în raport cu cetățenii. A fost abordată situația tuturor cetățenilor, despre afectarea drepturilor cărora BPR a fost sesizat direct sau a aflat indirect, inclusiv din surse media sau ong-uri specializate în apărarea drepturilor omului (Glijin, Amarfii, Hudenko, Mantaluta, Ermurachi, Plescanov, Samonii, Pogorletchii, Horjan etc.) De asemenea, cazurile individuale de încălcare a drepturilor omului în regiunea transnistreană au fost abordate în cadrul întrevederilor vicepremierului pentru reintegrare cu partenerii externi (21 de întrevederi cu reprezentanții mediatorilor și observatorilor în cadrul formatului de negocieri „5+2”, precum și 54 de întrevederi cu ambasadorii acreditați în Republica Moldova și cu reprezentanții organizațiilor internaționale), printre care reprezentanții Consiliului Europei (CoE), parlamentarii britanici, un grup de deputați ai Parlamentului Croației, Comitetul Internațional al Crucii Rosii, Maletser International etc. Totodată, în cadrul vizitei în Republica Federală Germania, viceprim-ministrul pentru reintegrare a prezentat o informație amplă cu privire la evoluția situației în domeniul drepturilor omului în regiunea transnistreană https://gov.md/ro/content/intrevederile-de-la-berlin-ale-viceprim-ministrului-oleg-serebrian-cu-presedintele . Ca follow-up al vizitei, la 16 octombrie 2022, prin intermediul MAEIE, a fost înaintată o Notă informativă amplă, cu focus pe cazurile individuale aflate în vizorul Biroului, cu solicitarea solidarizării comunității	

						internaționale si consolidării cooperării bilaterale în vederea promovării si protecției drepturilor cetățenilor Republicii Moldova, domiciliați în regiune. Situația foarte îngrijorătoare a drepturilor omului în regiunea transnistreană, provocările curente în domeniu, barierele întâmpinate de către apărătorii drepturilor omului și reprezentanții autorităților publice ale Republicii Moldova, precum și posibile direcții de intervenție în comun pentru a îmbunătăți starea lucrurilor, au fost discutate la întrevvedere cu șefa Departamentului de Executare a Hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) din cadrul Consiliului Europei https://gov.md/ro/content/masuri-comune-de-interventie-pentru-imbunatatirea-situatiei-drepturilor-omului-regiunea, cu șefa Oficiului Înalțului Comisar ONU pentru Drepturile Omului din Republica Moldova https://gov.md/ro/content/propuneri-de-actiuni-relevante-pentru-promovarea-drepturilor-omului-regiunea-transnistreana. Partenerii internaționali, inclusiv actorii formatului „5+2”, au fost sesizați și în contextul deciziei Tiraspolului de a încarcera până la 8 ani persoanele care vor depune plângeri către instituțiile constituționale și internaționale pe cazurile de încălcare a drepturilor omului, săvârșite de către reprezentanții structurilor din regiunea transnistreană.
--	--	--	--	--	--	--

Obiectivul II: Reducerea numărului de încălcări ale drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului și în zonele limitrofe

Ținta strategică A: Sprijin și asistență oferite în mod sistematic persoanelor ale căror drepturi au fost încălcate în localitățile din stînga Nistrului și în zonele limitrofe

Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Oferirea sistematică a sprijinului și asistenței persoanelor ale căror drepturi au fost încălcate în localitățile din stînga Nistrului și în zonele limitrofe	1.2. Analiza sistemică a situației privind respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană și în zonele limitrofe	Cancelari a de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018 – 2022	Rapoartele anuale și cele speciale elaborate	BPR Parțial realizată Elaborarea rapoartelor exhaustive de analiză a situației privind respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană nu poate fi realizată atîta timp cît regiunea continuă să fie inaccesibilă pentru reprezentanții autorităților publice întru exercitarea atribuțiilor de serviciu și acordarea asistenței necesare victimelor, ale căror drepturi au fost lezate, persistă imposibilitatea implementării prevederilor legislației naționale în raioanele de est ale țării, situații datorate lipsei unui control efectiv din partea autorităților constituționale asupra regiunii și nereglementării conflictului transnistrean. În condițiile descrise, asemenea analize vor fi superficiale, incomplete și nu vor reflecta pe deplin starea de lucruri. Cu toate acestea, autoritățile constituționale, deși nu dețin un control efectiv al situației din regiune și nu au acces în localitățile respective, acordă asistența posibilă persoanelor afectate și întreprind toate măsurile posibile pentru a restabili drepturile lezate. Astfel, în 2022 BPR a recepționat 78 petiții de la persoane care au solicitat asistență. Demersurile perfectate în adresa instituțiilor naționale și partenerilor externi au vizat problemele cu care s-au confruntat în jur de 1300 locuitori din regiunea transnistreană, dar și din localitățile controlate de autorități, situate în Zona de Securitate. Pe pagina web a VPM pentru reintegrare sunt plasate comunicate de presă privind poziția instituțională pe multiple cazuri individuale și alte situații de încălcare a drepturilor omului (informație detaliată la obiectivul III acțiunea 3.2). La 16 octombrie 2022, prin intermediul MAEIE, a fost înaintată o Notă informativă amplă, cu focus pe cazurile individuale aflate în vizorul Biroului, cu solicitarea solidarizării comunității internaționale si consolidării cooperării bilaterale în vederea promovării si protecției drepturilor cetățenilor Republicii Moldova, domiciliați în regiune.

Ținta strategică B: Monitorizarea fiecărui caz sesizat și documentat de aplicare a torturii sau a tratamentelor inumane ori degradante în localitățile din stînga Nistrului

Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Monitorizarea situației persoanelor aflate în locurile de detenție din stînga Nistrului	1.1. Identificarea organizațiilor societății civile, a coalițiilor, a altor tipuri de instituții ce au drept scop monitorizarea situației deținuților în localitățile din stînga Nistrului	Oficiul Avocatului Poporului; Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018 – 2022	1. Instituțiile identificate 2. Echipelile de monitorizare create	Parțial realizată BPR 1.Aspectele privind situația persoanelor deținute ilegal de către structurile de la Tiraspol s-au aflat în 2022 și vor rămâne în continuare pe agenda problemelor abordate în cadrul comunicării cu partenerii internaționali și cu reprezentantul politic al Tiraspolului în procesul de negocieri. Au fost continuate eforturile pentru obținerea unei soluții, pe platforma grupurilor de lucru pentru drepturile omului, care ar permite vizitarea locurilor de detenție ilegală de către Avocatul Poporului, pentru monitorizarea condițiilor. Or, luând în considerare recomandările expertului superior în domeniul drepturilor omului Thomas Hammarberg formulate ca urmare a constatării în 2012 și 2018 a încălcărilor grave ale drepturilor fundamentale în ceea ce privește procedurile și condițiile de detenție la Tiraspol, Hlinaia, Camenca, pentru autorități este relevant să se asigure, cel puțin sau pentru prima etapă, accesul instituției Ombudsmanului în acele locuri de detenție ilegală. Accesul reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului în locurile de detenție a persoanelor, situate în regiunea transnistreană a fost unul din subiectele-cheie, propuse de Chișinău spre rezolvare în cadrul ședinței grupurilor de lucru pentru drepturile omului. Tiraspolul a refuzat întrunirea experților de pe ambelor maluri, iar în scris și-a reiterat condiționarea rezolvării acestei solicitări prin acceptarea de către autoritățile naționale a accesului a. n. împuternicit al Tiraspolului pentru drepturile omului la penitenciarele ANP MJ în care își ispășesc pedeapsa stabilită de instanțele judecătorești cetățeni care își au domiciliul în localitățile din stînga Nistrului. Prin canalul de comunicare între reprezentanții politici în procesul de reglementare, în perioada de raport a fost abordată situația unor persoane concrete deținute ilegal de către structurile din stînga Nistrului (Glijin, Horjan, Pleșcanov, Pogorlețchii etc.), fiind solicitat accesul Ombudsmanului, avocatului sau doctorului la alegere, precum și accesul reprezentanților Misiunii OSCE pentru documentarea cu condițiile de detenție și identificarea măsurilor de suport necesare fiecărui cetățean în parte. Nici unul din demersurile Chișinăului nu a fost satisfăcut. 2.Crearea și operaționalizarea echipelor de monitorizare nu a fost posibilă, dată fiind poziția categorică a Tiraspolului în procesul de negocieri, descrisă mai sus, dar și inaccesibilitatea regiunii transnistrene pentru funcționarii autorităților naționale și pentru promotorii drepturilor omului – reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale. Astfel, reprezentanții autorităților (viceprim-ministrul pentru reintegrare și câțiva funcționari ai BPR) au fost împiedicați de Tiraspol să efectueze o vizită de lucru în lunile aprilie – mai 2022 la penitenciarele nr.8 și nr.12 din Bender în vederea documentării cu situația pe teren și identificării măsurilor de suport suplimentare. Tiraspolul a blocat această vizită de lucru și a condiționat-o cu așa-zise misiuni de evaluare comune, absolut inacceptabile și respinse de către Chișinău. OAP Pe parcursul anilor, Avocatul Poporului a făcut mai multe demersuri către „împuternicitul pentru drepturile omului” din regiunea transnistreană cu solicitarea de organizare a unor vizite comune în locurile de detenție. Cu părere de rău, nu a fost dat curs acestei inițiative. Totodată, prin intermediul reprezentanței Varnița se duc discuții cu împuternicitul pentru drepturile omului de la Tiraspol pe cazurile individuale legate de răpire și detenția persoanelor în stînga Nistrului. Astfel, în rezultatul dialogului dintre șeful reprezentanței Varnița a Oficiului Avocatului Poporului, Veaceslav Ursu și împuternicitul pentru drepturile omului de la Tiraspol Veaceslav Cosinschi, la data 20 septembrie 2022, reprezentantul Ombudsmanului a efectuat o vizită în Penitenciarul din satul Hlinaia,

						raionul Grigoriopol (YIH-1) subordonat entităților din stânga Nistrului, unde a avut posibilitatea să se întâlnească cu deținutul Petiș Mihail. http://ombudsman.md/news/in-premiera-angajarii-oficiului-avocatului-poporului-au-efectuat-o-vizita-in-penitenciarul-subordonat-entitatilor-de-la-tiraspol/ La data de 23 septembrie 2022, reprezentantul Ombudsmanului a efectuat o vizită în izolatorul de anchetă în penitenciarul nr 3 (YIH-3) din mun. Tiraspol subordonat entităților din stânga Nistrului, unde a avut posibilitatea să se întâlnească cu deținutul Dudnic Vladimir. http://ombudsman.md/news/reprezentantul-oficiului-avocatului-poporului-a-vizitat-un-detinut-in-izolatorul-de-ancheta-din-penitenciarul-nr-3-%d1%83%d0%b8%d0%bd-3-din-mun-tiraspol/ OAP a identificat și a stabilit parteneriate cu unele organizații ale societății civile care au drept scop monitorizarea situației în locurile de detenție din stânga Nistrului. Având în vedere faptul că acestea nu au acces în locurile de detenție, crearea echipelor de monitorizare nu este oportună. În același timp, dreptul apărătorilor drepturilor omului, avocaților precum și dreptul societății civile, la libertatea de exprimare etc. din regiunea Transnistreană este îngrădit în localitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și mun. Bender, deoarece entitățile din această regiune sub pretextul de asigurare a securității informaționale și prevenire a extremismului, au aprobat diverse ”norme”, ”legi” care îngădesc dreptul locuitorilor la o informație alternativă și dreptul de a aduce critici structurilor autoproclamate etc.
		1.2. Instruirea reprezentanților organizațiilor societății civile/echipelor de monitorizare în domeniul prevenirii torturii	Oficiul Avocatului Poporului	2018 – 2022	1. Ghidul de monitorizare elaborat 2. Numărul de întruniri organizate 3. Numărul de persoane instruite	OAP <i>Nerealizată pentru perioada de raportare</i> OAP a identificat și a stabilit parteneriate cu unele organizații ale societății civile care au drept scop monitorizarea situației în locurile de detenție din stânga Nistrului. Având în vedere faptul că acestea nu au acces în locurile de detenție, crearea echipelor de monitorizare nu este oportună. În același timp, dreptul apărătorilor drepturilor omului, avocaților precum și dreptul societății civile, la libertatea de exprimare etc. din regiunea Transnistreană este îngrădit în localitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și mun. Bender, deoarece entitățile din această regiune sub pretextul de asigurare a securității informaționale și prevenire a extremismului, au aprobat diverse ”norme”, ”legi” care îngădesc dreptul locuitorilor la o informație alternativă și dreptul de a aduce critici structurilor autoproclamate. etc
Ținta strategică C: Un număr mai mare de elevi în instituțiile de învățământ moldovenești cu predare în grafia latină din stînga Nistrului						
Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022
1	Asigurarea condițiilor necesare pentru buna funcționare a școlilor moldovenești cu predare în grafia latină din localitățile din stînga Nistrului	1.1. Acordarea unui sprijin permanent instituțiilor de învățământ moldovenești cu predare în grafia latină din regiunea transnistreană	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Cancelaria de Stat (Biroul politici de	2018 – 2022	Numărul de acțiuni întreprinse	BPR <i>Realizată</i> Pe parcursul anului 2022, în cadrul formatelor de negocieri la nivelul reprezentanților politici „1+1”, a celor două ședințe a grupurilor de lucru pentru educație, precum și în corespondența dintre Chișinău și Tiraspol, au fost abordate un spectru larg de probleme cu care se confruntă cele 8 instituții de învățământ cu predare în limba română din stânga Nistrului și mun. Bender. Problema a figurat pe agenda discuțiilor la întreprinderile cu reprezentanții partenerilor externi, inclusiv cu Reprezentantul Special al Președinției în exercițiu a OSCE pentru reglementarea transnistreană, cu Reprezentanta Uniunii Europene în procesul de reglementare transnistreană etc. S-a reiterat poziția implementării depline și necondiționate a prevederilor Deciziei protocolare din 25 noiembrie 2017, a avansării în problema asigurării tuturor instituțiilor cu sedii și terenuri adiacente proprii/ adecvate procesului educațional, problema citațiilor venite în adresa unor elevi, prin care sunt chemați spre înrolare la așa-numitele centre militare din regiunea transnistreană, solicitările neautorizate de date personale de la directorii instituțiilor, dar și impuneri de a parcurge proceduri adiționale de

			reintegra re)		reînregistrare a instituțiilor de învățământ pentru a crea bariere artificiale, dificultăți periodice în libera circulație și în efectuarea plăților pentru utilități etc. A fost menținut dialogul în cadrul grupurilor de lucru pentru educație (2 ședințe în 2022: la 17.03.2022 https://gov.md/ro/content/prima-sedinta-grupurilor-de-lucru-pentru-educatie-din-anul-2022 și la 18.10.2022 https://gov.md/ro/content/doua-sedinta-din-anul-2022-grupurilor-de-lucru-pentru-educatie), fiind abordate un spectru larg de probleme cu care se confruntă cele 8 licee și gimnazii cu predare în grafie latină din stânga Nistrului și mun. Bender în vederea implementării depline și necondiționate a prevederilor Deciziei protocolare din 25 noiembrie 2017 și avansării în problema asigurării tuturor instituțiilor cu sedii proprii și adecvate procesului educațional. Funcționarii BPR au efectuat 11 vizite de lucru la școlile cu predare în limba română din regiunea transnistreană pentru a se familiariza la fața locului cu problemele cu care se confruntă cadrele didactice, elevii și administrația acestora și pentru a identifica soluțiile durabile. Au fost elaborate circa 36 demersuri pe subiectul asigurării dreptului la educație și alte conexe în acest scop. Totodată, prin Hotărârea Guvernului nr.410/2022 a fost acordat ajutor material unic, a câte 100 mii lei (în total 800 mii lei), pentru dotarea liceelor teoretice din orașele Tiraspol, Bender, Grigoriopol, Râbnița, Dubăsari, a Gimnaziului internat din Bender, a gimnaziilor din satele Corjova și Roghi, raionul Dubăsari. În plus, au fost finanțate 3 proiecte de dotare cu sisteme autonome de semnalizare și de înștiințare a incendiilor, în valoare de 445 mii lei: la Liceul Teoretic „Lucian Blaga” din or.Tiraspol (90 mii lei), la Liceul Teoretic „Evricea” din or.Rîbnița (155 mii lei) și la Gimnaziul Roghi din raionul Dubăsari (200 mii lei). În pofida impedimentelor create de Tiraspol, acțiunile pozitive ale Chișinăului orientate spre buna funcționare a școlilor cu predare în limba română în stânga Nistrului și municipiul Bender au avut drept efect creșterea constantă, pe parcursul ultimilor ani, a numărului de elevi în aceste instituții: 2018 - 1461, 2019 – 1547, 2020 – 1573, 2021 – 1650, 2022 – 1682. În context, întru extinderea bunelor practici pentru desfășurarea unui proces educațional, în conformitate cu exigențele Codului Educației al Republicii Moldova și standardele internaționale ce oferă accesul la un mediu educațional legal și de perspectivă pentru tinerii studioși din regiunea transnistreană, Chișinăul exprimă un interes justificat pentru deschiderea/ reorganizarea și a altor instituții de învățământ în regiune, în conformitate cu rigorile în vigoare, pentru a diversifica oferta educațională pe malul stâng al r. Nistru și în mun.Bender. https://gov.md/ro/content/1677-de-elevi-isi-fac-studiile-scolile-cu-predare-limba-romana-din-regiunea-transnistreana MEC În vederea consolidării și dezvoltării cadrului normativ pentru învățământul primar și secundar general, au fost elaborate/aprobate următoarele acte normative și metodologice: 1) Instrucțiunea privind organizarea procesului educațional și aplicarea curriculumului național pentru învățământul primar în condițiile activității simultane (Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 1088 din 03.08.2021); 2) Instrucțiunea cu privire la înscrierea copiilor în clasa I în anul de studii 2022-2023 (Ordinul ministrului educației și cercetării nr.231 din 30.03.2022); 3) Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar, clasele I-IV, în anul de studii 2022-2023 (Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 336 din 18.05.2022); 4) Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2022-2023, elaborat și aprobat (aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 123 din 28.02.2022) a inclus aspecte definitorii pentru asigurarea necesității în ajustarea politicilor curriculare la standardele educaționale naționale și internaționale, asigurarea continuității reformelor curriculare pe dimensiunea implementării curricula disciplinare, precum și în vederea valorificării profilului de formare al absolventului prin prisma finalităților educaționale și a sistemului de competențe.
--	--	--	------------------	--	--

						5) Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 985/2022 „Cu privire la aprobarea și implementarea Standardelor pentru protecție și siguranțe copiilor/elevilor în mediul online”; 6) Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplinele de studii și pe domeniul educației timpurii în anul de studii 2022-2023 (elaborate și plasate pe site-ul MEC, Ordinul ministrului educației și cercetării nr.581 din 20.06.2022).
		1.2. Promovarea studierii, în condiții de egalitate, a limbilor vorbite în localitățile din stînga Nistrului	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018 – 2022	Ponderea numărului de elevi înmatriculați în instituțiile de învățămînt	Realizată MEC Referitor la realizarea procesului educațional și alte activități de informare în stînga Nistrului, Ministerul Educației și Cercetării poate să se pronunțe exclusiv privind activitatea celor 8 instituții direct subordonate ministerului.”. În cele 8 instituții de învățămînt și or. Bender din subordinea Ministerului Educației și Cercetării în anul de studii 2022-2023 au fost înmatriculați 1682 de elevi.
2	Promovarea creșterii numărului de școli cu predare în limba maternă, proporțional cu procentajul stabilit pe grupuri lingvistice	2.1. Desfășurarea unei campanii de informare a populației din stînga Nistrului cu privire la beneficiile instruirii de calitate 2.3. Depunerea de eforturi constante în vederea asigurării unor oportunități egale pentru elevii care studiază în alte instituții de învățămînt decît cele subordonate Ministerului Educației, Culturii și Cercetării	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018 – 2022	Numărul de persoane participante la campaniile de informare	Nerealizată MEC ”Referitor la realizarea procesului educațional și alte activități de informare în stînga Nistrului, Ministerul Educației și Cercetării poate să se pronunțe exclusiv privind activitatea celor 8 instituții direct subordonate ministerului.” Activitate improprie Ministerului Educației și Cercetării
Ținta strategică D: Un număr sporit de persoane domiciliate în localitățile din stînga Nistrului care au obținut acte de identitate din sistemul național de pașapoarte						
Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022

1	Dezvoltarea proceselor de eliberare a documentelor de stare civilă, a actelor de identitate, de determinare a apartenenței sau de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova pentru locuitorii din stînga Nistrului	1.1. Perfecționarea cadrului normativ existent în domeniile eliberării documentelor de stare civilă, a actelor de identitate, determinării apartenenței sau dobîndirii cetățeniei Republicii Moldova pentru locuitorii din stînga Nistrului	Agenția Servicii Publice	2018 – 2019	Cadrul normativ modificat	ASP Realizată În vederea respectării cadrului normativ internațional, și anume a prevederilor Convenției privind reducerea cazurilor de apatridie din 30 august 1961, ale Convenției privind statutul apatrizilor din 28 septembrie 1954, încheiate la New York la care Republica Moldova este parte, precum și cu scopul susținerii locuitorilor din stînga Nistrului și municipiul Bender, autoritățile Republicii Moldova au implementat un mecanism viabil la nivel național privind asigurarea acestei categorii de persoane cu acte de identitate din sistemul național de pașapoarte. 1. Potrivit datelor din Registrul de stat al populației la data de 31.12.2022, erau luați în evidență 360 938 de locuitori domiciliați în stînga Nistrului și municipiul Bender. Din numărul total de locuitori din zona de securitate, luați în evidență la data de 31.12.2022, în Registrul de stat al populației: <i>a)</i> 351 892 sunt cetățeni ai Republicii Moldova, dintre care: - 293 305 dețin buletin de identitate; - 328 625 dețin pașaport al cetățeanului Republicii Moldova; - 283 041 dețin buletin de identitate și pașaport al cetățeanului Republicii Moldova; <i>b)</i> 9046 de persoane constituie străinii, dintre care: - 4101 sunt titulari ai permiselor de ședere permanentă; - 1142 sunt titulari ai permiselor de ședere provizorie; - 1243 dețin buletin de identitate pentru apatrizi; - 9 dețin buletin de identitate pentru refugiați; - 6 dețin buletin de identitate pentru beneficiarii de protecție umanitară; - 2545 de străini care au intrat în Republica Moldova prin segmentul transnistrean al frontierei moldo-ucrainene, necontrolat de autoritățile moldovenești și au fost luați în evidență. 2. Ca urmare a operării amendamentelor la Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000 prin Legea nr. 132/2017 (în vigoare din 19.04.2018) s-a simplificat considerabil procedura de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova prin recunoaștere pentru persoanele născute pe teritoriul Republicii Moldova, cu vârsta peste 18 ani, care nu sunt luate în evidență de autoritatea competentă ca cetățeni ai Republicii Moldova și care nu dețin dovada cetățeniei, indiferent de locul de domiciliere (în țară sau în străinătate) și dacă dețin sau nu cetățenia altui stat. Astfel, acestea sunt recunoscute cetățeni ai Republicii Moldova din data exprimării consimțământului în scris în acest sens și în temeiul documentelor de stare civilă ce atestă nașterea pe teritoriul Republicii Moldova. Relevăm că, în perioada 19.04.2018-31.12.2022, în condițiile noilor prevederi legale au fost recunoscute cetățeni ai Republicii Moldova 32349 de persoane, dintre care 22291 (circa 69%) sunt locuitori din stînga Nistrului și municipiul Bender care deja au obținut acte de identitate ale cetățeanului Republicii Moldova, iar în anul 2022, în temeiul art. 12, alin. (1¹) din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000 au fost recunoscuți cetățeni ai Republicii Moldova 7533, dintre care 5317 locuitori din zona transnistreană. Subsecvent, în condițiile prevederilor legale, în anul 2022 au dobândit cetățenia Republicii Moldova prin recunoaștere, redobândire și naturalizare – 854 de persoane, dintre care 128 sunt locuitori din stînga Nistrului și municipiul Bender. 3. E de menționat că, potrivit prevederilor din Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr. 966/2020 cu privire la serviciile prestate de Agenția Servicii Publice, în anul 2022, la eliberarea buletinului de identitate al cetățeanului Republicii Moldova au beneficiat de înlesniri 5106 de locuitori din stînga Nistrului și municipiul Bender, la eliberarea buletinului de identitate provizoriu - 370 de persoane. Totodată, în anul 2022 cetățenilor Republicii Moldova din stînga Nistrului și municipiul Bender l-au fost eliberate 21681 de buletine de identitate și 47404 de pașapoarte ale cetățeanului Republicii Moldova.
---	--	---	--------------------------	-------------	---------------------------	--

						4. În scopul modernizării și eficientizării proceselor de prestare a serviciilor publice de eliberare a actelor de identitate și de evidență a populației, ASP a înaintat propuneri de modificare a unui șir de acte normative din domeniu, și ca urmare: a) la data de 12.05.2022 a fost adoptată Legea nr.118 pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte și Legea nr. 269/1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova) - în vigoare din 03.07.2022; b) la data de 09.11.2022 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 767 cu privire la modificarea unor acte normative (Regulamentul cu privire la Registrul de stat al populației, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.333/2002, Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.125/2013, Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de pensii, alocațiilor sociale de stat, alocațiilor lunare de stat, indemnizațiilor, plăților periodice capitalizate și suportului financiar de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929/2006) - care a intrat în vigoare la 25.12.2022, iar normele referitoare la împuternicirile de reprezentare în baza semnăturii electronice, consemnată în Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice - în vigoare din 01.01.2023. Potrivit noilor prevederi: a) se vor optimiza procesele de eliberare a actelor de identitate copiilor și de obținere a autorizației de emigrare de către cetățenii Republicii Moldova cu domiciliul și/sau reședința temporară în Republica Moldova care vor să-și stabilească domiciliul în străinătate, precum și de către acei care deja s-au stabilit cu domiciliul în străinătate; b) va fi redusă lista documentelor prezentate ca urmare a implementării mecanismului electronic de schimb de date prin intermediul Platformei guvernamentale de interoperabilitate (MConnect); c) se va extinde lista serviciilor publice care vor fi prestate prin împuternicire de reprezentare în baza semnăturii electronice, consemnată în Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice (MPower) etc. La data de 27.07.2022, prin Hotărârea Guvernului nr.569/2022 au fost aprobate amendamentele la Hotărârea Guvernului nr.966/2020 cu privire la serviciile prestate de către Agenția Servicii Publice (în vigoare din 01.08.2022), potrivit cărora au fost reduse termenele de prestare a serviciului „Autorizarea emigrării” și diminuate tarifele la aceste servicii. În contextul implementării serviciului guvernamental de livrare (MDelivery), la data de 22.07.2022, prin Hotărârea Guvernului nr.524/2022 au fost aprobate modificările la punctul 17 din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 125/2013 referitoare la livrarea actului de identitate la domiciliul sau la reședința temporară, sau la locul aflării persoanei de către furnizorul de servicii poștale prin intermediul serviciului guvernamental de livrare (MDelivery) (în vigoare din 26.07.2022).
Obiectivul III: Creșterea rolului societății civile în procesul de monitorizare a încălcărilor drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului Ținta strategică A: Activitate intensificată a organizațiilor ce implementează proiecte și acțiuni de promovare și apărare a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului						
Nr.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2022

1	Încurajarea activității organizațiilor societății civile și a grupurilor de inițiativă în localitățile din stînga Nistrului	1.2. Extinderea dialogului dintre autorități și societatea civilă ale localităților din stînga Nistrului, inclusiv prin prisma unor măsuri de consolidare a încrederii	Cancelari a de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018 – 2022	1. Numărul de ședințe comune organizate anual 2. Numărul de participanți	BPR Realizată 1 Reprezentanța teritorială a Oficiului Avocatului Poporului din s.Varnița, raionul Anenii Noi, deservește și acordă asistența necesară persoanelor din localitățile de pe malul stîng al Nistrului și din mun. Bender. Reprezentanța informează despre provocările și dificultățile cu care se confruntă promotorii drepturilor omului în apărarea/consilierea victimelor, ale căror drepturi și libertăți fundamentale sunt încălcate în raioanele de est ale țării; interacționează cu ONG-urile de profil de pe ambele maluri ale Nistrului întru soluționarea unor cazuri urgente (de ex.: diferite forme de protecție împotriva violenței domestice, ocrotirea drepturilor copiilor rămași fără îngrijire părintească sau fără însoțitor, probleme legate de perfectarea actelor de stare civilă și de identitate ș.a.), însă întâmpină impedimente artificial create de către structurile de la Tiraspol. În acest proces este determinant rolul partenerilor internaționali relevanți și este iminentă activizarea tuturor actorilor interesați în vederea îmbunătățirii situației drepturilor omului în regiune. Astfel, la 12 iulie 2022, în cadrul proiectului „Îmbunătățirea protecției drepturilor omului pe ambele maluri ale Nistrului prin măsuri de consolidare a încrederii”, cu suportul Misiunii OSCE în Moldova a fost organizată în regim online o întâlnire consultativă a funcționarilor ASP, BPR, OAP cu reprezentanți ai societății civile din stînga Nistrului (Resonance, Детство детям, Женские инициативы, juriști și avocați care acordă asistență în instanțele de judecată naționale). Scopul întâlnirii a fost abordarea celor mai stringente probleme din domeniul documentării populației din stînga Nistrului; informarea asupra chestiunilor discutate în cadrul grupurilor de lucru create în procesul de negocieri (documentarea populației; sănătate; probleme sociale); aducerea procesului de negocieri mai aproape de public. 2 În procesul punerii în aplicare a celei de-a 3-a faze a proiectului cu genericul „Acțiunea comună pentru a fortifica respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova 2019-2022”, finanțat de către Ambasada Suediei în Republica Moldova și implementat de PNUD, au fost implementate inițiative direcționate pentru susținerea ONG-urilor de profil și a formatorilor în domeniul drepturilor omului, acordarea asistenței persoanelor cu dizabilități și a celor din păturile social-vulnerabile, victimelor violenței domestice, reprezentanților comunității rome, pacienților infectați cu HIV-SIDA. (numărul beneficiarilor nu poate fi estimat). La evenimentul din 12 iulie 2022 (descriș mai sus) au fost prezenți circa 15 persoane reprezentând societatea civilă din stînga Nistrului și mun.Bender.
2	Protecția apărătorilor drepturilor omului care realizează acțiuni și activități în localitățile din stînga Nistrului sau pentru locuitorii acestor localități	2.1. Elaborarea unor mecanisme clare de protecție a persoanelor care desfășoară activități de promovare și apărare a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului	Cancelari a de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2019	Mecanismul creat și pus în aplicare	BPR Realizată parțial BPR întreprinde toate măsurile posibile în condițiile unui conflict nesoluționat, menite să asigure accesul în regiunea transnistreană a Republicii Moldova pentru persoanele/organizațiile care desfășoară activități de promovare și apărare a drepturilor omului. Sunt sensibilizați reprezentanții mediatorilor și observatorilor în procesul de negocieri, dar și alți parteneri internaționali de dezvoltare, cu privire la încălcarea drepturilor omului în regiunea transnistreană. Reprezentantul politic din partea Tiraspolului este sesizat pe fiecare caz individual, cu solicitarea de a înceta abuzurile și de a oferi acces apărătorilor drepturilor omului la persoana vătămată. Însă, în această perioadă Tiraspolul așa și nu a oferit răspuns pozitiv la propunerea Părții moldovenești evidențiată în repetate rânduri, inclusiv lansată la ședința grupului de lucru pentru drepturile omului din 22.11.2021, cu referire la discutarea subiectului privind posibilitatea deplasării în regiunea transnistreană a reprezentanților ONG-urilor specializate în drepturile omului pentru a oferi asistență în protecția drepturilor copiilor, familiei, maternității etc. Mai mult, de la începutul perioadei pandemice, Tiraspolul a denunțat chiar

					și înțelegerea din 16 septembrie 2019, prin care fusese anulat mecanismul de notificare prealabilă privind vizitele cu caracter privat efectuate în regiune de către oficialii și funcționarii publici ai Republicii Moldova sau de către delegațiile Chișinăului ce participă la reuniuni legate de procesul de negocieri. După o scurtă perioadă în care din data de 30 aprilie 2021 s-a revenit la acest angajament, după declanșarea războiului în Ucraina, Tiraspolul a instituit abuziv a. n. „stare de alertă teroristă”, însoțită de noi restricții pentru deplasare în teritoriul necontrolat. Pentru moment, atestăm inaccesibilitatea regiunii pentru reprezentanții autorităților publice și promotorii drepturilor omului întru exercitarea atribuțiilor de serviciu și acordarea asistenței necesare victimelor ale căror drepturi au fost lezate. Este relevant cazul blocării de către Tiraspol în aprilie – mai 2022 a vizitei de lucru a viceprim-ministrului pentru reintegrare și a unor funcționari ai BPR în penitenciarele nr.8 și nr.12 din mun. Bender. Inaccesibilitatea regiunii și imposibilitatea implementării legislației naționale în raioanele de est ale țării sunt cauzate de nereglementarea conflictului transnistrean și lipsa unui control efectiv din partea autorităților constituționale asupra situației din regiune. BPR are în continuare în atenție crearea și implementarea mecanismului enunțat, la fel și identificarea unui mecanism eficient de monitorizare și de intervenție, cu implicarea societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului și a organizațiilor internaționale relevante, întru examinarea cazurilor individuale de încălcare a drepturilor omului, oferirea sprijinului necesar, difuzarea materialelor informative utile, realizarea inițiativelor de consolidare a încrederii sub egida programelor de asistență implementate pe teritoriul Republicii Moldova ș.a.
	2.2. Mobilizarea sprijinului extern în vederea îmbunătățirii situației drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului și pentru protejarea apărătorilor drepturilor omului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018 – 2022	Declarații și comunicate difuzate	BPR Realizată În cadrul întrevederilor cu Reprezentantul Special al Președinției în exercițiu a OSCE pentru reglementarea transnistreană, dar și în platformele de negocieri existente și în dialogul cu actorii formatului 5+2, Partea moldovenească insistă în mod constant asupra necesității stabilirii drept prioritate permanentă a subiectelor din coșul aspectelor umanitare și drepturile omului cu discutarea și identificarea soluțiilor viabile la cele mai urgente probleme din sfera drepturilor omului. Toate întrevederile cu partenerii externi și activitățile de sprijin oferite de aceștia au fost reflectate pe pagina web a Biroului și pe paginile oficiale ale viceprim-ministrului pentru reintegrare din rețelele de socializare. Sprijinul partenerilor externi a fost solicitat și prin demersurile făcute pe fiecare caz individual privind cetățenii ale căror drepturi sunt afectate prin acțiunile exponenților structurilor transnistrene (mai multe detalii reflectate la Obiectivul I, Ținta Strategică B, subacțiunea 1.5) . Printre alte acțiuni evidențiate în acest Raport, mai menționăm întrevederea de lucru cu Coordonatorul rezident al Organizației Națiunilor Unite în Republica Moldova Simon Springett, care a avut loc la 22 iunie 2022 și a fost dedicată consultărilor pe marginea potențialelor noi inițiative de proiecte de asistență care să vizeze beneficiarii de pe ambele maluri ale Nistrului și să contribuie inclusiv la respectarea drepturilor omului conform standardelor internaționale în vigoare https://gov.md/ro/content/intrevederea-viceprim-ministrului-oleg-serebrian-cu-coordonatorul-rezident-al-onu-0. Prin urmare, la 24 august 2022 Viceprim-ministrul pentru reintegrare, Coordonatorul rezident al ONU și șefii unor agenții ONU în RM au semnat Acordul de implementare a proiectului „Construirea păcii durabile și incluzive, consolidarea încrederii și coeziunii sociale în Moldova”, consultat anterior, inclusiv cu instituțiile naționale și internaționale interesate și vizate. Proiectul urmărește scopul să îmbunătățească și să consolideze respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană a țării, cu transpunerea bunelor practici și a standardelor implementate pe malul drept și la nivel internațional, stimulând totodată promovarea egalității de gen, a inițiativelor ce vizează tinerii, a proiectelor de întărire a încrederii și de eliminare a disparităților dintre ambele maluri ș.a. https://gov.md/ro/content/vicepremierul-pentru-reintegrare-coordonatorul-rezident-si-sefii-unor-agentii-ale . Discuții detaliate pe marginea activităților pertinente ce pot fi planificate în vederea implementării

						proiectului menționat au fost discutate la 1 decembrie 2022 în cadrul unei întrevederi dintre șeful BPR și șefa Oficiului Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului din Republica Moldova Bea Ferenci https://gov.md/ro/content/propuneri-de-actiuni-relevante-pentru-promovarea-drepturilor-omului-regiunea-transnistreana . Importanța monitorizării mai intense a domeniului drepturilor omului din regiunea transnistreană a fost remarcată de către viceprim-ministrul pentru reintegrare și la reuniunea Comitetului Politic și de Securitate al Consiliului UE din 20 iulie 2022 https://gov.md/ro/content/reglementarea-conflictului-transnistrean-centrul-atentiei-intrevederilor-vicepremierului. Aspecte ale comunicării strategice și referitoare la informarea obiectivă și corectă a locuitorilor de pe malul stâng al Nistrului și din mun. Bender despre acțiunile pozitive ale autorităților Republicii Moldova pentru a soluționa problemele acestora, eforturile întreprinse în procesul de negocieri, politicile guvernamentale promovate pentru a reintegra statul, abordările instituționale de principiu pe acest segment ș.a. au fost discutate cu reprezentanți ai Guvernului Marii Britanii la 29 septembrie 2022, fiind exprimat interesul BPR de a beneficia de cursuri de formare profesională în domeniul comunicării strategice, precum și evocată necesitatea implementării mai multor proiecte de asistență externă menite să contribuie la unificarea spațiului informațional pe ambele maluri, la multiplicarea investigațiilor jurnalistice profesionale pe problematica transnistreană și la accesul liber în regiunea transnistreană al reprezentanților/ surselor mass-media de pe malul drept așa cum are loc în privința celor din raioanele de est ale țării (https://gov.md/ro/content/comunicarea-strategica-si-modalitatile-de-informare-corecta-locuitorilor-din-raioanele-de).
3	Familiarizarea societății din stînga Nistrului cu mecanismele de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	3.2. Mediatizarea cazurilor de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	Cancelari a de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018 – 2021	Rapoartele elaborate și comunicate de presă difuzate	BPR Realizată Pe pagina web a Biroului și pe paginile oficiale ale viceprim-miniștrilor pentru reintegrare din rețelele de socializare sunt plasate comunicate ce reflectă poziția instituțională a Biroului și a delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control și acțiunile întreprinse în vederea onorării obligațiilor pozitive în raport cu cetățenii ale căror drepturi au fost lezate sau comentarii pe diferite alte situații conexe. În 2022 BPR a continuat să răspundă solicitărilor instituțiilor de presă în vederea informării publicului larg cu privire la situația victimelor abuzurilor sau diverse decizii luate la Tiraspol care au provocat degradarea drepturilor omului în stînga Nistrului și mun.Bender. Problema drepturilor omului este menținută în vizorul BPR: https://gov.md/ro/content/problema-respectarii-drepturilor-omului-regiunea-transnistreana-ramane-vizorul-biroului Delegația Republicii Moldova a cerut explicații de la reprezentanții transnistreni în CUC despre situația jurnalistului Vladimir Soloviov: https://gov.md/ro/content/sedinta-saptamanala-comisiei-unificate-de-control-13 BPR a salutat eliberarea cetățeanului Oleg Horjan din detenție: https://gov.md/ro/content/comentariu-legatura-cu-eliberarea-lui-oleg-horjan . Cazul cetățeanului Pleșcanov și măsurile de asistență discutate la întrevederea reprezentanților politici din 2 decembrie 2022: https://gov.md/ro/content/criza-energetica-si-libera-circulatie-au-fost-temele-principale-de-discutii-dintre În contextul multiplicării acuzațiilor Tiraspolului la adresa autorităților constituționale ale Republicii Moldova, privind o presupusă restricționare intenționată a importului diferitor categorii de mărfuri în regiune https://gov.md/ro/content/unele-precizari-legatura-cu-retorica-tiraspolului-privind-pretinsele-impedimente-create În contextul unor mesaje lansate de unii responsabili militari ruși, privind existența unor pretinse cazuri de încălcare a drepturilor vorbitorilor de limba rusă în regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

						https://gov.md/ro/content/comentariu-legatura-cu-informatiile-circulate-spatiu-mediatic-referitor-la-pretinse-cazuri În legătură cu incidentul din 25 aprilie 2022 (împușcături din aruncător de grenade asupra sediului a.n. structuri de securitate din Tiraspol): https://gov.md/ro/content/comentariul-biroului-politici-de-reintegrare-pe-marginea-incidentului-din-25-aprilie-de-la În contextul instituirii abuzive a stări de alertă în regiune: https://gov.md/ro/content/pentru-perioada-25-mai-08-iunie-2022-regiunea-transnistreana-fost-stabilit-asa-numitul-cod https://gov.md/ro/content/perioada-26-aprilie-10-mai-2022-libera-circulatie-va-fi-restrictionata-localitatile-din În contextul persecutării abuzive a cetățenilor care depun plângeri pe acțiunile exponenților structurilor neconstituționale: https://gov.md/ro/content/comentariu-legatura-cu-initiativa-tiraspolului-de-persecuta-penal-persoanele-care-vor-sesiza, https://gov.md/ro/content/atitudine-contextul-continuarii-promovarii-de-catre-tiraspol-initiativei-de-pedepsire-penala
		3.4. Elaborarea și diseminarea materialelor informative cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului pentru locuitorii din stînga Nistrului	Cancelari a de Stat (Biroul politici de reintegrare); Oficiul Avocatului Poporului	2018 – 2021	Numărul de pliante elaborate și diseminate	Parțial realizată BPR Materiale pe tematica drepturilor omului sunt elaborate pe domeniul de competență al Oficiului Avocatului Poporului și sunt diseminate prin intermediul reprezentanței teritoriale din s. Varnița, raionul Anenii Noi, care deservește și acordă asistența necesară persoanelor din localitățile din stînga Nistrului și din mun. Bender. Obiectivul acestei activități este de a suplini lipsa cunoștințelor elementare în rândul locuitorilor privind drepturile și libertățile de care dispun și instituțiile la care se pot adresa întru revendicarea acestora. Aspecte ale comunicării strategice și referitoare la informarea obiectivă și corectă a locuitorilor de pe malul stîng al Nistrului și din mun. Bender despre acțiunile pozitive ale autorităților Republicii Moldova pentru a soluționa problemele acestora, eforturile întreprinse în procesul de negocieri, politicile guvernamentale promovate pentru a reintegra statul, abordările instituționale de principiu pe acest segment ș.a. au fost discutate cu reprezentanți ai Guvernului Marii Britanii la 29 septembrie 2022 (https://gov.md/ro/content/comunicarea-strategica-si-modalitatile-de-informare-corecta-locuitorilor-din-raioanele-de). Prioritățile instituționale comune asupra unor aspecte ce țin de apărarea drepturilor omului în regiunea transnistreană cu accent pe protecția drepturilor copilului și activitatea reprezentanței Oficiului Avocatului Poporului în localitatea Varnița au fost punctate la întâlnirea de lucru a viceprim-ministrului pentru reintegrare cu Avocatul Poporului (Ombudsman) și avocatul Poporului pentru drepturile omului la 4 martie 2022: https://gov.md/ro/content/intrevedere-de-lucru-viceprim-ministrului-pentru-reintegrare-cu-avocatul-poporului-si OAP În cadrul vizitelor efectuate în instituțiile de învățământ cu predare în limba română din regiunea Transnistreană și localitățile limitrofe, au fost desfășurate 7 activități de informare la tema „Drepturile copilului”, ”Protecția victimelor violenței în familie”. Titularii de drepturi și de obligațiuni au fost informați despre atribuțiile Avocatului Poporului și al Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, mecanismele de apărare a drepturilor copilului și prevenire a încălcării drepturilor copilului și le-au fost repartizate pliante, materiale informative, elaborate de Oficiul Avocatului Poporului. În toate instituțiile de învățământ cu predare în limba română din regiunea transnistreană sunt plasate panouri informative al Avocatului Poporului pentru drepturile copilului.